LETO VIII. ŠT. 31 (369) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 7. AVGUSTA 2003

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

DEŽELA IN SLOVENSKA MANJŠINA

Nista še minila dva meseca od volitev za novi deželni svet F-Jk in že je precej jasno, da bo Slovencem v deželi prihodnost manj težka od prejšnjih desetletij.

Sploh ni res, da bo od zdaj naprej vse lahko in da bosta kar naenkrat naši manjšini priznani tisto mesto in tisto upoštevanje, ki si ju po zgodovinski in občečloveški pravici tudi zasluži, pač pa si upam reči, da od zdaj naprej biti Slovenec ne bo več predstavljalo problema ali sitnosti, pač pa kvečjemu karakterizacijo in, lahko rečemo, dodatno vrednost, pred katero se ne bo treba več nikomur skrivati.

Zakon št. 38 iz leta 2001, ki predvideva oblike zaščite za predstavnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, je v tem okviru temeljne važnosti, pa ne zato, ker je to dober zakon, saj vemo, da bi lahko v marsičem še bolj zakoličil obseg in višino pravic Slovencev v naši deželi, pač pa zato, ker formalno priznava obstoj naše manjšine, kateri mora država nuditi primerno zaščito in oporo, da ne izumre.

Seveda obstajajo uprave, ki zakona ne upoštevajo, na primer tržaski mestna in pokrajinska, vendar bosta morali prej ali slej ugrizniti v zanju kislo jabolko priznanja pravic našim ljudem in njihovim organizacijam, pa tudi vidnim oblikam objavljanja upravnih aktov in toponomastike tudi v slovenskem jeziku.

Ko je deželni predsednik Illy v svojem volilnem programu, in potem v programskih izjavah, izjavil, da je zakon 38 treba izvajati popolnoma, je istočasno najavil namen svoje uprave, da zadeve narodne in jezikovne kontrapozicije preidejo iz obdobja bitke za pravice v obdobje dela za skupni blagor.

Danes moramo Slovenci v Italiji v prvi vrsti dokazati, da znamo ne samo sedeti na okopih v bran vsakega pednja slovenske zemlje in vsakega stiha slovenke besede, pač pa da znamo biti, kar smo sicer že večkrat pokazali in dokazali, tudi aktivni in koristni člani deželne skupnosti; danes čas zahteva od naše narodne skupnosti, da ostalim komponentam v deželi pomaga pri premoščanju težav, jezikovnih in še bolj psiholoških, pri odpiranju in širitvi na Vzhod, pri sodelovanju s Slovenijo in ostalimi državami prihodnje Evropske skupnosti, pri ustvarjanju trgovskih in miselnih tokov v smislu našega geografskega položaja, ki nam upravičeno nalaga vlogo tvornikov in zgodovinskih prič raznih srednjeevropskih pobud in ustanov.

Menim, da je naš trenutni položaj zgodovinsko zelo pomemben, še bolj delikatna pa bo naša vloga v novi Evropi, če jo bomo znali pravilno tolmačiti. Nas kot manjšincev, ki bomo vedno nekaj posebnega v evropskem firmamentu.

Včasih je lažje moledovati in tarnati, da nas je malo in da nas vsi zatirajo in nam nočejo priznati pravic: to nas poenoti in nam v notranjosti pomaga, da iščemo stičnih točk, na zunaj pa nam daje možnost, da monolitno nastopamo.

Vse drugačna bo naša vloga v družbi, ki bo morala vsaka po svojih zmožnostih prispevati k skupnemu blagru, ko naš jezik in kultura ne bosta več problem, pač pa kvečjemu dodatna možnost, ki se ponuja našim ljudem, da z večjo širino vstopajo v evropske tokove.

/ stran 16

Mirko Špacapan

Tradicionalno srečanje Slovencev z vsega sveta

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

FOTO JMP

S slovesno mašo, ki jo je opoldan v znanem Marijinem božjepotnem svetišču na Svetih Višarjah ob somaševanju več kot desetih slovenskih duhovnikov pred več sto slovenskimi romarji z vseh koncev sveta daroval ljubljanski pomožni škof Alojz Uran, se je minulo nedeljo, 3. t.m., končalo vsakoletno tradiconalno romanje, ki nosi naslov *Romanje treh Slovenij* in ga vsako leto prireja Rafaelova družba.

Pod Svetimi Višarjami, ki smo jih tokrat še bolj množično obiskali kot sicer vsako leto ob tem tradicionalnem shodu slovenskih vernikov iz treh Slovenij, je bilo živahno že v jutranjih urah, saj so se nekateri verniki že ob osmih zbrali v Žabnicah in odšli na Sv. Višarje peš ter zraven razmišljali Kristusovo trpljenje ob znanem Kraljevem križevem potu. Veliko ljudi, ki so prišli od daleč in iz naših krajev, iz domovine in izza oceana, iz Koroške in daljnih dežel, se je k Materi Božji na Sv. Višarje podalo peš, še več pa se jih je poslužilo nove žičnice, ki romarja ali obiskovalca prelepih Sv. Višarij v nekaj minutah pripelje bliže nebesom.

Sv. Višarje so se kopale v soncu, tudi vročine, ki je sicer označevala v nižini minulo nedeljo, ni bilo, vse je bilo nared za veliko versko in družabno prireditev, kar vse bolj postaja iz leta v leto Romanje treh Slovenij.

V jutranjih urah je zraven božjepotne cerkve Matere Božje na Sv. Višarjah, ki jo krasijo poslikave slovenskega slikarja Toneta Kralja in je tudi danes božjepotno središče Furlanov, Nemcev, Italijanov in Slovencev, imel zgodovinar dr. Stane Granda predavanje na temo o prihodnosti in izzivu, ki je pred slovenskim katoličanom ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo in v sedanjem trenutku. Dr. Granda je prisotne dobesedno presenetil z odličnim predavanjem, v katerem je podrobno analiziral sedanje stanje duha na Slovenskem, se zavzel za evropsko, odprto in demokratično držo slovenske družbe, ki naj se odraža povsod, tako v družbi kot v Cerkvi; predvsem pa je poudaril, da versko prepričanje posameznika ne sme in ne more biti predmet dnevne politike, kot je tudi jasno postavil mejo med demokracijo in kapitalizmom in se zavzel za socialno varnost slovenskih ljudi, ki pa ni v neki uravnilovki navzdol, ampak v odprtem in vsestranskem zavzemanju za skupno dobro. Dr. Granda je podrobno analiziral predvsem sedanji težki čas na Slovenskem, ko se v divjem kapitalizmu ustvarja vse večji sloj revežev in se izničuje izjemno pomembni srednji sloj.

/ stran 12

Jurij Paljk

Zaščitni zakon tudi v Trstu

Po dolgih in napornih pogajanjih je opozicija v mestni skupščini v Trstu dosegla, da je 16 občinskih svetovalcev podpisalo dokument, s katerim zahtevajo vključitev tržaške občine v seznam občin, kjer naj bi se izvajala določila zaščitnega zakona št. 38/2001.

Dejstvo, da niti en predstavnik desnice, ki mestu vlada, ni podpisal zahteve po zaščiti, je več kot zgovorno, saj kaže na odklonilni odnos do naše narodne manjšine. Slovenska skupnost in SKP sta do dokumenta izrazili nekaj pomislekov, a že sami podpisi pričajo o tem, da se tudi v Trstu nekaj premika.

Ob Trgovskem domu

Dom skupno bo ognjišče nam
in skupno delališče,
on skupen bo nam božji hram
in skupno bo branišče!
- -
Le vkup,
le vkup
kamnarji zdaj,
dom skupni nam zgradite!

Simon Gregorčič,
Naš Narodni dom

Veliko je bilo zadnje dni polemik o zadevi nekdanjega Trgovskega doma v Gorici, simbolu rasti in razmaha goriških Slovencev ob začetku 20. stoletja. Lepa arhitektonska stavba Maksa Fabianija v samem srcu mesta je bila gotovo pravo središče Slovencev v začetku prejšnjega stoletja vse tja do nastopa fašizma.

Znani so potem žalostni dogodki napadov, izsiljevanj in končnega prevzema stavbe (po navidezni legalni poti) italijanskim lastnikom. Končno je postal sedež Fascia, do danes pa je sedež raznih finančnih uradov države. Dvorano so nato uporabljali kot Sala Petrarca, kasneje se je vanjo vselila celo Lega Nazionale...

Koliko kulturnega bogastva in moči je pokazal slovenski življ v Gorici prav v tej znani dvorani! Koncerti, prireditve, družabnost, vse to je bilo do dvajsetih let prejšnjega stoletja v tem našem osrednjem domu v Gorici.

Danes so stvari zelo drugačne. Res v tej stavbi ni več proslule Lege Nazionale. Njena bodočnost pa je še kar se da negotova. Zakon št. 38 za Slovence v Italiji sicer omenja, seveda precej po italijansko, kaj naj bi s tem domom bilo. Dali naj bi ga v uporabo Deželi. V njem pa naj bi bilo prostora za razne goriške kulturne stvarnosti, torej tudi za slovensko! Dom, ki so ga postavili goriški Slovenci, naj bi bil torej sedaj lahko **tudi** uporaben za nas. Kako?

Ne ve se še, kako se bodo stvari uredile. Nekateri besedičijo o tem, katera nadstropja naj bi bila še prosta oz. prazna (verjetno za Slovence) in tu omenjajo četrto, ki pa ga sploh nikjer ni.

Še in še bi lahko pisali, a počakajmo boljših časov!

Andrej Bratuž

LISTNICA UREDNIŠTVA

Ta številka našega tednika je zadnja pred poletnimi počitnicami. Naslednja bo izšla 28. t.m.

Od 10. do 17. t.m. bo zaprta tudi uprava Novega glasa in GMD v Gorici.

Našim dopisnikom in bralcem želimo lepe in prijetne počitnice.

Intervju

Župan občine Brda Franc Mužič o prihodnjem razvoju briških vasi.
(stran 3)

Intervju

Predsednik društva Jadro Karlo Mučič o letošnjem delovanju.
(stran 3)

VSEBINA

02 Breda Susič
KAJ SKRBI PUTINA?

04 Jurij Paljk
"PODPORA HOMOSEKSUALNIM ZVEZAM JE..."

07
STARI GRKI ANTONA SOVRETA

08 Igor Gregori
REVŠČINA V TRSTU JE VELIK PROBLEM

13 Marjan Drobež
SKORAJ 39% SLOVENCEV NE BO ŠLO NA DOPUST

SVET OKROG NAS

Italijanska notranja politika

Kot so si sami zaslužili...

"Tujina smatra Berlusconija za zvitega podjetnika, ki je znal sebi v prid obrniti institucionalne šibkosti svoje države in izkoristiti posebne politične okoliščine, da je postal najbogatejši italijanski magnat. Posrečilo se mu je dalje postati ministrski predsednik, zahvaljujoč se svojemu dejanskemu monopolu na področju italijanskih sredstev množičnega obveščanja".

Tako je prejšnji teden napisal Moises Naim, glavni urednik ugledne revije *Foreign Policy* (Zunanja politika), s čimer je dejansko podprl pisanje znanega britanskega časnika *The Economist*, ki je že nekajkrat poudaril, da Berlusconi ni "primeren", da vodi Italijo in Evropo. List je pred dnevi celo naslovil na predsednika rimske vlade odprto pismo, v katerem mu je postavil celo vrsto stvarnih vprašanj s pozivom, naj nanje javno odgovori. Gre za hude obtožbe, zaradi katerih se je ali bi se Berlusconi moral zagovarjati pred kazenskim sodiščem, vendar se je temu v veliki večini primerov izognil prav zaradi "institucionalnih šibkosti" in "posebnih političnih okoliščin", kot pravilno ugotavlja glavni urednik Moises Naim. Ne bomo ponavljali, kar smo o sedanjem italijanskem ministrskem predsedniku že večkrat napisali. Danes hočemo le podčrtati, da imajo Italijani takšnega ministrskega predsednika in takšno vlado, kot so si ju zaslužili. Na zadnjih državnozborskih volitvah je za desnosredinski Dom svoboščin namreč glasovala večina volilnih upravičencev - na Siciliji je šlo za naravnost "bolgarsko" večino, saj je Dom svoboščin osvojil vsa razpoložljiva mesta!

Berlusconi je na tiskovni konferenci pred začetkom poletnega parlamentarnega premora dejal, da bodo na pisanje britanskega časnika odgovorili njegovi odvetniki, sam pa da nima časa, da bi se ukvarjal z obrekovalci. Prav na tem srečanju s časnikarji pa ni mogel iz lastne kože in mimo in v svoji nastopaški vnemi skušal potegniti na svojo stran samega predsednika republike Ciampija. Ko je bil namreč govor o tako imenovanem Gasparrijevem zakonu, ki korenito spreminja dosedanjo zakonodajo na področju sredstev množičnega obveščanja (zlasti TV), je časnikarjem mimogrede dejal, da o Gasparrijevem zakonskem predlogu predsednik republike nima pridržkov, kar pomeni, da ga odobrava. Tako naj bi dejal sam predsednik republike, ko je le nekaj ur prej na Kvirinalu sprejel ministrskega predsednika. / **stran 16**

Drago Legiša

Predlog Romana Prodija

Skupna lista Oljke na evropskih volitvah 2004?

Znani in ugledni italijanski politični mož Romano Prodi (sedaj predsednik izvršne Evropske komisije v Bruslju) je pred kratkim prišel na dan s predlogom, da bi vse sile zavezništva Oljke na evropskih volitvah prihodnjega leta nastopile s skupno listo (podobno, kot so uspešno nastopile na parlamentarnih volitvah v Italiji leta 1992). Predlog je vzbudil veliko pozornost pri zainteresiranih političnih strankah, ki ga pozorno proučujejo z različnih vidikov. Predvsem velja omeniti, da je Prodijeva pobuda prišla pravočasno, tako da imajo stranke dovolj časa za razmislek in morebitne pripombe. Po drugi strani pa pri tem ne gre zgolj za volilno zavezništvo, temveč za pomemben signal, namenjen širši evropski javnosti ob ugotovitvi, da bodo pri volitvah prihodnjega evropskega parlamenta sodelovale tudi nove članice. Enoten nastop reformističnih sil po predlaganem italijanskem vzorcu bi utegnil vnesti nov element v povezovanju sorodnih političnih gibanj v okviru prihodnjega evropskega parlamenta.

Enoten nastop Oljke na evropskih volitvah 2004 bi obenem ponovno povezal zmerne sile v državi sami in s tem ustvaril temelje za njihov enotni nastop na parlamentarnih volitvah čez dve leti. To bi bila priložnost, da bi se Oljka s prenovljenim programom in ustrezno vodilno politično skupino lahko dostojno pomerila z vladajočim desnosredinskim Domom svoboščin. Nedvomno je, da bi oblikovanju takšnega političnega zavezništva načeloval sam Prodi, ki ima že zadevne izkušnje. Pri tem ne gre za poudarjanje njegove voditeljske vloge nasproti Berlusconiju, temveč za oblikovanje vodilne skupine dalekovidnih politikov, ki bi se predstavili volivcem s kulturo vladanja na temelju programa in ne kot podjetniško poslovanje.

V preteklem tednu sta se s Prodijem, ki je na počitnicah v Toskani, že srečala predstavnika Marjetice Rutelli in Parisi, ki sta po srečanju poudarila pomen skupnega nastopa Oljke. Srečali sta se tudi najvišji vodstvi Marjetice in LD, ki sta si izmenjali mnenje o Prodijevem predlogu. V prihodnjih dneh bo prišlo do pomembnega srečanja med Prodijem in tajnikom Levih demokratov Fassinom, ki je sicer načelno že pozitivno ocenil pobudo za enoten nastop Oljke, vendar ima v stranki tudi nekaj nasprotnikov. Omenil je tudi možnost, da bi se oblikoval dogovor vsaj med tremi glavnimi komponentami Oljke, t.j. med Marjetico, Levimi demokrati in Demokratičnimi socialisti.

Alojz Tul

Predstavitev načrtov

Špacapan o petem koridorju

Na sedežu deželnega odborništva za prevoze na ulici Giulia v Trstu je 30. julija potekal sestanek med upravitelji in vodstvom državnih železnic glede predstavitve načrtov o petem koridorju. Prisoten je bil tudi deželni svetovalec SSk dr. Mirko Špacapan, ki je skupaj z ostalimi upravitelji izpostavil veliko zaskrbljenost nad posegom v kraški teritorij, z nepredvidljivimi posledicami za vodno in podzemsko ravnotežje. Petdeset metrov široka struktura, sicer razdeljena v dva paralelna rova z medsebojnimi povezavami, sloni na študijah, ki jih je železnicam posredovala tržaška univerza (prof. Cucchi) na podlagi mape kraških jam, ki pa še zdaleč ni popolna slika dejanskega stanja v kraškem podzemlju. Načrtovalci snujejo, da bodo med vrtanjem pač sproti premagovali probleme, ki se bodo postavljali, zagotovo se bodo izognili vodni povezavi med Prelostnim in Doberdobskim jezerom, le dotaknili se bodo Močil z nizkim nadvozom, izhod v Jamljah pa je potreben zaradi varnostnih razlogov.

Sestanek je bil sicer samo eden od mnogih prihodnjih soočanj s prebivalstvom, vendar je že zdaj na dlani, kot je poudaril Špacapan, da bodo tako nastavljeni načrti težko dobili podporo prebivalstva, ki se dobro zaveda, da predstavlja vsak poseg v kraško območje resno nevarnost. Načrtovalcem je napovedal velik odpor prebivalcev še zlasti v doberdobski občini, katerim bo treba dati zadovoljive in zlasti prepričljive odgovore.

Teroristične akcije čečenskih upornikov

Kaj skrbi Putina?

Če izvzamemo Irak, kjer se tudi po smrti Saddamovih sinov Udaja in Kusaja nadaljujejo atentati na ameriške vojake - do katerih prihaja skoraj vsak dan - je država, kjer prihaja do najpogostejših in najhujših terorističnih napadov, Rusija.

To ugotovitev, ki jo je izrekel ruski predsednik Putin **(na sliki)** pred približno mesecem dni, ko sta dve čečenski samomorilki povzročili pokol na rock koncertu v bližini Moskve, je potrdil nov krvav dogodek 1. avgusta. V Mozdoku v ruski republiki Severna Osetija je tovornjak, ki je bil naložen z eksplozivom, zavozil v vojaško bolnišnico in povzročil popolno razdejanje, okrog 50 mrtvih in 82 ranjenih.

Ruski vojaški izvedenci so odgovornost za samomorilski napad takoj pripisali čečenskim upornikom. Izvedenci opozarjajo, da so ti spremenili stil svojega boja, ki ni več omejen na gverilske akcije v sami kavkaški republiki, kjer ruski vojaki nadzorujejo večino teritorija. Uporniki se vedno bolj zgledujejo po mednarodnih terorističnih akcijah. Te so osamljene in razpršene po celotni ruski državi, celice upornikov je težko odkriti. Ponavljajo se tako scenariji klasičnega libanonskega terorizma, palestinskih samomorilnih akcij ali pa eklatantnih akcij - kakršna je bila ugrabitev talcev v gledališču Dubrovka oktobra lani - ki prikličejo pozornost svetovne javnosti. Ime Al Qaide, ki naj bi delovala v ozadju, se pojavlja vedno bolj pogosto, delno ker se to splača Putinu, delno ker verjetno čečenski uporniki od nekod vendarle črpajo tak ali drugačen "navdih".

Teroristični napadi čečenskih upornikov, ki vsakič puščajo za sabo desetine mrtvih, zelo skrbijo Putina. Decembra letos bodo namreč v Rusiji nove politične volitve, marca prihodnjega leta pa predsedniške. Putin se bo takrat potegoval za svoj drugi mandat. Za prvega je bila vojna v Čečeniji odločilnega pomena: volivci so v nekdanjem agentu KGB-ja videli človeka, ki bo znal udariti po mizi in narediti red v uporni republiki. Od obljub pa je v štirih letih vojne ostalo le nekaj spominov. Možno je, da bo tokrat Čečenija negativno vplivala na Putinovo kandidaturo. Zato se predsedniku mudi, da bi uredil zadeve, preden bo prepozno. Posebna delovna skupina tako že pripravlja sporazum, ki bo uredil odnose med Moskvo in Groznym. V okvir političnih potez, ki naj bi zagotovile normalizacijo odnosov, spadajo tudi oktobrske volitve v Čečeniji. Vodja čečenske uprave Ahmed Kadirov, ki bo kandidiral na volitvah in ki ga podpira vodstvo v Moskvi, je v svojem osnutku sporazuma postavil temelje popolni zakonodajni, ekonomski in finančni avtonomiji kavkaške republike. Glede na to, da je čas v tem primeru Putinov nasprotnik, se bo moral morda sprijazniti s Kadirovim avtonomističnim načrtom, če bo želel mirneje na volitve.

Breda Susič

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Prava pot - odkrito do sočloveka

Da je prava pot v odkritosti in v zaupanju do sočloveka, v to smo toliko bolj prepričani ob novici, da je Izrael zaključil gradbena dela na prvem delu varnostnega zidu na Zahodnem bregu in okoli Jeruzalema. Zid, ki je visok do osem metrov in so ga pričeli graditi pred letom dni, naj bi v celoti meril 123 kilometrov in naj bi preprečil ali vsaj bistveno zmanjšal možnost terorističnih palestinskih napadov.

Vsa zgodba okrog tega zidu poteka nekako v senci, verjetno zaradi več razlogov. Prvi je gotovo ta, da smo komajda dobro porušili berlinski zid, pa že pričenjamo graditi novega. Drugi, kako je mogoče verjeti, da bo ovira te vrste preprečila zares rušilni napad, ki se lahko sproži iz izraelskega ozemlja ali iz zraka. Tretji, kako je mogoče, da z graditvijo zidov načrtujemo svojo prihodnost, se pravi življenje s svojimi sosedi. Skratka, nekakšna vsesplošna osuplost je zgodbo o izgrajevanju izrealeskega zidu potisnila dobesedno v ozadje.

Toda vsa zadeva je resnejša, kot bi se zdelo na prvi pogled in nanjo lahko odgovorimo le s povsem nasprotnim prepričanjem: postavljanje zidov ne more biti prava in srečna pot urejanja odnosov med ljudmi in med narodi. Zid je vedno zid, v bistvu je utelešenje nezaupanja in nerazumevanja do bližnjega in bližnjih. Te vrste zid je poraz človečnosti, je poraz želje po dogovarjanju, dogovoru in sporazumu, je materializirano zanikanje možnosti znosnega sobivanja. Te vrste zid je vedno poraz, pa najsi je šlo za Berlin in najsi gre sedaj za Izrael in Palestince, najsi gre za zaprte in toge politične opcije kjer koli, ter ne nazadnje, najsi gre za odnose med ljudmi v najožjem krogu, v zasebnem življenju. V zasebnem življenju ne gre za zidove v dobesednem pomenu besede, pa vendar kako pogostoma en zakonec ne pusti več drugemu do sebe, kako zaradi tega trpi ali se celo razruši družina. Poleg tega ima zgrajen zid še eno nevarno in spodkopavajočo lastnost, da potem ko je bil enkrat postavljen, živi svoje povsem samostojno življenje. Podobno kot vojna širi svoj vpliv in svojo brezčutno miselnost na vse strani. Nadalje je trdoživ in ga zlepa ni mogoče odstraniti, napaja se iz svojega lastnega značaja in gotovo nedobrih namenov.

Ker še posebej v naših obmejnih krajih te čase doživljamo srečno obdobje odpiranja in odstranjevanja vsega tistega, kar je prej preprečevalo boljše odnose med nami kot manjšino in večinskim narodom, med večinskim narodom in državo Slovenijo, upravičeno in skrajno prepričano trdimo, da je prava in srečna pot v odkritosti do sočloveka. Da je prava pot v prepričanju, da velja vselej verjeti v moč dogovarjanja in dogovora in da v tej smeri ni mogoče nikoli biti poražen in potolčen. To je naša izkušnja in ni pretirano trditi, da ta izkušnja velja za vse, da je namreč zares in edino dobro, če ne podležemo skušnjavi po potisnjenju našega nezaželenega bližnjega, države ali naroda proč od nas, in to s pregrajo, ki menda prinaša rešitev.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
34170 **GORICA**, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. **0481 550 330**
FAX **0481 548 808**
E-MAIL **gorica@noviglas.it**
34133 **TRST**, ULICA DONIZETTI 3
TEL. **040 365 473**
FAX **040 775 419**
E-MAIL **trst@noviglas.it**

UPRAVA
34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. **0481 533 177**
FAX **0481 548 276**
E-MAIL **uprava@noviglas.it**
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;
PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949
POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,
INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Franc Mužič

Naše območje odpiramo v svet brez meja

Napredek Goriških Brd, gričevnate pokrajine, razpete med Goriško, Furlanijo in Beneško Slovenijo, je tesno povezan z osebnostjo in delom Franca Mužiča, župana, ki je že vse od ustanovitve prvi mož te lokalne skupnosti. Pri svojem delu je neumoren, mnoge drobne zadeve občanov pa pogosto neposredno rešuje pri njih doma oz. z obiski po vaseh. Ko smo se z njim v vročem popoldnevu pogovarjali na sedežu občine, je razmišljal predvsem o tem, kako je mogoče in potrebno Goriška Brda (po svojih naravnih lepotah in značilnostih naj bi bile podobne Toscani v Italiji) odpreti svetu, ki ga kmalu ne bodo več opredeljevale in omejevale državne meje. Z nekaterimi območji, denimo, z občinami na avstrijskem Koroškem, so že obnovili stike, ki so bili vzpostavljeni že pred prvo svetovno vojno, a so po letu 1945 iz političnih razlogov povsem zamrli.

Imamo vtis, da v občinskem svetu Brd vlogi večine in opozicije nista jasni in razmejeni. Skratka ni političnih ločnic med svetniki oz. svetnicami, ko gre za obravnavo in sklepanje o važnih zadevah in vprašanjih, ki zadevajo celotna Goriška Brda.

Res je tako. Sem župan že tretji mandat in mislim, da v občini z okoli šest tisoč prebivalci ni nujno, da bi se stranke med seboj zmeraj soočale. Tako ravnajo tudi v drugih občinah, ki so podobne naši. Brici tako razmišljamo in ravnamo tudi zaradi tega, ker moramo vsi skupaj skrbeti za območje, ki leži tik ob zahodni meji naše države, zaradi česar ni potrebno razvrščanje svetnikov oz. svetnic na desnico, levico ali na politično sredino. Vsi moramo skratka delovati tako, da bomo koristili briškemu življu. Nekateri, zlasti posamezni časnikarji, me spričo takih stališč, ko vlogi pozicije in opozicije nista natančno določeni, sicer dolžijo, da ne dopuščam demokracije v Brdih, da vodim neko posebno politiko. To seveda ni res. Naj poudarim, da tudi v odborih, komisijah in v drugih delovnih telesih občinskega sveta sodelujejo svetnice in svetniki, ne glede na svojo strankarsko oz. politično pripadnost.

Takšne vaše opredelitve in stališča podpirajo očitno tudi prebivalci Brd, saj ste bili že trikrat izvoljeni za župana.

Mislim, da so s to politiko zadovoljni, in rezultati se kažejo. Brici, denimo, složno in skupaj sodelujejo pri organiziranju praznika češenj, največje turistične in družabne prireditve pri nas. Pripravljamo ga že šestintridest let in letos je praznik češenj ponovno zelo uspel. Prireditve v okviru praznika je obiskalo več kot dvajset tisoč ljudi, med njimi jih je bilo veliko iz tujine. Posebej opazna je bila prisotnost Slovencev, naših rojakov iz avstrijske Koroške.

Tudi v proračunu občine Brda je zmeraj premalo prihodkov, torej denarja za financiranje nalog in potreb, ki spadajo v pristojnosti te lokalne skupnosti. Ali se zaradi tega občina zadolžuje oz. prodaja občinsko premoženje, o čemer ste razpravljali tudi na sejah občinskega sveta?

Resnično nekaj nepremičnin, nekaj objektov smo prodali. Gre za stare zgradbe, nekdanje šole in izključno za poslopja, ki bi v nekaj letih razpadla, če bi jih občina ne prodala. Bivšo šolo v Kozani, ki so jo hoteli uporabiti za neki drugi namen, smo prodali podjetju Projekt iz Nove Gorice, ki bo zgradbo zelo koristno uporabilo. Tako smo dobili nekaj sredstev za občinski proračun. Ker sem funkcionar LDS, tudi član Sveta stranke, poudarjam, da niso resnične trditve posameznikov, češ da bo LDS "razprodal Brda ali jih odkupil". Tudi primeri omenjenih prodaj nepremičnin, ki bi sicer propadle, so del mojih prizadevanj, da bi Brda še naprej napredovala. Navajam primer iz Šmartnega. Tam je občina nekaj zelo starih in praznih hiš prodala industriji Salonit v Anhovem, ki bo zgradbe posodobila in jih urediila za potrebe svojega protokola, sestanke s poslovnimi partnerji iz vse Evrope in za druge namene.

Moram pa povedati, da je občina tudi odkupila več nepremičnin. Zaradi koristi Brd torej tudi kupujemo, čeprav občina za to nima namenskih sredstev. Seveda bi v občinskem proračunu, ki letos predvideva okoli 620 milijonov tolarjev prihodkov, potrebovali dvojno vsoto, a del sredstev poskušamo pridobiti tudi od države. Ministrstvo za kulturo bo letos verjetno omogočilo, da bomo v obnovljenem poslopju v Šmartnem odprli arhiv notnih zapisov naše države.

Kakšne pa so družbenogospodarske razmere v Brdih, kot jih vidite vi, gospod župan?

Rekel bi, da so daleč od tega, da bi bile kritične, čeprav nekatere družine žive v težkih socialnih razmerah. V Brdih naj bi bili ljudje zaposleni predvsem v vinogradništvu, toda v resnici veliko prebivalcev dela tudi drugod, v Novi Gorici, Anhovem, v Šempetru pri Gorici in v nemajhnem številu tudi v Italiji. Hvala Bogu, nahajamo se v takem prostoru, da so takšne zaposlitve mogoče.

Spričo tolikšnega obsega zaposlenosti in zaradi tega, ker so Brici znani kot zelo delavni ljudje, Občina ni obremenjena z velikimi dajatvami za socialne namene.

Pri čem pa občina Brda sodeluje s sosednjimi območji v Furlaniji oz. v Italiji? Zlasti je najbrž pomembno sodelovanje z drugim delom Brd, ki spada pod Italijo in je znano z imenom Collio.

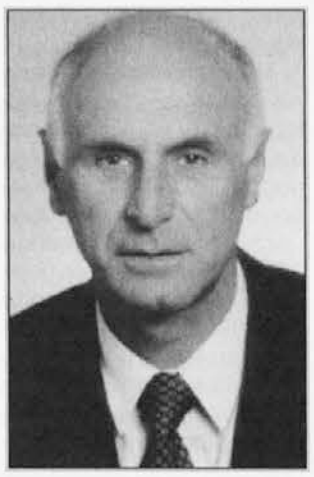

Že od ustanovitve občine Brda se trudimo, da bi stike s sosednjimi območji okrepili in jih razširili, na ravni enakosti in poštevnosti. Že v začetku smo dosegli nekaj uspehov. Na mednarodni vinski sejem v Ljubljani smo tako uspeli privabiti tudi vinogradnike in vinarje iz Collia. Od tam pa v naša Brda prihajajo tudi ob praznikih češenj. Obliskali smo župane sosednjih italijanskih občin in se z njimi pogovarjali o sodelovanju. Žal pa so posamezne pobude pozneje zamrle, niso bile uresničene. V vsakem primeru je možnosti veliko in storili bomo vse mogoče, da bi jih uresničili.

Kako pa si vi, gospod župan, zamišljate položaj in možnost Brd, obeh delov, ki sta zdaj v Sloveniji oz. v Italiji, ko bodo po vključitvi Slovenije v EU odpravljene državne meje in bo tukaj nastalo enotno zemljepisno in gospodarsko območje?

To je enotno območje, ki je le sedaj iz političnih razlogov razdeljeno na Brda v Sloveniji in na Collio v Italiji. Imeli smo enako zgodovino, skupno kulturo in civilizacijo, le razmere po drugi svetovni vojni so nas za nekaj desetletij ločile na dve državi. V Brdih smo se pred kratkim župani iz obmejnih občin, pa tudi nekaj naših kolegov iz avstrijske Koroške, razgovarjali o razmerah, ki bodo nastale po 1. maju naslednjega leta, ob sprejemu Slovenije v EU in ob odpravi carinske kontrole na mejnih prehodih. Pogovora se je udeležil tudi slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Za nas je nesprejemljivo, da hkrati z odpravo carine ne bi podaljšali tudi urnika prehodov čez mejo. Odprtost Brd v svet bi bila popolnejša, če bi bil, recimo, Mednarodni mejni prehod Neblo odprt neprekinjeno, dan in noč, in ne samo od šeste ure pa do polnoči, kot je odprt sedaj. Urnike obratovanja naj bi podaljšali tudi na drugih prehodih, zlasti na mejnih prehodih Vipolže in Hum. Prek tega slednjega prehoda se neposredno povezujeta slovenski in italijanski del Goriških Brd, s središčema na Dobrovem in v Števerjanu. Sicer pa podaljšanje urnika obratovanja mejnega prehoda na Humu podpirata tudi Občinski svet in župan v Števerjanu.

Župan je nato govoril o naložbah, tudi posodobitvi vodovoda za Brda, težavah na natečajih za pridobitev sredstev iz skladov EU, pa o novem projektu za uporabo starega gradu v Vipolžah. Le-ta naj bi služil sodelovanju in povezavam mladine v evropskih državah. Potem pa smo županu Mužiču postavili naslednje vprašanje: mestna občina Nova Gorica, občina Šempeter-Vrtojba in občina Gorica uresničujejo projekt o novem skupnem mestu na Goriškem, ki bi nastalo po odpravi državnih meja med Slovenijo in drugimi članicami evropske povezave. Kakšni pa so pogledi in mnenja Brd o takem skupnem mestu, saj ste v njegovi neposredni bližini?

Mi smo se vedno vključevali v te projekte in tako bomo delali tudi v prihodnje. Vendar razen velikih in širokih razprav, se kaj velikega še ni zgodilo. Povezujemo pa se s Števerjanom, Krminom in sosednjimi območji, ki so sicer del Collia (Brd), a hkrati vsaj posredno sodijo v del bodočega skupnega mesta. Odmisliti si moramo meje, prepreke in razne ovire, pač pa je treba iskati možnosti za skupno sodelovanje. Zainteresirani smo za vse, kar se dogaja v tem prostoru, seveda če smo k prispevku občine Brda povabljeni. Mi imamo že veliko mednarodnih stikov in nikoli se nismo zapirali v lastne občinske meje. Sami presodite pomembnost tega, da je na letošnji praznik češenj v Brda prišlo tri tisoč gostov iz Avstrije. Stike s tujimi okolji skratka razvijamo in poglabljamo neprekinjeno, in to je pravi dokaz odprtosti Brd v okolja, ki so blizu ali pa tudi daleč od nas.

Hvala za pogovor.

Marjan Drobež

Intervju / Karlo Mučič

Uspehi in načrti društva Jadro

Društvo Jadro iz Ronk je vse leto izjemno dejavno, čeprav svojih izvirnih pobud ne razglaša vedno na velikem zvonu. Je pa zelo živo in zna smotrno povezovati kulturne, politične in družabne dejavnike okolja, v katerem deluje. Vodja in duša društva inž. Karlo Mučič je "režiser" številnih pobud, ki skušajo ohranjati in vrednotiti slovensko prisotnost na narodnostno mešanem področju Laškega.

Kako bi ocenili pravkar končano letošnjo sezono društva Jadro?

Letošnjo sezono smo kot običajno končali z navadnim delovanjem društva, s pobudami, ki so povezane z ljudmi in okolico. Sezono 2002-03 so obogatili raznolični večeri, ki so se samo deloma vrstili na društvenem sedežu v Romjanu. Društveno delovanje je segalo na kulturno, pevsko in rekreacijsko področje. Obiskala nas je npr. Vesna Guštin iz Repna, ki je predstavila svojo knjigo *Ogenj na kamnu* in vodila tečaj kuhanja kraških jedi, ki smo ga priredili s pokroviteljstvom občinske uprave na sedežu alpincev v Ronkah. Geomantik Marko Pogačnik pa je v treh večerih predstavil svoji zadnji knjigi in predaval o svojem umetnostnem prizadevanju za zdravljenje zemlje. Za dan žena smo se srečali s kulturnima ustvarjalkama Majdo Artač Sturman z Opčin in Vilmo Cotič iz Šlovrenca. Prva je predstavila knjigo svojih poezij *Žejni oleander*, druga pa predstavila svoje kompozicije, ki jih izdeluje iz posušenih cvetnih listov. Sestali smo se z odborom rajona ENEL iz Tržiča in se pogovarjali o tukajšnjem zaskrbljujočem onesnaževanju zraka, ki je odvisno od termocentrale španske multinacionalke ENDESA. Na našem sedežu smo tudi prikazali film o zločinskem početju fašistov; v uvodu je sodeloval prof. Rupel. Mirjam Mikolj iz Trsta je govorila o pomenu Prešernove proslave, Lojze Abram pa je prikazal diapozitive na temo *Brezpotja sibirskega Altaja in Moskva*.

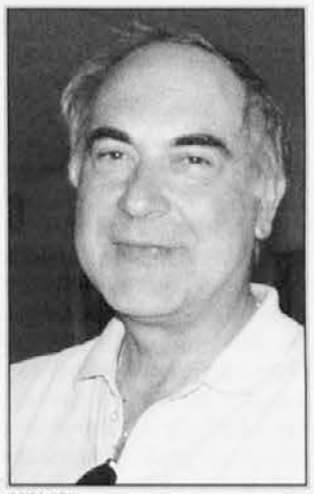

FOTO DPD

Tudi pevski večeri so bili raznoliki. Na dnevu slovenske kulture, ki smo ga letos organizirali skupaj s komisijo za slovensko manjšino v občinski sejni dvorani v Ronkah, sta pela MoPZ Kraški dom z Repentabra in MePZ Starši Ensamble iz Ronk. Na tradicionalni božični koncert v cerkvi sv. Lovrenca smo povabili mešani cerkveni zbor in moški zbor Kras iz Opatjega sela. Z njima in na splošno z njihovo vasjo gojimo že več let dobre stike, in to tudi zato, ker oni imajo veliko sorodnikov v Ronkah.

Društvo Jadro, ki že od nastanka sodeluje z ronško občinsko upravo, sodeluje ob raznih prireditvah tudi z dvojezično knjižnico, z župnijo sv. Lovrenca in s slovensko osnovno šolo in vrtcem v Romjanu. Goji stike tudi z goriškimi in kraškimi društvi in s predstavniki pobratene občine Metlika. Skupinica otrok iz te občine se je letos v juliju nastanila po tukajšnjih slovenskih družinah in doživela bogat počitniški teden z vrstniki iz Ronk in pobratene občine Wagna iz Avstrije.

Zanimivi so tečaji, ki jih prireja vaše društvo. Kaj bi povedali o njihovem poteku letos?

V okviru društva deluje klekljarska skupina; ta prireja že kakih 16 let tečaj klekljanja, ki poteka na sedežu društva. To je priložnost za nekatere domačinke, da se izpopolnijo v idrijskem načinu čipkarstva in nato z razstavo pokažejo svoje izdelke, sad številnih ur potrpežljivega ročnega dela. Tudi v letošnji sezoni je skupina pripravila razstavo v sklopu vaškega praznovanja sv. Štefana in v italijanski osnovni šoli Duca d'Aosta v Tržiču. Pokazalo pa se je, da zanimanje mladih pri tem sprostitvenem delu vedno bolj upada; vztrajajo le gospe, ki imajo že odrasle otroke.

V sklopu prizadevanj za oživljanje in ohranjanje slovenskega jezika v italijanskem večinskem okolju, v katerem imajo domačini pogosto slovenske korenine, je društvo priredilo dva tečaja slovenščine za odrasle; vodila sta ju Katja Ferletič (začetnike) in Sonja Božič (nadaljevalni tečaj). S tem namenom je društvo organiziralo tudi tradicionalno predšolsko središče za otroke, kjer je bila tudi letos poudarjena slovenska jezikovna vzgoja.

Tečaj slovenščine za odrasle je nekako povezan s slovenskim vrtcem in osnovno šolo. Začetnega tečaja, na katerega se vpisuje povprečno vsako leto okoli osemnajst oseb in ki poteka že celih petnajst let, se v glavnem udeležujejo starši otrok, ki obiskujejo slovenski vrtec in osnovno šolo.

/ stran 11

Danijel Devetak

Odmeven dokument v Vatikanu

"Podpora homoseksualnim zakonskim zvezam je nemoralna"

V Vatikanu so na god sv. Ignacija iz Loyole v četrtek, 31. julija, uradno objavili dokument, s katerim Sveti sedež politike in odgovorne ljudi, ki delujejo v javnosti poziva k nasprotovanju uzakonitvi istospolnih zakonskih zvez.

V bistvu Sveti sedež ponavlja znano stališče Cerkve, da je zakonska zveza med možem in ženo edina resnična osnovna celica naše družbe, kot je zapisano v dvanajst strani dolgem dokumentu, pod katerega se je podpisal kardinal Josef Ratzinger: "Zakonska zveza med možem in ženo je sveta, medtem ko so homoseksualni odnosi v nasprotju z naravnim moralnim zakonom."

Ob tem je dejansko v dokumentu zapisano, da je podpiranje istospolnih zvez resnično nemoralno, in zato dokument poziva tako vernike kot laike, naj se pridružijo v kampanji proti istospolnim zakonskim zvezam. Nikakršne osnove ni za to, da bi bile homoseksualne zakonske zveze kakorkoli podobne ali vsaj malo skladne z božjim načrtom o zakonski zvezi in družini, med drugim, po poročanju tujih tiskovnih agencij in Slovenske tiskovne agencije, piše v smernicah dokumenta, ki je objavljen na 12 straneh. Dokument je sad dela kongregacije za versko doktrino, odobril pa je seveda smernice sam papež Janez Pavel II., za katerega je znano, da se ves čas svojega načelovanja vesoljni Cerkvi zavzema za družino in moralno ovrednotenje zakonske zveze med možem in ženo.

Tudi zato nobenega poznavalca papeževe misli in njegovih javnih nastopov cerkveni dokument, ki nosi naslov *Razmislek o predlogih za pravno priznanje zvez med homoseksualnimi osebami*, ne preseneča, saj je papež, in Cerkev tudi, od nekdaj za ohranitev dostojanstva družinske celice.

Dejstvo pa je, da se je Sveti sedež zavedal pomembnosti dokumenta in tudi ostrih

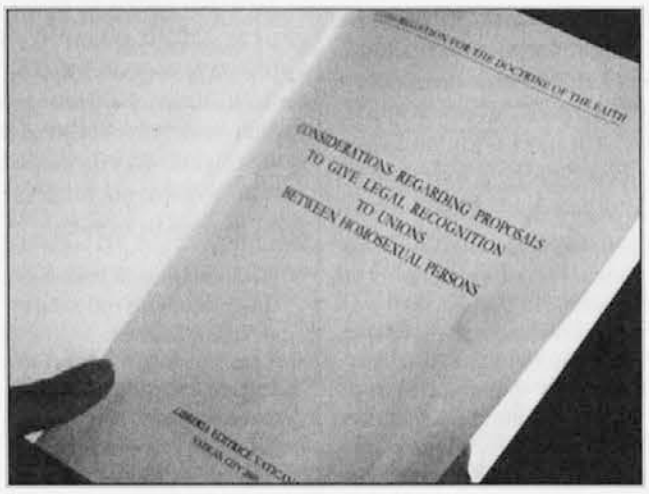

nasprotovanj sicer znanim stališčem Cerkve in zato ni pripravil posebne tiskovne konference, na kateri bi smernice, ki nagovarjajo ljudi, naj ne pravno priznavajo homoseksualnih zvez, predstavili, kot je to sicer v navadi v Vatikanu. Tudi sicer poročajo o odločnih in ostrih demonstracijah na samem Trgu sv. Petra v Rimu, in sicer s strani homoseksualnih gibanj in znanih radikalcev.

Dokument Vatikana sicer določa tudi načrt, kaj naj politiki storijo, ko se bodo soočili z zakoni ali predlagano zakonodajo, ki dajejo homoseksualnim parom enake pravice, kot jih imajo heteroseksualni pari.

Katoliški politiki so po cerkvenem dokumentu torej "moralno odgovorni, da javno nasprotujejo zakonom, ki priznavajo homoseksualne zveze, in morajo tudi glasovati proti takšnim zakonom."

Če pa so takšni zakoni že sprejeti, se morajo verni politiki javno izreči proti njim, si prizadevati za njihovo razveljavitev in omejiti vpliv teh zakonov na družbo, v dokumentu med drugim opozarja Sveti sedež.

Jasno je, da dokument prav tako izraža odločno nasprotovanje temu, da bi homoseksualni pari lahko posvojili otroke, za kar se sicer danes v mnogih državah v Evropi in v razvitem svetu zavzemajo homoseksualna gibanja. Otroci, ki jih vzgajajo istospolni starši, naletijo na ovire v razvoju, saj so prikrajšani za očeta oziroma mater, je zapisano v dokumentu in še:. "Če bi dovolili, da bi otroke posvojili istospolni partnerji, bi s tem zagrešili pravi zločin nad temi otroki."

"Homoseksualno življenje je greh, ki je v hudem nasprotju s čistostjo!" je še zapisano v dokumentu, o katerem bo sedaj tako pri nas kot v svetu veliko govora, saj so se že oglasili predvsem laični krogi in predvsem tisti politiki, ki se v tem dokumentu ne prepoznavajo in zagovarjajo tudi pravno osnovo homoseksualnih zvez. Nekateri celo opozarjajo, da naj bi šlo za vmešavanje Cerkve v notranje zadeve same italijanske politike, kar pa ne drži, saj ima papež odgovornost, nalogo in seveda pravico, da jasno in nedvoumno pove, kakšno stališče ima Cerkev do vprašanja homoseksualcev.

Papež Janez Pavel II. nikdar ni pristajal na to, da bi lahko homoseksualne zveze nadomestile družino, zakonsko zvezo med možem in ženo, in je vedno opozarjal, da je že v naravnem redu tako, da sta mož in žena poklicana, da v ljubezni spočneta, rodita in vzgojita otroka v polno in zrelo osebnost.

Pomembno pa je pripisati, da ne papež in ne Cerkev, še najmanj pa objavljeni dokument, ne obsoja posameznih homoseksualcev, kaj šele, da bi jih odvračal od Cerkve, saj se sveti oče zaveda, da so tudi homoseksualci ljudje, ki so "po Božji podobi narejeni", in jim tudi zato ponuja roko, čeprav jim odločno pove, da živijo v grehu.

V dokumentu tudi jasno piše, da so se v Vatikanu odločili zanj "zaradi moralno in družbeno zaskrbljujočega pojava"; poziv javnim delavcem in politikom je zato upravičen, ker je potrebno "državo pozvati, naj te pojave obdrži v mejah, ki ne bodo postavile v nevarnost tkiva javne morale", in je zato jasno, "da so homoseksualne zveze škodljive za pravi razvoj družbe" in jih država zato ne bi mogla pravno priznati, "ne da bi pri tem zanemarila pomoč in osnovno zaščito za osnovno družbeno dobrino, ki je gotovo zakonska zveza med možem in ženo!"

Tudi v tem dokumentu izraža Cerkev homoseksualcem vse spoštovanje, ki ga izraža vsem ljudem, saj se zaveda, da je vsak človek vreden spoštovanja in ima prav vsakdo svoje dostojanstvo.

Gre torej za dokument, ki ponovno poudarja svetost družine in zakonske zveze med možem in ženo, odločno odklanja homoseksualne zveze in nagovarja tako laični kot krščanski svet, naj se zavzemata za družino, ki jo sestavljata mož in žena, prav onadva tudi na svet prilkličeta z Božjo pomočjo otroke.

Dokument poziva našo družbo, naj odklanja pravno podlago za vsako drugo obliko zakonske zveze in družine, ki ne bi slonela na zvezi med možem in ženo.

Jurij Paljk

Znamenja časov

Pozabljeni zapis

Iz neke knjige, ki sem jo po več letih ponovno vzel v roke, je padel majhen listič, na katerem je pisalo: "Voščі p. Šagiju Buniću!" Spomin mi poroma v advent leta 1985. Jeseni me je ta znani hrvaški teolog prosil za neke podatke, zato sem mu tudi voščil za praznike.

Tega leta je bila v Budimpešti mednarodna konferenca, na kateri so sodelovali znani teologi iz rimskokatoliške Cerkve in marksistični misleci. Namen konference je bil, da se začne s trajnim dialogom med vero in marksizmom, med predstavniki krščanskega pogleda in predstavniki marksistično-ateističnega pogleda na svet. Ta dialog je imel namen pripeljati svet do trajnega miru in plodnega sodelovanja med narodi. V zaključku dokumenta, ki so ga objavili, se bere, da so člani te konference prišli do skupnega prepričanja, da je prihodnost sveta v rokah dveh ideoloških sil, to sta marksizem in krščanstvo, zato naj bi tudi ta dva pogleda na svet našla skupni jezik pri medsebojnem sodelovanju.

Prof. Šagi mi je namignil: "Vidite, nekateri katoliški teologi ne poznajo stališča pokojnega kardinala Stepinca, ki je že na samem začetku komunizma povedal, da se bo ta v doglednem času zrušil. To je napisal v pastirskem pismu. Stepinac je razumel znamenja časa, zato jih je tudi pravilno razlagal.

Kaže, da nekateri teologi sedanjega časa ne razumejo pravilno in ne vidijo vizije bodočnosti..."

Ali je za nas zlom komunizma tudi kako znamenje časa? Seveda, najprej nas utrjuje v prepričanju, da krščanstvo živi v vernem človeku in v Cerkvi. Marsikdo zelo težko sprejme, da je katoliška Cerkev imela bistveno vlogo pri zlomu komunizma v Evropi. Radikalni odpor proti komunističnemu in totalitarističnemu sistemu je prihajal od ljudi s krščanskim pogledom na svet. Nekateri so tudi dali svoje življenje za to!

Ta nepričakovani zlom tako močne ideologije je presenetil svet in obenem znanstvenike, politike, analitike, filozofe, tudi nekatere vodilne katoliške teologe, pa še obveščevalne službe in javno propagando.

Tokrat lahko mirno rečemo, da je kardinalu Stepincu zgodovina dala prav. On je razumel "znamenja časa". Bral jih je v svetlobi Resnice in zato jih je pravilno razlagal, čeprav je leta 1985 kazalo, da so pravilni drugačni pogledi.

Ambrož Kodelja

Kako priti do Doma blagrov nad Trstom?

Marsikdo z Goriškega ali iz Slovenije ne ve, kje je Dom in kako naj pride do njega. Najbolje je z osebnim avtomobilom. Pod Občinami in Obeliskom pelje pot navzdol proti "Faccanoni". Na ostrem ovinku sredi te poti je na levi strani napis "Le Beatitudini" in strma pot proti Domu.

Iz Trsta vozita tam mimo dva avtobusa: številka 4 s trga Oberdan vsake pol ure in številka 3 z ulice Ghega vsake tričetrt ure. In še ena možnost: vsi tržaški taksisti vedo, kje so "Faccanoni" in kje je Dom blagrov "Le Beatitudini". Dovolj je sesti v taksi in reči taksistu: "Faccanoni" in "Le Beatitudini".

Za vsakršne dodatne informacije so na razpolago naslednje telefonske številke: 040 43194 oziroma 040 299409 ter 040 220332, po možnosti ob večernih urah.

Vsem prijavljenkam na duhovne vaje voščimo srečno pot in na svidenje v ponedeljek, 18. t.m., pred 9. uro pred Domom blagrov nad Trstom!

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

19. NAVADNA NEDELJA

1 Kr 19, 4-8; Ps 34, 2-9; Ef 4, 30-5, 2; Jn 6, 41-51

Vsakega preroka Bog hrani z nebeškim kruhom. Zopet poslušamo zgodbo o preroku Eliju. Ljubezen od tega preroka raste ob vsakem branju o njegovih delih. Elija se prikaže skupaj z Mojzesom ob spremenitvi Jezusa na gori. (Mt 17, 3). Sv. Gora nad Gorico hrani dragoceno podobo Matere Božje z Elijem in Janezom Krstnikom. Vsakdo izmed nas lahko preleti v duhu ognjevito življenje Elija in drugih prerokov, ki so goreli za vero v edinega Boga in za pravo podobo človeka.

Elija si reši golo življenje z begom v puščavo. Kraljica Jezabela se je namreč hotela maščevati nad njim zaradi pokola krivih prerokov. V puščavi izkusi lakoto in žejo, smrtonosni objem osamelosti puščave. A prav tedaj ga Bog reši s čudežnim kruhom in vodo, da lahko pride do Božje gore Horeba ali Sinaja.

Na Horebu ali Sinaju je bil namreč Mojzes prejel kamna postave ali zapovedi življenja. Toda Bog ga potrpežljivo uči o mesenem srcu, ki je ustvarjeno za ljubezen (2 Mz 33, 11. 19; 34, 6).

Prav tako poučuje Elijo (1 Kr 19, 10. 12). Mrzlota, trdota kamna ter zapovedi in prepovedi bodo ostale do konca, ker smo ljudje trdovratno ljudstvo (2 Mz 33, 5 idr.; Lk 16, 16-17). Toda povabljeni smo v skrivnost Boga, ki je kakor svežina vetriča, ki blaži in oživlja (gl. zg.).

Za vstop v nebeško kraljestvo bo Jezus stavil kot pogoj tudi ljubezen do sovražnikov (Lk 6, 27-31. 35).

Bog je sprejel vero in vdanost Mojzesa, čeprav je tudi on imel krvave roke, ker je ubil Egipčana in je vodil osvobodilni pohod Izraelcev z iztrebljenjem tolikerih narodov. Prav tako Elija, ki je v strastni jezi dal pomoriti Baalove preroke v prepričanju, da mori "v imenu Boga" (1 Kr 18-19).

Očitno je,da moramo ljudje skozi puščavo tega sveta. Potovanje ni prijetno. Saj nosimo s seboj starega Adama in staro Evo. Marija je ideal človeka na tej zemlji, ker je edina ostala zvesta Božji ljubezni in zamisli Boga o človeku. Sprejela je to kot dar, a je obenem plačala ljubezen s trpljenjem. Cilj, telesno vstajenje od mrtvih, vnebovzetje, je dokaz, da nas Bog očetovsko in obenem materinsko ljubi. Janez Krstnik na svetogorski podobi kaže s prstom na Marijo z Jezusom, na ženo z detetom-Sinom Izaijeve prerokbe (Iz 7, 14). Vdano češčenje Marije je znamenje prijateljstva z Bogom, kakor pri prečiščenem Mojzesu, s katerim je Gospod govoril iz oči v oč, kakor govori človek s svojim prijateljem (2 Mz 33, 11).

Bog je lačen naše ljubezni. Lakoto in žejo po ljubezni Bog vzbuja tudi v nas. Nas ne pusti v objemu obupa in smrti, marveč nam daje resnični kruh življenja (Jn 6, 35- 48. 51).

Zato radi poslušamo Božjo besedo, ki nas vabi, naj bi slavili Boga in njegovo ljubezen do vsega. Ponekod vsa verna skupnost pred nedeljsko sv. mašo ali po njej, moli hvalnice ali sv. rožni venec. Današnji psalm je zrcalo umirjenosti takih molivcev, ki čutijo v sebi in ob sebi Božjo bližino. Takole poje: "Iskal sem Gospoda in me je uslišal, vseh mojih strahov me je rešil... Ta siromak je klical in Gospod je slišal, iz vseh njegovih stisk ga je rešil" (Ps 34, 5. 7).

Ljubezen do Boga in človeka obnavljamo pred vsako sv. mašo s kratkim izpraševanjem vesti, kesanjem in obuditvijo ljubezni. Sv. Pavel nam takole pomaga: "Naj izginejo med vami vsakršna ujedljivost, vsakršno besnenje, jeza, rohnenje in preklinjanje z vsakršno hudobijo vred. Bodite drug do drugega dobrosrčni in usmiljeni ter drug drugemu odpuščajte, kakor je tudi vam Bog milostno odpustil v Kristusu" (Ef 4, 31-32).

Če nas bega strah zaradi grehov, ki smo se jih že spovedali, nam Bog zagotavlja, da smo vsi njegovi ljubljeni otroci, saj nas je Kristus vzljubil in daroval sam sebe za nas (Ef 5, 1-2). Osvobodil nas je vseh strahov in vsega hudega (Gal 5, 1. 22-25). In nas bo še osvobajal za ljubezen. Ker nas ljudje potrebujejo.

Sv. diakon in mučenec Lovrenc je živel za uboge, za druge, v moči kruha, ki ga je užival pri sv. maši.

Počastimo Vnebovzeto in se ji priporočajmo, da bi tudi mi kako prišli do vstajenja od mrtvih (Flp 3, 10-11).

Ne pečaj se s hotnicami, da ne izgubiš svoje dediščine! (Sir 9, 3)

Intimistična ali angažirana vera (2)

A trgovcem z narodovo in osebno nesrečo vse zgoraj opisano ni dovolj. Rekli so si: nad nami kot Damoklejev meč še vedno visi zakon, ki omejuje naše dejavnosti: zakon o prekrških zoper javni red in mir, kjer je prostitucija opredeljena kot prekršek in zavajanje vanjo kot kaznivo dejanje. Med politiki so našli somišljenike in ti so sprejeli nov zakon, po katerem prostitucija ni več prekršek. (Ob tem so si izmislili hinavski izgovor, češ da hočejo s tem zaščititi uboge prostitutke pred izsiljevalci in policijo). In ker prostitucija ni več prekršek, tudi zavajanje vanjo in njena organizacija ni nič drugega kot poslovna poteza, ki je nihče ne sme preganjati. Tako je na tem področju tudi zakonsko formalno skoraj vse dovoljeno. Kako se je na to dogajanje odzvala slovenska javnost? Bolj ali manj brezbrižno in brezkrvno. Novi zakon je sprejela kot nekakšno usodo, kot nekaj, kar je po logiki neprestane in vedno večje liberalizacije družbe prej ali slej pač moralo priti. Nekateri vse to razumejo kot napredek, marsikdo z olajšanjem: sedaj njihovo nemoralno življenje in njihov posel ne bosta več označena kot družbeno nesprejemljivo početje.

Edini "glas vpijočega v puščavi" je bil poskus, da bi z referendumom zavrnili anarhični zakon. Predlagatelji referenduma (Aleš Pirc) niso mogli pridobiti 30 poslancev državnega zbora za svoj projekt, zato so poskušali zbrati 40.000 podpisov državljanov in zaprosili za pomoč pri zbiranju tudi slovensko Cerkev. Zbranih je bilo le 8.000 podpisov in zakon o "dekriminalizaciji" prostitucije ostaja v veljavi.

Ob tem se zastavlja več vprašanj. Najprej, kaj je s slovenskimi strankami, ki se tako rade sklicujejo na "krščanski etos", ki da iz njega izhajajo? Ali njihovi veljaki namerno uporabljajo bolj megleno tujko *etos* namesto bolj domače etike ali morale, da bi se ob moralnih vprašanjih sprenevedavo potuhnili? Morda pa jim sploh ne gre za politiko v pravem pomenu besede, to je za skrb za skupno dobro, pač pa bolj za politikantstvo, le za svojo moč in oblast oz. moč in oblast lastne stranke. Pri tem jim ni pomembna vsebina kakega predloga, pač pa le to, kdo je kaj predlagal. Če ga je predlagal naš, ga bomo podprli, če pa ne, ga ne bomo podprli, da ne bi okrepili moči političnega tekmeca. Načela pa so le za lepo fasado. Ali imajo naše stranke, potem ko so se skupno izpele o vstopu v EZ, sploh še kakšen drug program kot priti na oblast?

In kaj je s slovenskimi kristjani? Zdi se, da je prevladujoč tip slovenske vernosti intimističen: zaprt v svet ugodja ob lepih obredih, v svet stik z naravo in "mojim" Bogom. Družbena pravičnost, resničnost in moralno-etična vprašanja pa so stvari, ki jih prepušča drugim. Slovenski kristjan se gotovo premalo zaveda pomena zakonodaje: dejstva, da kar je uzakonjeno, postaja tudi družbena in počasi tudi moralna norma tega, da smo kot posamezniki silno odvisni od družbene stvarnosti, v kateri živimo, in jo moramo zato soustvarjati, saj smo zanjo odgovorni. Zaradi božjega razodetja, ki smo ga v obilnejši meri deležni celo bolj kakor drugi.

Slovenski kristjani smo ob zbiranju podpisov za zakonodajni referendum "proti širitvi prostitucije" odpovedali, padli na izpitu iz angažirane vere. Del popravnega izpita bomo lahko opravili 21. septembra, ko bomo glasovali o nedeljskem delu v trgovinah.

/ **konec**

Jože Kurinčič

Pet minut za molitev

V obupu ali depresiji

Gospod sem.
Zdi se mi, da so me
zapustili vsi, tudi Ti.
Tudi samega sebe
me je strah.
Ne morem razumeti,
zakaj je vse to potrebno,
zakaj moram tako
obupovati, trpeti...
Gospod, premišljujem
in ugotavljam,
da si tudi ti doživel
tako bolečino.
V Getsemaniju
si bil sam,
zapustili so Te
prijatelji in učenci,
pa na Kalvariji,
tam si bil najbolj sam.
Gospod, daj,
da v takih trenutkih
ne bom bežal od ljudi,
ampak se bom obrnil
k njim in jih prosil
pomoči.
Naj verjamem,
da mi Ti pomagaš
po ljudeh in da Ti nikoli
nikogar ne zapustiš,
saj si postal človek
tudi zame,
da mi pomagaš.
Pomagaj mi,
da se dvignem
iz tega obupa.
Gospod, daj mi trdnosti.
Amen!

Svečanost pri ruski kapelici na Vršiču

"Največ, kar lahko naredimo za umrle, je molitev"

Ob spominski svečanosti pri ruski kapelici na Vršiču in v Kranjski Gori so počastili spomin na umrle ruske vojake, ki jih je med prvo svetovno vojno zasul snežni plaz. Predstavniki Slovenije in Rusije so ob spomeniku umrlim vojakom položili vence, ruski škof pa je opravil pravoslavni verski obred.

Že 87 let poteka letos, odkar je snežni plaz z Vršiča pokopal pod sabo čez tristo ruskih ujetnikov in deset stražarjev avstro-ogrske vojske. V simbolno počastitev njihovega spomina je Občina Kranjska Gora, v sodelovanju z Društvom Slovenija-Rusija in veleposlaništvom Ruske federacije organizirala najprej v soboto, 26. julija, sprejem gostov in članov veleposlaništva Ruske federacije v hotelu Lek, kjer je bilo povabljenih okoli 400 gostov, torej zelo konkretna in ugodna priložnost za sklepanje dogovorov in poslov. V kranjskogorski cerkvi je potekala spominska maša, takoj po njej pa koncert pevskih zborov na mestnem trgu.

Ob tem je bilo povedano, da je bila med 1. svetovno vojno 1914 -1918 Kranjska Gora pomembno križišče vojaških prehodov. Zaradi italijanske vojne napovedi Avstriji maja 1915. leta je bila povezava s fronto ob reki Soči velikega pomena.

Za vsako ceno - tudi človeških življenj - je morala nemoteno potekati oskrba soške fronte z vojnim materialom. Vršič je moral biti prevozen tudi v vseh zimskih mesecih. Cesto so čistili oziroma odmetavali ogromne količine snega ruski vojni ujetniki pod nadzorom avstrijskih vojakov. Nekega dne - po pripovedovanju je bilo to 12. marca 1916 - so v Kranjski Gori zazvonili zvonovi. Z Vršiča je prišla žalostna vest. Ogromen snežni plaz je zasul rusko taborišče na Vršiču: pod snegom je našlo smrt čez tristo ujetnikov in kakih deset stražarjev. Natančnega števila ni bilo mogoče nikoli ugotoviti. Koliko je vršiška cesta zahtevala vseh žrtev - mrtvih zaradi naporov, lakote, bolezni, mučenja v teh grozljivih treh letih soške fronte, ne bo nikoli znano. Kolikokrat bi morali pomnožiti okostje neznanega ruskega ujetnika pod še danes vidno gomilo ob smreki v mali Pišnici? V tuji deželi, daleč od doma in družine je iskal svobodo, rešitev in pot domov ter omagal.

Na pobočju Vršiča, nekako na sredi, je bilo rusko taborišče. V letih 1916 - 1917 so Rusi sami zgradili lično kapelico iz okroglega lesa in lubja. Imela je dva stolpiča v znani ruski obliki. Okrog cerkvice in ob cesti so ruski grobovi. Kapelica stoji kot spomenik v spomin in opomin nesmislom vseh svetovnih vojn in je postala vez med narodoma Slovenije in Rusije, ki sta geografsko zelo daleč, zgodovina pa ju je zbližala.

Svečanosti pri kapelici so se od vidnejših predstavnikov s slovenske strani udeležili Borut Pahor-predsednik Državnega zbora RS, dr. Dimitrij Rupel-zunanji minister RS, Janez Sušnik- predsednik Državnega sveta RS; Drnovškov odposlanec Matjaž Nahtigal - v imenu Republike Slovenije je položil venec. Bilo je še nekaj poslancev Državnega zbora. Z ruske strani pa so vence položili Kudrin Aleksej Leonidovič - vodja ruske delegacije in namestnik predsednika vlade Ruske federacije, ter finančni minister, Dolgov Vjančeslav Ivanovič - veleposlanik RF v Sloveniji, Fljura Zijadinova- podpredsednica Odbora za mednarodne zadeve Državne dume RF in Valerij Leonidovič Manilov - generalpolkovnik - prvi namestnik predsednika Komiteja Sveta federacije za obrambo in zaščito ter arhangelski in holmogorski škof Nikolaj Vladimirovič Stepanov - Tihon, ki je vodil tudi verski obred.

Letošnji slavnostni govornik Borut Pahor je najprej izrazil zadovoljstvo, da na posebni in dragoceni slovesnosti pozdravi vse prisotne, zlasti cenjene goste iz Ruske federacije, in med drugim povedal, da to že nekaj časa ni več le žalni dogodek, ki se poklanja spominu na tragične in surove dogodke iz časa med prvo svetovno morijo, temveč je prerasel v dogodek miru, prijateljstva in zlasti povezanosti med ruskim in slovenskim narodom.

Ruski škof Tihon se je pri pravoslavnem mašnem obredu spomnil besed iz Sv. pisma. "Ne bodi nehvaležen! Ko se spominjamo padlih, jim izražamo to hvaležnost. In to, da smo danes tukaj, je izraz te hvaležnosti, vendar je molitev od vsega najpomembnejša... Vsi mi, tako pravoslavni kot katoličani, izhajamo iz te kulturne in verske tradicije, kjer zavzema pomembno mesto spomin na mrtve. Zato pozivam vse prisotne, posebno tiste, ki znajo, zmorejo in želijo, da pomolimo k Bogu za padle, da bi jim Gospod dal v nebesih svoj mir."

MM

Prisoten je bil škof Jurij Bizjak

Blagoslovitev obnovljene cerkve v Rodiku

V nedeljo, 27. 7., so v Rodiku zelo slovesno praznovali opasilo. Letos je bilo v znamenju zaključka obnovitvenih del župnijske cerkve, ki so potekala pod skrbnim vodstvom župnika Milana Preglja. Rodičani so pridni in delavni ljudje, med njimi je veliko mizarjev, zidarjev, električarjev, ki so poletne julijske dneve namenili za popravilo domače cerkve. Med večjimi deli lahko izpostavimo sveže prebeljeno cerkev, povečavo kora, restavracijo 400 let stare spovednice in omare v zakristiji, obnovo stropne freske, krstilnice in križevega pota.

Slovesna sv. maša se je pričela pred cerkvijo, ko so gospodu škofu Juriju Bizjaku predali ključe cerkvenih vrat ključarja in predsednik KS. Gospod škof je blagoslovil obnovljeno cerkev in v nagovoru poudaril, da naj ljudje radi in z veseljem hodijo v cerkev. Cerkev je za kristjane hiša kruha, pa ne takega, ki ga je v današnjem času v izobilju, ampak tistega, po katerem hrepeni vsak človek. Kruha - Jezusa, ki se ob vsaki mašni daritvi za nas daruje na oltarju, ter kruha - božje besede, ki se oznanja pri ambonu. Cerkev je primerjal tudi z lestvijo, ki se je v sanjah prikazala očaku Jakobu v Betelu (prim. 1 Mn 28, 10-20). Kakor so angeli po lestvi odnašali v nebo skrbi, težave, bolečine, lakoto, razočaranja, nazaj pa prinašali tolažbo, okrepčilo, pogum in upanje, tako tudi v cerkvi Bog deli milosti tistim, ki to želijo.

V cerkvi je zadonela pesem domačega cerkvenega pevskega zbora pod vodstvom vztrajnega pevovodja Edija Raceta in ob orgelski spremljavi prof. Tomaža Simčiča. K mogočnemu zvenu praznične pesmi so prispevali tudi pevci Združenega cerkvenega pevskega zbora iz Trsta.

Z nedeljsko slovesnostjo se je zaključilo tri dnevno praznovanje, v okviru katerega je na Linčevem borjaču v petek zvečer več stoglavo množico zabavalo harijsko gledališče z domačo predstavo Kri nej uoda. Sobotni kulturni Štrekljev večer je uvedel domači Cerkveni pevski zbor, nato pa je sledil odličen koncert koroških ljudskih pesmi MPZ Trta iz Žitare vasi, pod vodstvom Paulija Sterna, ki je poslušalce očaral.

Jana Barba

13. avgusta v Avianu

Praznik blaženega Marka "Evropskega"

Tudi letos bo 13. avgusta, na dan, ko se spominjamo smrti p. Marka iz Aviana, poseben praznik velikega pridigarja 17. stoletja, ki je bil 27. aprila letos razglašen za blaženega. Prav zaradi tega bo tokrat praznovanje toliko slovesnejše, saj bo šlo prvič za pravi liturgični praznik.

Mrzlično potekajo priprave na slavje, pri katerem bodo sodelovali škofija Concordia-Pordenon, minoritska provinca iz Veneta in pa Odbor p. Marko iz Aviana. Prisotni bodo zastopniki škofij iz treh Benečij, v katerih je s svojim gorečim pridiganjem bl. Marko deloval oz. ki jih je obiskal. Prisotni bodo tudi predstavniki civilnih oblasti; p. Marko je namreč veliko naredil tudi na diplomatskem in političnem področju kot osebni svetnik marsikaterega državnega poglavarja ali plemiških družin svojega časa. Med drugim je že vsaj petnajst občin s tega področja odločilo, da bo poimenovalo kako ulico po "pridigarju stoletja".

Častni gost bo msgr. Amedee Grab, pastir švicarske škofije Coira in obenem predsednik sveta Evropskih škofovskih konferenc. Njegova prisotnost in nastop bosta lahko tudi nekaj pomenila, saj ima apostolat avianskega kapucina pristno evropske razsežnosti; in ne pozabimo, da se prav v teh mesecih veliko govori o krščanskem značaju stare celine in o tem, ali je primerno, da bi se te značilnosti vsaj omenile v nastajajoči evropski ustavi. Praznovanje v Avianu bo torej še ena priložnost, na kateri naj odmeva misel svetega očeta, ki je konec junija objavil odmevno pismo Ecclesia in Europa. Evropski narodi imajo namreč v svoji "genski zasnovi" krščanskega duha, ki je nekak skupen humus zahodne omike zadnjih 2000 let.

Slovesna evharistična daritev (z blagoslovitvijo oltarja, posvečenega novemu blaženemu) bo v avianski stolnici 13. t.m. ob 18. uri. Dan prej bodo v rojstnem kraju (Villotta d'Aviano) predstavljene relikvije p. Marka; ob 20.30 pa bo škof Vittoria Veneta msgr. Magarotto vodil t.i. "liturgijo prehoda" s procesijo.

DD

Nastop "Grazer Choralschole" v Rožacu

Mednarodni seminarji gregorijanskega petja

Nekdanja benediktinska opatija v Rožacu je postala pomembno kulturno in versko središče, kjer potekajo sestanki, seminarji, razstave z namenom, da bi se kakor v preteklosti ponovno srečevali predstavniki treh narodnosti: Latinov, Germanov in Slovanov. Nekajkrat na leto lahko prisostvujemo tudi raznim ekumenskim srečanjem, ki človeka versko in kulturno bogatijo.

V sklopu teh srečevanj je od 14. do 19. julija potekal 9. mednarodni seminar gregorijanskega petja. Med razne pokrovitelje projekta sodijo med važnejše U.S.C.I. FVG (Unione Societa Corali del FVG), FE.N.I.A.R.CO (Federazione Nazionale Italiana delle Associazioni Regionali Corali) ter ne nazadnje A.I.S.C.Gre (Associazione Internazionale Studi di Canto Gregoriano).

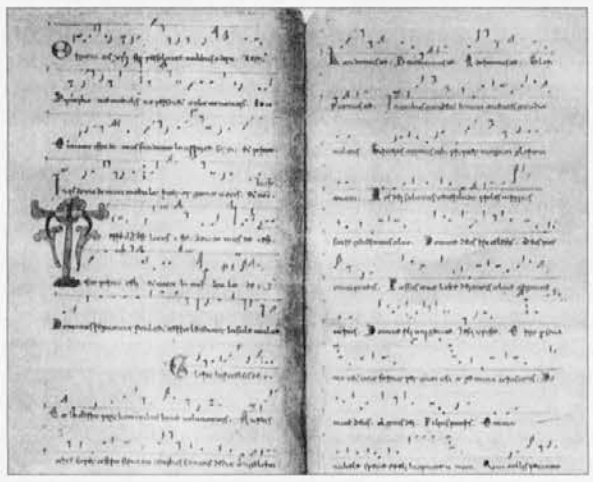

Tečaji gregorijanskega petja v Rožacu, ki jih vodi priznani muzikolog Nino Albarosa, so eni izmed redkih v Italiji, saj na celem italijanskem teritoriju jih je le pet. Glede profesionalnosti in organizacije pa so postavljeni na zelo visoko raven. Poleg prof. Albarose sta tečaj vodila še prof. Heinrich Rumphorst iz Berlina in docent vokalnosti Paolo Loss iz Trsta. Udeležencev seminarja je bilo 34 in v veliki večini so bili vsi glasbeniki in pevci iz severne Italije (celo iz Doline Aoste).

V sklop seminarja je sodil tudi večer, posvečen poslušanju, saj je letos nastopila Grazer Choralschola, ki jo vodi prof. dr. Franz Karl Prassl. Skupina, sestavljena iz sedmih mož in sedmih žena, je začela delovanje leta 1992 prav pod vodstvom dr. Prassla, dosedanjega glasbenika, teologa ter profesorja gregorijanskega petja in muzikologije na Akademiji za Glasbo in Umetnost v Gradcu.

Skupina je ob izvajanju nekaterih zelo zapletenih delov (predvsem iz proprija: Graduale in Communio) pokazala vokalno dovršenost in izvrstno oblikovano barvitost zvoka, ki jih ne slišimo vsak dan. Poslušalce pa so lahko posebej prevzeli čisti in vliti ženski glasovi, ki so se izkazali predvsem v višjih legah.

Program je prikazal že prenovljeno gregorijansko petje iz obdobja, ki gre od X. do XII. stol., saj se je takrat začel uporabljati tako imenovani organum, to je petje dveh glasov (principalis in organalis) v razdalji največ kvarte ali kvinte. Poleg tega sta bila tudi vstopnima spevoma (introitus) dodana dva "tropa" oz. dva melizmatična stavka. To je najbolj značilno za srednjeveško obdobje, ko so se iz kreativnih in religioznih navdihov dodajali novi stavki, ki pa niso bili nikoli uradno sprejeti in so bili celo prepovedani v liturgiji po Tridentinskem koncilu. Pozno-srednjeveški način izvajanja gregorijanskega korala pa se je pokazal tudi pri včasih zelo poudarjenih zlogih in slepo izoblikovanih stavkih.

Skupina je zato z vseh vidikov žela velik uspeh in spodbudo za nadaljnje delo.

V soboto zvečer pa je pri maši nastopil zbor, ki so ga sestavljali tečajniki; zbor vsako leto na ta posebni način uspešno zaključuje teden študija. Povsem pomanjkljiva pa je bila prisotnost slovenskih glasbenikov z obeh strani meje. Upamo, da bo v prihodnje ta tečaj doživel res mednarodno priznanje ne le med predavatelji, temveč tudi med tečajniki samimi.

Dario Bertinazzi

Deželna komisija za kulturo je zasedala

V torek, 29. julija, se je na sedežu odborništva za kulturo v Trstu sestala prvič po deželnih volitvah deželna komisija, ki je pristojna, da izreka mnenje o finančnih prispevkih na podlagi zaščitnega zakona za tisk, ustanove, kulturne dejavnosti in šport. Komisiji predseduje novi deželni odbornik za kulturo in šolstvo Roberto Antonaz. V njej pa sta po dva predstavnika SSO-ja in SKGZ-ja in dva izvedenca. Prisotni so bili Marij Maver, Damjan Paulin, Rudi Pavšič, Branko Jazbec in Viljem Černo ter deželni funkcionarji. Odbornik Antonaz je uvodoma povedal, da bo nova deželna uprava spremenila deželni zakon, ki je ustanovil Inštitut za Slovence, ker se z njim ne strinja slovenska narodnostna skupnost, saj bi izničil vlogo organiziranosti slovenskih organizacij. Dežela ima namreč v načrtu celovito zakonsko ureditev manjšinskih jezikovnih skupin.

Odbornika so slovenski predstavniki opozorili na potrebo po sistematičnem sklicevanju komisije, ki bo lahko samo tako redno opravljala svoje delo. V preteklosti, pod predsedstvom odbornice za kulturo in podpredsednice dežele Alessandre Guerra, se je žal dogajalo, da slednja ni sklicevala komisije, kar je povzročalo velike zamude pri izplačevanju deželnih prispevkov. Zavzeli so se tudi za vrednotenje vloge komisije, ki naj bi izrekala mnenje tudi o sredstvih, ki so namenjena za gospodarske projekte videmske pokrajine in za programe Interreg.

Obravnavala je prošnje za finančne podpore za periodičen tisk in za kulturna in športna društva za dejavnost v letu 2002. Komisija se bo ponovno sestala v septembru.

Študentska založba

Pri Beletrini Kovačič in Lorenci

Slovenska Študentska založba je na začetku poletja obogatila svojo knjižno zbirko Beletrina z dvema novima naslovoma. Lojze Kovačič, ki velja za enega najvidnejših in najboljših slovenskih pisateljev, po desetletnem pisateljskem molku z idealizirano pripovedjo *Otroške stvari* z ostro in brezkompromisno pisavo ne okleva pred sodbo. Kot so zapisali v založbi, je s tem delom dopolnil opus obsesivnega zasledovanja lastne usode, ki ga dela tako prepoznavnega med slovenskimi bralci. Nepričakovano pa je iz časnikarskih vrst v literarne kroge vdrl Janko Lorenci, ki v branje ponuja prvenec, naslovljen Savna in druge zgodbe.

"Prihajamo iz niča in gremo v nič, a vmes je pač življenje." S to mislijo je Lojze Kovačič, ki se odlikuje po enem najbolj prepoznavnih literarnih opusov v slovenski literaturi, po poročanju Slovenske tiskovne agencije na predstavitvi svoje knjige povzel svojo držo pri snovanju najnovejšega romana *Otroške stvari*. Tokrat se je na 350 straneh vrnil v otroštvo, ki je, kot pravi, raj na zemlji, ki se v nekem trenutku mora končati, pa naj ga prekine puberteta ali nenaden odhod v neznano očetovo deželo. Z *Otroškimi stvarmi* je avtor poznavalcem svojega ustvarjanja ponudil tisto, kar jim je vselej manjkalo in v njih vzbujalo vpraševanja ter zanimanje. Dodatna "pojasnila" k nedorečenemu v novi Kovačičevi knjigi po avtorjevih besedah sledijo v prihajajočem romanu, ki še ni bil objavljen. Tako je na predstavitvi knjige sam avtor napovedal.

S Savno in drugimi zgodbami se je v Beletrinino linijo novinarjev, ki preistopajo k literaturi, vpisal še znani slovenski časnikar Janko Lorenci. Avtor, ki se doslej ni posvečal literarnemu žanru, je z zbirko tridesetih kratkih zgodb storil prav to. Njegove zgodbe po mnenju pisca spremnega besedila Petra Kolška vsebujejo celovito podobo modernega pisanja, s čimer Janku Lorenciju izreka priznanje, da s prvencem suvereno stopa na literarno sceno.

Založba Mladinska knjiga

Sredozemska kuhinja

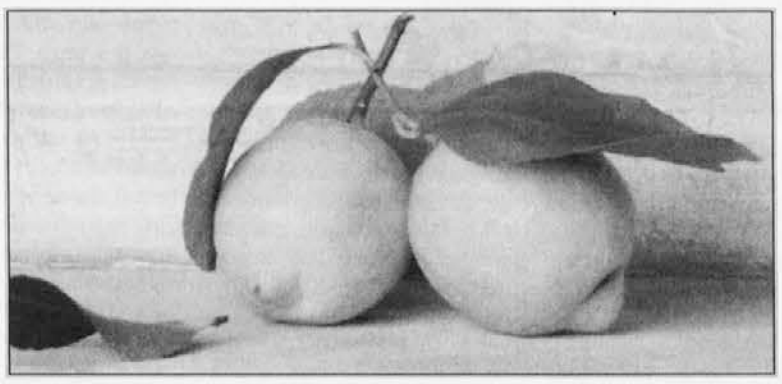

Najboljši recepti z okusom po soncu je podnaslov izjemno lepo oblikovane kuharske knjige, ki jo je pred kratkim poslala na knjižni trg Založba Mladinska knjiga, da bi tako sredi vročega poletja nagovorila še vse tiste, ki sredozemske hrane še ne poznajo, naj sežejo po knjigi in si pripravijo "slastne jedi, ki bodo na mizo pričarale nepozabne okuse, vonje in barve sončnega Sredozemlja", kot so uredniki zapisali na zadnjo stran.

Knjiga *Sredozemska kuhinja* je sicer prevod angleškega izvirnika, ki sta ga pripravili Jacqueline Clark in Joanna Farrow, medtem ko je za slovenski prevod poskrbela Nada Pantić Starič, uredila jo je Tatjana Žener, tehnično pa uredila Zlata Maurer Pivko.

Ker je to knjiga slastnih receptov, na katero boste postali pozorni predvsem zato, ker jo na naslovnici krasita dve sončno rumeni, naravnost zlati limoni, je prav, da povemo, da so prav fotografije, ki jih je posnela Michelle Garrett, tiste, ki bodo povprečnega bralca najbolj očarale.

Dejstvo je, da smo mi Primorci, ki živimo ob morju in neposredno v stiku z italijanskim narodom, za katerega se sicer lahko reče, tako kot za vsak velik narod, tudi veliko slabih stvari, a se o italijanski kuhinji lahko govori samo v presežnikih, nekako navajeni na sredozemsko hrano in na sredozemsko obarvan način prehranjevanja, ki se odraža tudi v načinu življenja in seveda v mišljenju.

Zelo težko si namreč predstavljamo človeka, da postane lirik Kosovelovega kova in obenem vsak dan ter seveda tudi v neznosni avgustovski vročini je mastne kranjske klobase z vročim krompirčkom, seveda pečenim na pristni svinjski masti, ob katerem si privošči še namazan ajdov kruh s pristno gorenjsko zaseko, da o krvavicah za malo malico ob devetih zjutraj zraven svežih vampov ne rečemo nobene!

In knjiga *Sredozemska kuhinja* pričara s sliko in nasveti pred prebivalca kontinentalne Slovenije prav to: prosojnost našega sonca, toplino in svežino naše in seveda ne samo naše lahkotne hrane ter seveda še kaj takega, kot so pregrešno dobri morski sadeži, zelenjavne jedi, jedi iz rib, sladice, solate in še kaj, vse v znamenju sredozemskega sonca.

Hrustljavi italijanski "krostini", grška musaka, španska tortilja, ki jo pri nas poznamo kot preprosto, a zato nič manj okusno "frtaljo", libanonska strupeno ostra čičerka, pikantne testenine iz Kalabrije, klapavice, (po naše kar "pedoči"), dalmatinski brodet, panzanella, španska solata z beluši, tudi bobova solata in tista z avokodom, vse to in še več, mmmmm!!!, okusno, a pripravili si boste sami tako, da boste segli po knjigi kuharskih receptov Sredozemska kuhinja, sledili zelo povednim in nazornim, skorajda nesramno lepim fotografijam, si ob koncu privoščili še nadevane hlebčke ter nekaj s sredozemskim soncem oplojenega vina in ... morje, burja in sonce bosta v vas!

ZUT

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 8.8. DO 14.8.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 8. avgusta** (v studiu Andrej Baucon): Poletne melodije iz diskoteke 103.
- **Ponedeljek, 11. avgusta** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.
- **Torek, 12. avgusta** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.
- **Sreda, 13. avgusta** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Prepelica. - Izbor melodij.
- **Četrtek, 14. avgusta:** (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER

Pozdravljeni! Tisti, ki nas poslušate (na frekvencah 91,2 in 107,5 MHz), veste, da tudi v teh poletnih mesecih nismo utihnili, čeprav se v Novem glasu nekaj tednov nismo oglasili. Sklenili smo se poboljšati, in to kar takoj. O čem bomo torej govorili v tednu, ki je pred nami? **V četrtek, 7.8.**, praznuje devetdesetletnico duhovnik in filozof Ludvik Bartelj. V oddaji *V goste smo povabili* (ob 17h) bomo zato spregovorili o njegovem življenju in delu. Še prej (ob 16h) pa bomo v oddajo *Zvonovi zvonijo* prisluhnili, kaj se dogaja na Mirenskem Gradu in kako je bilo na srečanju slovenskih misijonarjev v Postojni. Avgusta so gore najbolj obiskane, v avgustu je bil pred 225 leti prvikrat osvojen Triglav, v avgustu leta 1924 se je v njegovi severni steni smrtno ponesrečil veliki primorski alpinist Klement Jug. V oddaji *Rezervirano za* (**v petek, 8.8.**, ob 16h) torej o gorništvu. **V ponedeljek, 11.8.**, bomo v *Primorski panorami* spregovorili o nekaterih dogodkih zadnjega tedna. O katerih, pa ne moremo razkriti. Najprej se morajo zgoditi! Vabljeni k poslušanju!

Naši slikarji v Sloveniji

Goriški slikar **Andrej Kosič** se z razstavo intimnih krajin predstavlja v novogoriški galeriji Artes, in to čez vse poletje. Gre za nevsakdanjo in lirično popolno izpeljano, zrelo likovno pripoved, ki je pri Kosiču še nismo poznali, a jo je vredno videti!

Goriški slikar **Robert Faganel** se z antološko razstavo svojega štiridesetletnega dela predstavlja do konca meseca septembra na Gradu Dobrovo v Brdih. 130 slik, pretežno olj na platno, bo zdramilo še tako skeptičnega ljubitelja, da bo odšel v Brda na ogled razstave v organizaciji Goriškega muzeja.

Tržaški likovni umetnik **Klavdij Palčič** je prisoten s svojimi znanimi deli na skupinski razstavi primorskih in slovenskih likovnikov v okviru poletnega festivala v Križankah.

Še vedno aktualno

Pred 50 leti odločena usoda goriškega Katoliškega doma

Natanko pred 50 leti so predsednik, tajnik in blagajnik izvršnega odbora za gradnjo Katoliškega doma v Gorici (sedaj Kulturni center Lojze Bratuž) poslali odboru za Katoliški dom, ki je deloval v Clevelandu in je povezoval delo ameriških Slovencev, pismo s klicem na pomoč, saj je bil od clevelandskega odbora in njegove takojšnje pomoči odvisen nakup stavbe in zemljišča v Drevoredu 20. Septembra.

Duša clevelandskega odbora in ameriške nabiralne akcije je bil rojak z Goriškega dr. Karel Bonutti. Z veliko odgovornostjo, požrtvovalnostjo in osebnimi težavami je poskrbel, da je pomoč prišla pravočasno in da so bili temelji Katoliškega doma trdno postavljeni.

Dr. Bonutti je bil desetletja profesor na ameriških univerzah, pred leti pa je bil slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu. Zdaj prebiva v bližini Gorice na slovenski strani državne meje.

Odboru za gradnjo Katoliškega doma v Gorici

Cleveland U.S.A.

Vaše požrtvovalno delo za slovenski Katoliški dom v Gorici vzbuja v nas občudovanje in globoko hvaležnost. Vaša pomoč je edina, ki nas bodri, da vztrajamo v teh časih za slovensko katoliško stvar. Z ustvaritvijo Katoliškega doma v Gorici bomo dosegli oziroma dobili streho za naše skupno življenje. - Naj Bog blagoslovi vsa Vaša in naša prizadevanja, Vaša vztrajnost in pobuda je naša vztrajnost.

Kot Vam je iz naših poročil g. Bonuttiju znano, je tukajšnji goriški odbor za Kat. dom sklenil, da kupi hišo in posestvo v ulici XX. Septembra, ki je najbolj primerno za namen, ki smo si ga postavili. Hiša in zemljišče je na kraju, ki bo imel vedno večjo gradbeno vrednost. Hiša je dvonadstropna (po ameriško trinadstropna) s petimi stanovanji, zemljišče pa okrog 11 tisoč kv. m., kakor razvidno iz že poslanega zemljeknjižnega izvlečka. Za ta prostor smo se odločili po daljšem premisleku, ker je po naši presoji najprimernejši.

Za nakup tega smo do sedaj zbrali sami nekaj nad en milijon lir. Darovi še vedno prihajajo. Tudi v Angliji in Argentini zbirajo, po njihovih močeh, v ta namen. Vendar smo vsled svojih revnih razmer nezmožni sami to kupiti. Edino z Vašo pomočjo to lahko dosežemo.

Z lastnikom hiše smo sklenili preliminaren dogovor, ki vsebuje sledeče točke:

a) Cena stavbi in zemljišču je 6,5 miljonov lir;

b) Za aro smo dali en milijon lir;

c) Kupno-prodajna pogodba mora biti sklenjena in podpisana do 31. avgusta tega leta; takrat moramo izplačati še ostalih 5,5 milijonov lir in poravnati vse stroške prodajnokupne pogodbe, ki znašajo circa 15% prodajne cene. Če tega do 31. t.m. ne izplačamo, se preliminarna pogodba razdere in v tem slučaju izgubimo že plačano aro.

Iz tega izhaja, da potrebujemo ***takoj*** *(najkasneje do 20. avgusta) okrog 6 mil. lir ali 10 tisoč dolarjev v vaši valuti, ki naj bo deloma Vaše posojilo deloma že nabrani prispevki. /.../*

Za jamstvo Vašega posojila naj bi se Vaš odbor vknjižil na stavbo in zemljišče.

Ponovno Vas prosimo, da nam nemudoma pomagate ter se Vam že vnaprej toplo zahvaljujemo v imenu svojem in našega ljudstva.

Z odličnimi pozdravi

Gorica, dne 2. avgusta 1953

Predsednik: dr. A. Kacin

Tajnik: dr. K. Humar

Blagajnik: M. Komac

Tretja številka Zvona

Revija Zvon spet v rokah bralcev

Če bi se bralci radi zatopili v branje, lahko v roke vzamejo novo šteliko kulturne družbene revije *Zvon*. Ko preberemo seznam sodelavcev, zasledimo vrsto književnikov, pesnikov, esejistov in kritikov, slavistikov ter dramatikov, univerzitetnih profesorjev pa tudi teologov.

Uvodniku Braneta Senegačnika sledi široka paleta argumentov. Ob osemdeseti obletnici Ivana Hribovška objavlaja *Zvon* izbor doslej še nenatisnjenih njegovih pesmi. Sledijo verzi pisateljice in dramatičarke Bine Štampe Žmavc ter pisatelja in kritika Radeta Krstića; sekcijo poezije zaključujejo verzi pesnice in knjižničarke v Narodni knjižnici v Pragi Ingrid Lemut Vostra'.

Prozni del *Zvona* se prične s prispevkom *Ranjene stopinje* duhovnika Jožeta Zadravca; nadaljuje se s četrtim delom Rebulovega dnevnika iz leta 1989. Kocbekovi dnevniški zapisi o njegovih junijskih dnevih v letu 1953, ki zaključujejo leposlovni del revije, pričajo, - kot pravi Mihael Glavan v predgovoru k spisu - da je pesnik ostal zvest kronist in pričevalec sprotne družbene, kulturne in zasebne resničnosti .

Ivan je bil tih, umaknjen... nosi naslov pogovor, ki ga je France Pibernik imel s pisateljico Anico Resman Zaletel o Ivanu Hribovšku; o delu Bernharda Haringa se je z duhovnikom in teologom Antonom Mlinarjem pogovoril Janez Markeš.

Slovensko leposlovje na Češkem je tema eseja člana SAZU Františka Benharta.

Ob razstavi Eda Murtića je Vida Curk sestavila prispevek *Pot do pomiritve*. Slavistka Joža Meže obuja spomine izpred 58 let, ko je kot gimnazijka obiskovala Zavod sv. Stanislava.

Revijo za kulturo in družbo, katere glavni urednik je od leta 2002 Andrej Arko in jo izdajajo Mohorjeve družbe ter Družina, zaključuje sekcija Ocene in prikazi, v kateri izvedenci v literarni stroki podajo kritični komentar o novih delih slovenskega leposlovja. Igor Gredih ocenjuje pesniško zbirko *Ljubezen pod džakarando* izseljenske pesnice v Avstraliji Pavle Gruden kot splet različnih refleksij.

Prispevek Zvonka Berganta vzame v pretres publikacijo na zgodovinko temo Egona Pelikana *Tajno štetje prebivalstva v Julijski krajini leta 1933*. Miha Pintarič oceni prevod Toma Virka esejističnega dela Ernsta Roberta Curtiusa *Evropska literatura in latinski srednji vek* kot herojski podvig evropskih razsežnosti. Jože Horvat poglobljeno in izčrpno oceni roman tržaškega pisca in novinarja Dušana Jelinčiča *Martin Čemur*.

Horvat pravi, da "bi težko našli ustrezno ime za to prozo, ki je v Jelinčičevem pisanju nekaj posebnega, saj se v nekem smislu dokaj razlikuje od njegovih dosedanjih pripovednih del, toniranih z dvema poglavitnima značilnostma: od alpinistično motivirane proze do proze z žanrsko ali mistično opredeljeno zgodbo". Gre pa vsekakor za izrazito družbeno kritično pisanje, v katerem pisec razgalja mizerno podobo vodstva slovenske manjšine. France Pibernik piše o antologiji *Beseda se vzdiguje v dim*, ki jo je uredil Denis Poniž. Iztok Ilich komentira peniško zbirko Andreja Kokota *Koroški rožni venec* in Deklevovo zbirko esejev *O trnu in roži*.

Andrej Arko zaključuje zadnjo številko *Zvona* s prispevkom o Janezu Kebeju in njegovem drugem delu monografije o jugozahodnem delu Slovenije *Loška dolina z Babnim poljem*.

IG

Slovenska matica v Ljubljani / Ponatis

Stari Grki Antona Sovreta

Vsakomur, ki se je v življenju v šolskih klopeh kdajkoli srečal s klasičnimi jeziki, grščino in latinščino, gotovo zadrhti srce, ko zasliši ime Anton Sovrè.

S tem imenom in s tem slovenskim velikanom je povezanih veliko stvari, ki so skoraj vse vezane na daljni antični svet, a tudi na prevajalstvo, predvsem pa na veliko ljubezen do antičnega, lepega in dobrega. Anton Sovrè še danes na Slovenskem in med vsemi ljubitelji žlahtnega in lepega velja za enega največjih poznavalcev antičnega sveta in za enega največjih slovenskih prevajalcev antičnih pesniških in filozofskih umetnin in ni zato nič čudnega, če se najbolj prestižna slovenska nagrada za prevajalce imenuje prav po klasičnem filologu, akademiku Antonu Sovretu.

Slovenska matica v Ljubljani je minulo leto ponatisnila imenitno knjigo, ki nosi zgo-

voren naslov *Stari Grki* in je ponatis enega od temeljnih del Antona Sovreta iz leta 1939. Da iz leta 1939, kar samo kaže na to, kakšen velikan je bil naš Anton Sovrè!

Anton Sovrè se je rodil leta 1885 v Šavni peči, vasi med Hrastnikom in Zidanim mostom, študiral je v Ljubljani, vpisal klasično filologijo na Dunaju in v Gradcu; prišla je prva svetovna vojna in je zato Sovrè kot suplent služboval širom po Sloveniji, poučeval tudi na slovenski gimnaziji v Gorici. Med prvo svetovno vojno je bil v Karpatih ranjen v glavo, kar je imelo za posledico, da je čutil hude glavobole vse življenje. Leta 1925 je končal klasično filologijo v Ljubljani, medtem je sklužboval na Ptuju in kmalu odšel poučevat na klasično gimnazijo v Ljubljano. Zaradi "slovenobranstva" je bil za časa unitarističnega režima Pere Živkoviča kazensko premeščen v Srbijo, od koder se je vrnil v Ljubljano leta 1934, a ga je že istega leta prosvetni minister Anton Korošec imenoval za inšpektorja klasičnih jezikov in slovenščine na prosvetnem ministrstvu v Beogradu, od koder se je tik pred okupacijo vrnil v Ljubljano. Leta 1946 je začel delati tisto, kar bi moral od samega začetka: postal je profesor grškega jezika in književnosti na ljubljanski univerzi. Postal je tudi član Akademije znanosti in umetnosti, se upokojil leta 1956, umrl je v Ljubljani leta 1963.

Na grobu ima Anton Sovrè vklesane Pindarove verze, ki jih je prevajal na večer pred svojo smrtjo: "Sreča je nagrada prva, druga dober glas, / a kdor pridobil si je oboje, / si spletel venec je najlepši."

Lepo spremno besedo knjigi na pot, iz katere sem vzel drobce življenjepisa slovenskega očeta klasične filologije, je prispeval drug velik poznavalec antičnega sveta, in sicer akademik Kajetan Gantar, Sovretov učenec, čigar slovenščina odraža vso žlahtnost antičnega sveta, saj besede stojijo kot kamni, povezani med seboj v trdno in lepo zgradbo. Priporočam v branje, ker je to zares pravi užitek, kako lahko o knjigi napišeš sočno, življenja polno zgodbo, ki te kar nagovarja k branju!

Mimogrede nam dr. Kajetan Gantar pove tudi to, da se Sovrè kot gimnazijski profesor ni omejeval samo na poučevanje grškega in latinskega jezika, ampak je veliko prevajal, predvsem pa skrbel za poučevanje odlične slovenščine. Sodeloval je v krogu "čitankarjev" (Bajec, Rupel, Šolar, Kolarič), ki so pripravili v tridesetih letih minulega stoletja izjemne čitanke, s katerimi so z domiselnostjo in svežino dobesedno orali ledino na Slovenskem.

Vendar je Anton Sovrè vse življenje ostal zvest svoji prvi ljubezni, in sicer prevajanju iz antičnih jezikov. Če se spomnimo samo *Kralja Ojdipa*, Homerjevih *Iliade* in *Odiseje*,

Dnevnika cesarja Marka Avrelija. Cvetja iz domačih in tujih logov, prevoda Lukijanovih *Satir*, Plutarhovih življenjepisov velikih Rimljanov, Erazmove *Hvalnice norosti*, prevoda niza poezij starogrških pesnikov in filozofskih besedil, prevoda petih Platonovih dialogov, številnih prevodov tragedij, poezije in še in še bi lahko naštevali, saj je še po smrti Antona Sovreta izšel izbor poezije *Starogrška lirika*. Umrl je, kot rečeno, med prevajanjem Pindarovih *Od*.

Zamisel za knjigo *Stari Grki* je Sovrè dobil v Srbiji, kjer je po posredovanju znanega bizantologa Vladimirja Mošina navezal stik z ilustratorjem Ivanom Potočnjakom, profesorjem iz Pančeva, medtem ko je dr. Albin Vilhar, tudi slovenski profesor v Srbiji, za knjigo prispeval izčrpno imensko kazalo. Knjiga je izšla pri Mohorjevi družbi v Celju v tri tisoč izvodih leta 1939 kot drugi zvezek Mohorjeve občne zgodovine. Naletela je na izjemno dober odmev, ki velja zanjo še danes, saj gre za izjemno delo in je prav, da ga je Slovenska matica ponatisnila.

Da ne bi po nepotrebnem dodajali svojih odvečnih besed o tem, kakšna je knjiga Stari Grki, citiram nekaj misli o knjigi Stari Grki iz zapisa prof. zgodovine Franca Trdana iz revije *Čas tedanje dobe*: "Tako sestoji to odlično delo iz dvanajstih delov, ki kakor dvanajst mogočnih stebrov nosijo ogromno kulturno zgradbo starega grškega duha. Jezik je krepak in možat, kakor iz parskega marmorja izklesan, resnoben in spoštljiv, ponekod pa spet čustven in liričen... Slog je lahko tekoč in prikupljiv, izrazi pretehtani in slovensko čisti, brez običajne tuje navlake, zlasti pa brez oguljenih časnikarskih fraz; z nenavadno besedo te neprestano opozarja na vsebinsko novost."

Ko vzameš knjigo Stari Grki v roke, lahko zares rečeš: "Imeli smo može!"

Hvala Slovenski matici in hvala Bogu lahko danes rečeš: Imamo knjigo, ki mora najti mesto na vsaki slovenski knjižni polici!

JUP

Jubilej

Rafko Dolhar sedemdesetletnik

V nedeljo, 3. avgusta, je minilo 70 let, kar se je na Trbižu v Kanalski dolini rodil zdravnik, politik, planinski in strokovni pisatelj dr. Rafko Dolhar.

Gre za mnogostransko osebnost, za markantnega predstavnika Slovencev v Italiji, med drugim tudi za sodelavca našega tednika. Ob lepem življenjskem jubileju mu tudi v imenu bralcev izrekamo topla voščila, prav pa je, da se mu tudi zahvalimo za obsežno javno delo, ki ga je opravil za našo skupnost.

Dr. Dolhar se je že v otroških letih navzel trdne narodne zavesti in odločnosti v zahtevi po pravičnem odnosu do slovenske narodnostne skupnosti. Vedno je zagovarjal nujnost povezovanja med rojaki, samostojno politično nastopanje in skupni slovenski prostor, kar se odraža v njegovem političnem delu, ki se je v dijaških letih začelo pri tržaški Slovenski demokratski zvezi, razživelo pa pri Slovenski skupnosti.

Slovensko stranko je zastopal kot občinski svetovalec in odbornik v Trstu (1966-76), bil je vrsto let njen tržaški pokrajinski tajnik, pozneje je sprejel druge zadolžitve, saj je bil med drugim deželni predsednik SSk, zdaj pa je predsednik strankinega deželnega nadzornega odbora.

Odločno je posegel že v sklepanje in uresničevanje sporazumov med slovensko stranko in snujočo se tržaško levo sredino v 60. letih. To je prineslo prvo, še negotovo odpiranje oblasti do Slovencev v Trstu in nekaj stvarnih dosežkov, med drugim publicizacijo Slovenskega stalnega gledališča. Upravnemu odboru te ustanove je pozneje tudi predsedoval.

Dr. Dolhar je pozneje sodeloval v težkih političnih bojih ob Osimu za pravičen zaščitni zakon in ob drugih priložnostih. O svojem političnem delu je izdal več knjig (*Na naši koži, Leva sredina in tržaški Slovenci, Tržaški poldnevnik*). Od začetka je tudi predsednik Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček v Trstu.

Jubilant pa je tudi priznan planinski in strokovni pisatelj (*Pot v planine, Človek in cesta, Pot iz planin, Prgišče Krasa, Kraški sprehodi, Vabilo v Julijce, Romanje v Julijce, Stezice*). Veliko je sodeloval z Radiom Trst A, revijami in časopisi. Rad tudi fotografira in seveda hodi v gore, saj je navezan tako na Julijce, med katerimi je odraščal, kot na kraško gmajno, o kateri tudi redno piše.

V mlajših letih je kot zdravnik (s specializacijama v medicini dela in športni medicini) objavljal tudi medicinske razprave v slovenščini in italijanščini, predaval je anatomijo na tržaški univerzi, od ustanovitve pa je predsednik Slovenskega zdravniškega društva v Trstu in Gorici.

Kot smo zvedeli, se ob 70-letnici v Celovcu tiska njegova najnovejša knjiga, ki jo z zanimanjem pričakujemo.

Še na mnoga zdrava in ustvarjalna leta, dr. Dolhar!

V nedeljo, 3. avgusta, je praznoval lep življenjski jubilej

dr. RAFKO DOLHAR

Čestitajo in voščijo mu prijatelji in sodelavci iz vrst stranke Slovenske skupnosti ter Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček

Na tiskovni konferenci Karitas

Revščina je v Trstu velik problem

Predstavili so začasni pregled problematike; dokončnega bodo pripravili jeseni

FOTO KROMA

Slika, ki so jo orisale dobrodelne organizacije, ki se ukvarjajo s pomočjo revnim in potrebnim osebam, je precej zaskrbljujoča. To lahko sklenemo po četrtkovi tiskovni konferenci, ki sta jo sklicali Tržaška škofija in škofijska Karitas iz Trsta. Podatki namreč neizpodbitno kažejo, da problem revščine in nelagodja v našem mestu postaja vedno bolj aktualno vprašanje, s katerim se morajo soočati vsi predstavniki civilne družbe. Karitas je obenem z natančnim zbiranjem podatkov prikazala dejansko stanje odrinjenosti oseb, ki živijo v Trstu, naj so begunci ali italijanski državljani.

"III. poročilo o izločenih 2003", za katerega že tretje leto poskrbi Urad za vire tržaške Karitas se opira na delovanje tridesetih skrbstvenih služb, ki so vezane na Tržaško Cerkev in so porazdeljene med Centri za poslušanje in usmerjanje ter ustanovami za sprejem odraslih in mladoletnikov. "Vendar to je zaenkrat le začasni pregled problematike", je dejal direktor Karitas Mario Ravalico, "saj bomo dokončne podatke dali v javnost komaj jeseni septembra ali najkasneje oktobra in dopolnjevali bodo tudi mnenja izvedencev na tem področju." Kot je dalje povedal Ravalico, "III. poročilo" ni nikakršna sociološka ali tržna raziskava, povrhu nima niti statistične teže, "je pa le skupek rezultatov, ki nakazujejo aktivno delovanje Karitas in Cerkve na socialnem področju". Več je ustanov, ki na tem področju delujejo: Acli, župnijske Karitas, Skupnost San Martino al Campo, župnijska Konferenca sv. Vincenca, zadruga "La Quercia" in nekatere cerkvene ustanove. Ravalico je želel tudi takoj pojasniti, da je skrb Centrov za poslušanje namenjena tudi italijanskim državljanom, ne le tujim pribežnikom; v prejšnjih dneh so namreč nekateri predstavniki javnih ustanov ostro nastopili zoper Karitas, češ da namenja vso pozornost in prispevke tujim državljanom.

Kot je podčrtal dr. Marco Aliotta, je Karitas oblikovala "III. poročilo" na izkušnjah neposrednega delovanja med potrebnimi. Namen poročila je namreč pregled območja, nanašajoč se na obubožane osebe, ki so se obrnile na zgoraj omenjene ustanove. Kot kažejo podaki Centra za poslušanje škofijske Karitas, je v letu 2002 prosilo za pomoč 926 oseb (skupno 5.049 pogovorov). Če primerjamo te podatke s tistimi, ki se nanašajo na leto 2001, zasledimo, da se je število oseb znižalo, a le zato, ker se je 2001 zateklo v Trst znatno število pribežnikov s Kosova. Število zainteresiranih pa se je v letu 2002, v primerjavi z letom 2000, povišalo.

Center za poslušanje se je tudi prejšnje leto izkazal kot pomembna referenčna točka za italijanske državljane (62,10%, v primerjavi z letom 2001: +4,13 %). Čeprav število žensk raste, ostaja večje število moških, ki se obračajo na Center. Zanimiv je tudi podatek, ki priča, kako je narasla množica žensk s tujim državljanstvom, ki se zatekajo k operaterjem Centra (leta 2000: 2,13 %; leta 2002: 7.34%): razlog je v različni tipologiji novih pribežniških tokov: "Če so bili nekoč begunci pretežno moški, ki so prihajali v naše kraje zato, da bi se jim nato družina pridružila, ko bi ti nekako uredili svoj položaj, smo zdaj priča prihodu celotnih družin", je pojasnil Aliotta. Zanimiv je tudi podatek, ki kaže, kako se je število (tako italijanskih kot tujih) oseb, ki živijo v Tržaški škofiji in ki so se obrnile na center, med letoma 2001 in 2002 povišalo za 3.86%.

Kar se tiče tujih državljanov, zahajajo v Center še vedno v največji meri pribežniki z Balkanskega polotoka.To kaže tudi na pomen, ki ga je tržaški obmejni pas imel (in ki ga še vedno ohranja) v okviru družbenopolitičnih sprememb bivše Jugoslavije. Zanimiv je tudi podatek, ki zadeva Romunijo: če so Romuni zasedali leta 2000 četrto mesto na lestvici, je političnogospodarska kriza privedla do tega, da je število romunskih državljanov močno naraslo: na kruti lestvici tistih, ki rabijo pomoč Centra, so leta 2002 dosegli drugo mesto. Kar se tiče Magrebčanov, gre zapisati, da so se ti prejšnje leto manj posluževali Centra, verjetno zato, ker so se vključili v produktivni sistem naših krajev. Pri tem gre razlikovati različno tipologijo revščine, ki prizadene uporabnike Centra: če je stiska večine tujih državljanov kratkoročna - ali ker se ti manj časa zadržijo v naših krajih ali ker kmalu stopijo v stik z delonim svetom - je uboštvo italijanskih državljanov, ki bivajo v tržaški škofiji, dolgoročno, saj je pri njih vzrok stiske večkrat povezan z razdrobitvijo družinskega kroga. V tem primeru uboštvo ne prizadene posameznika, temveč širšo skupnost.

Podatki poročila neizpodbitno kažejo, v kolikšni meri je Karitas finančno podprla italijanske državljane, ki živijo v Tržaški škofiji, tako da so bile polemike s strani nekaterih politikov res odvečne. Kar se tiče obrokov, ki jih je zavod v ulici Venezian nudil, so bili ti v zadnjem letu v večji meri v breme ustanove Karitas kot pa občine.

Na tiskovni konferenci je podal svoje pričevanje tudi generalni škofov vikar msgr., Giorgio Ragazzoni, ki je kmalu po srečanju z novinarji imel sestanek z deželnim odbornikom Antonazom, da bi skupaj poiskala rešitev za problem skupine dvesto romunskih pribežnikov. Zanje skrbi sedaj tržaška občina, " prav bi bilo, ko bi breme prevzela nase celotna dežela", je povedal msgr. Ragazzoni. Dodal je, da je Karitas operativna roka škofije in s svojim delovanjem nadzoruje revščino, ki je v mestu velik problem; obenem je to delovanje tudi izraz Kristusove ljubezni, ki se ljudem kaže preko delovanja Cerkve. Cerkev namreč širi *kulturo sprejema*, katere smernice je nakazal papež Janez Pavel II. in za katero se zavzema tudi tržaški škof Ravignani.

Igor Gregori

Slovenska skupnost / Tajništvo Trst

Srečanje s podpredsednikom Gianfrancom Morettonom

V prejšnjih dneh se je tržaški pokrajinski tajnik in občinski svetovalec SSk Peter Močnik srečal s podpredsednikom deželnega odbora Gianfrancom Morettonom. Delegacijo SSk so sestavljali še deželni tajnik in podtajnik Terpin in Berdon ter deželni svetovalec Spazzapan.

Podpredsednik Moretton odgovarja v deželnem odboru za izredno pomembne resorje, se pravi za urbanistiko, javna dela, okolje in gradnje. Zato ga je Močnik opozoril na vrsto nerešenih vprašanj, ki se tičejo tržaškega teritorija in ki negativno vplivajo na njegov razvoj in na prebivalstvo, še posebej slovensko.

Pogovor se je dotaknil novega deželnega regulacijskega načrta za breg, ki gre od Nabrežine do Barkovelj, torej za tržaško obalo. V tem načrtu bi morali upoštevati, da je ta predel danes zapuščen in da ne proizvaja nobenega dohodka, ker občinske oblasti ga niso hotele vključiti v kmetijsko področje. Zato namesto vinogradov, oljčnih nasadov in rož, danes na njem opazujemo le robidovje, akacije in podrte zidove paštnov, saj lastniki, ki ne morejo koristiti evropskih, deželnih in državnih prispevkov za kmetijstvo, so to področje zapustili. S tem je ogroženo tudi okolje, saj je prva obramba okolja prav kmetijstvo. Zato bi morali na obalnem pasu določiti primerno urbanistično ureditev in dovoliti zgraditev minimalnih dostopov za obdelovalce zemlje.

FOTO BUMBACA

Močnik je odbornika Morettona opozoril tudi na problem pravilne ureditve bodočega kraškega parka, katerega lahko primerno upravljajo samo zainteresirani domačini, pa čeprav pod javnim nadzorom, kot se to že dogaja v drugih deželah.

Opozoril ga je tudi na veliko zaskrbljenost, ki jo prebivalcem prizadetih kraških vasi povzroča načrt podzemske železnice 5. koridorja. Predlagal je, da bi traso ponovno preučili in da bi jo premaknili izven vaških jeder.

Govor je bil tudi o financiranju načrtov za valorizacijo vaških jeder, za bonifikacijo odlagališč na Krasu ter za popravila šolskih poslopij.

Delegacija Slovenske skupnosti se je s podpredsednikom dežele še po pogovorila o pomembnosti, da so v ustanovah, pri katerih je dežela soudeležena, prisotni v čimvečjem številu tudi slovenski predstavniki.

Podpredsednik Moretton je ocenil postavljene zahteve kot pametne in važne in obljubil svojo pomoč in prizadevanje za rešitev odprtih problemov.

SSk ocenjuje srečanje kot pomembno in pozitivno.

Študijski center Melanie Klein in Slovenska prosveta

Pikapolonica je kar priletela

Šestdeset otrok od drugega do osmega leta starosti je polnilo bazovski poletni center

V petek, 8. t.m., bo poteklo natanko pet tednov, kar je letošnja Pikapolonica razprostrla svoja krila. Da bi staršem in sorodnikom pokazali, kako so njihovi malčki preživeli vroče poletne tedne v bazovskem vrtcu, bodo organizatorji prav ta dan pokazali videoposnetek, da bi se skupaj spomnili lepih doživetij in obenem pozdravili peto Pikapolonico.

Študijski center Melanie Klein in Slovenska prosveta sta tudi letos priredila poletno središče, ki je zbralo 60 otrok od drugega do osmega leta starosti. Veliko je bilo novih obrazkov, sicer se v Bazovico radi vračajo predvsem 'stari' ali bolje stalni gostje. Med najmlajšimi je bilo tokrat precej takih, ki bodo septembra prvič stopili v šolski vrtec, prav zanje predstavlja poletna priprava dober uvod v novo življenjsko obdobje.

Da bi bili soparni julij in prvi avgustovski dnevi čim bolj pestri in raznoliki, so se z igro in kopanjem v bazenih prepletale delavnice (motorična, muzikopedagoška, likovna in jezikovna), ki so bile vezane na tedensko tematiko. Prvi teden je bil posvečen odkrivanju narave. Skupina starejših otrok se je odpravila v gozd, kjer je odkrivala utrip narave z vsemi čutili. Osnovnošolci so tako prisluhnili ptičjemu petju in šumenju borov, opazovali pa so tudi košate hraste in živali, ki se podijo po njih. Nabrali so še nekaj zelenja in z njim pripravili mešanico gozdnih duhov, z zaprtimi očmi pa so ugotavljali, če imajo v rokah liste ali travo, lubje ali kamne. Mlajši pa so izdelali za mamice vrtnice iz storžev.

Obrt in ročna spretnost sta bili rdeča nit, ki se je vila skozi drugi teden. Takrat je bila na vrsti kreativna uporaba različnih materialov: nastale so platnene rožice, lesene živali, krušne punčke in manjši vitraži, s katerimi so se otroci izkazali tudi na interni razstavi.

Tretji teden so prišli na svoj račun športniki, ki so se preizkusili v olimpijskih panogah, kot so skok v daljino, met krogle in štafeta. Med skupinami, ki so se potegovale za naslov zmagovalca tedna, so nad Delfini, Konji, Orli, Zajčki in Tigri prevladali prav slednji, ki so si v skupnem seštevku zagotovili solidno prvo mesto.

V četrtem tednu, ki je bil posvečen spoznavanju Krasa in starih običajev, je nastala maketa tržaške pokrajine, na katero je vsak otrok postavil svojo hišico, da bi preveril ali stoji njegova vas na apnenčastih ali ilovnatih tleh. Pikapolonico je obiskal tudi par v tradicionalni ženski oz. moški narodni noši, ki se je zavrtel ob harmonikarski spremljavi in je nato povabil na ples še male gledalce.

Zadnji teden je nosil naslov *Nekoč je živel...*, zato se je bazovski vrtec spremenil v pravljično deželo, ki je bila deležna vsakodnevnih obiskov fantazijskih junakov.

Glede na obravnavano temo so se razlikovali tudi tedenski izleti. Da bi izvedeli, kateri so ostali otrokom v najlepšem spominu, smo med njimi opravili manjšo anketo, ki je pokazala, da so bili najuspešnejši ogled grljanskega LIS-a (Laboratorio dell'immaginario scientifico), obisk v mizarski delavnici Stopar in srečanje z mladim kriškim konjerejcem Jaro Košuto. V prvem so se npr. pozabavali z nenavadno velikimi milnimi balončki, ki so popolnoma ovili njihova telesca. Prav vse so prevzeli stroji, ki jih Viktor in Bogdan Stopar uporabljata pri svojem poklicu. Da stik z živalmi pozitivno vpliva na človeka vseh starosti, je dobro znano, to pa še posebno velja za otroke. Zato se je le redkokdo odrekel jahanju argentinske kobile Selve po kriški gmajni.

Na drugo mesto sta se na preferenčni lestvici uvrstila še dva izleta v Kraško hišo in v Ježkovo votlino. 30. julija so se namreč "male pikapolonice" podale v Repen, kjer so spoznale dragocenost starih predmetov, ki so spremljali kmečko življenje. 'Ježevo hišico', ki jo otroci poznajo po istoimenski pravljici Branka Ćopića, pa so našli ob sprehodu v okolici Bazovice.

Organizatorji so posebej hvaležni Zadružni kraški banki za podporo, ZSŠDI-ju za sodelovanje pri športnem tednu, Stoparjevim iz Bazovice za gostoljubje, Jari Košuti za potrpežljivost in Iztoku Cergolu in Andreju Maverju za razpoložljivost. Posebna zahvala naj gre gospe Luciji, ki je učila izdelovati krušne punčke in je v veliko veselje vseh deklic spletla take kite, kot so jih nosile naše babice.

(AL)

DAROVI

OB STOTI obletnici rojstva drage mame Marije Vatovec Bizjak darujejo njeni otroci za Marijin dom pri Sv. Ivanu 50,00 € in za svetoivanske cerkvene pevce 50,00 €.

OBVESTILA

KRUT PRIREJA križarjenje po Sredozemlju z ladjo Lirica: Genova, Sicilija, Tunizija, Balearski otoki, Španija, Francija, Genova, od 28. septembra do 5. oktobra. Vpisovanje in dodatne informacije dobite na sedežu krožka, ul. Cicerone 8, te. 040 360072.

DSI - 38. študijski dnevi Draga 2003 bodo v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah od 5. do 7. septembra 2003.

V nedeljo, 17. avgusta, bo v Nabrežini

ŠAGRA SV. ROKA

Ob 9.30 bo maševal idrijski novomašnik Damijan Bajec. Sledili bosta evharistična procesija z blagoslovom pred cerkvijo in družabnost. **Ob 19.30** bosta po slovesnih večernicah nastop moškega zbora Janez Svetokriški, ki ga vodi Stane Bešter, in srečolov za cerkev. V primeru dežja bo prireditev v župnijski dvorani. **Od 15. do 17. avgusta** bo v dvorani slikarska razstava Dimitrija Brajnika (od 17. ure do 20.30).

V starodavnem avstro-ogrskem duhu

Na ogled železniški muzej

Ustanova prireja tudi razna popotovanja s starinskim vlakom; 15. avgusta bo odpeljal vlak na Bled

Tržaško poletje se je letos izkazalo za prevroče. Veliko je Tržačanov, ki iščejo hlad v najrazličnejših letoviščih; številni someščani se kopajo v domačem Tržaškem zalivu, od Milj do Sesljana. Bolj malo je tistih, ki čepijo doma, razen če jim vroče trpljenje ne olajšajo klimatizacijske naprave, ki so v zadnjih letih postale razpoznavni znak tako zasebnih domov kot tudi uradov najrazličnejših ustanov, velikih marketov, ne nazadnje tudi muzejev.

Če bi se potemtakem Tržačani odločili za kako prijetno uro med zidovi številnih mestnih muzejev, ne gre pozabiti, da imamo v Trstu tudi zanimivi Železniški muzej, ki ima sedež na postaji na Marsovem polju. Pobudnik te zgodovinske ustanove je bila daljnega leta 1984 Sekcija ljubiteljev prevozov Železniške ustanove, ki prireja kulturnokreativne dejavnosti železničarjev. Muzej je nameščen v prostorih bivše tržaške postaje, zgrajene na začetku 20. stoletja. Struktura je veliko pripomogla k preteklemu mestnemu gospodarstvu, saj je bila zadnja postaja železniške Bohinjske proge (Wocheinerbahn), ki je mesto v zalivu in njeno pristanišče povezovala s svojim avstro-ogrskim in bavarskim zaledjem. Na staro postajo so prihajali tudi vlaki, ki so iz Trsta vozili v notranjost Istre, v Pulo in Poreč. Po drugi svetovni vojni je pomen postaje globoko upadel; potniški promet je nazadnje potekal do konca petdesetih let, nato je postaja dokončno prenehala svojo dejavnost.

Veliko arhitektonsko strukturo so nato preuredili v funkcionalno poslopje, ki ima svoje muzejske prostore tako v številnih sobah kot na odprtem. V obnovljenih dvoranah so zbrani številne fotografije in risbe, dokumenti ter starinski predmeti, ki pričajo o zgodovini tržaškega železniškega prometa in njegovega zaledja. Nekateri ljubitelji, ki so vsekakor izvedenci v stroki, so sestavili maketo, ki zvesto ponazarja železniški vozel openske postaje leta 1910. Verjetno pa je za obiskovalce najbolj privlačna vrsta starih lokomotiv, ki že dalj časa mirujejo na tiru pred postajo. Bolj podobni ogromnim zasanjanim dinozavrom, so pod pekočim soncem na ogled najrazličnejši stroji - parne in električne lokomotive, pa tudi tiste na dizelski pogon - italijanske, avstrijske, madžarske in nemške proizvodnje, ki so nekoč vozili na naših progah. Poleg lokomotiv so obiskovalcem na ogled tudi obnovljeni potniški vagoni in tramvaji, ki so jih po mestnih ulicah vlekli še konji. Na razpolago je tudi bogata knjižnica, založena s publikacijami o zgodovini tovrstnih prevozov, in videoteka. Breme dejavnosti muzeja so nase prevzeli prostovoljci, ki pa vsekakor lahko računajo na pomoč Italijanskih državnih železnic. Zgodovinska ustanova je v letih priredila številne razstave, med katerimi gre omeniti tisto o Bohimjski železnici in razstavo o openskem tramvaju. Pred časom je muzej odkupil stare potniške vagone, ki so samevali in propadali okrog po Italiji, ter jih obnovil, da bi začel svojevrstni niz potovanj: potniki tako lahko sedejo v vagone, ki čakajo na tiru tržaške ali openske postaje, in se nato odpravijo v začaranem starodavnem duhu npr. na Trbiž, v Videm, v Krmin, Čedad, pa tudi do Postojne, Pulja, izreden uspeh je v letih želo potovanje do Bleda, ki ga bodo sicer ponovili 15. avgusta letos. Če si Orient Express lahko privoščijo le tisti, ki imajo precej težko mošnjo, si za relativno skromno vsoto evrov lahko vsi privoščijo izlet, ki vsekakor nekoliko spominja na staro avstrijsko in srednjevropsko (že pozabljeno) ozračje.

Povejmo še, da je muzej odprt od torka do nedelje, od 9. do 13. ure. Za dodatne informacije glede vožnje zgodovinskega vlaka pa tel: 040 3794185.

IG

Na Repentabru in v Repnu

Prihaja Kraška ohcet!

Naše staro izročilo bo spet zaživelo

Kraška ohcet (arhivski posnetek) spet trka na vrata. Tudi letošnja izvedba bo ostala številnim obiskovalcem, ki bodo polnili repentabrsko cerkev in repenske klance, globoko v spominu. Zaslugo za to bo šlo pripisati predvsem veselemu in svežemu vzdušju, ki ga bodo ustvarile stranske pobude Kraške ohceti, kot razstava obrtnikov okrog po vasi, v Kraški hiši in sedežu Konzorcija vin Kras (stavbi, ki stoji Kraški hiši prav nasproti) ter številne osmice, ki bodo sprejele sladkosnedne obiskovalce: ti bodo lahko poskusili najrazličnejše kraške dobrote, od vina do pršuta in štrukljev. V prijetnem vrvežu bo kot vsako leto mogoče zaslediti številne obiskovalce v narodnih nošah: to je sicer običaj, ki nima le folklorni značaj, a predstavlja globoko vez do navad naših prednikov. Prav v ta namen deluje letos tudi Posvetovalnica za narodne noše, da bi zainteresiranim nudila informacije in pomoč pri oblikovanju lastnih starodavnih oblačil.

Praznovanja bodo dosegla svoj višek prav z ohcetjo, ki bo v repentabrski cerkvi v nedeljo, 31.avgusta.

Praznik Marijinega vnebovzetja

Repentabor vabi

Koncerti in še druge pobude bodo popestrile verski praznik

Repentabrska verska skupnost se že pripravlja na praznik Marijinega vnebovzetja. S čiščenjem cerkve, s postavljanjem kioskov in z oblikovanjem razstave se vaščani pripravljajo na sprejem številnih obiskovalcev, ki bodo sredi avgusta obiskali kraško cerkev.

Veliko je tudi stranskih pobud, ki bogatijo verski praznik. 13. avgusta bodo namreč otvorili razstavo Emila Guština, ob priložnosti bo nastopil tudi kvartet France Prešeren iz Breznice na Gorenjskem. V okviru glasbene manifestacije Zvoki krajev bosta 14. avgusta Maria Gamboz in njena harfa očarali občinstvo.

Petek, 15. avgusta, bo imela že ob 8. uri prvo romarsko mašo. Ob 10. uri bo osrednjo versko svečanost vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Sobota, 16. avgusta, je dan, posvečen zavetniku župnije, sv. Roku. V ta namen bosta na sporedu dva verska obreda: ob 10. uri in ob 19. uri. Sledil bo koncert nabrežinske godbe. Naj še povemo, da bodo od 13. avgusta kioski stalno odprti, vključno v nedeljo. V teh bodo obiskovalci dobili najrazličnejše dobrote, ki so značilne za naš Kras. Morda bodo ob hladu prijetnega vetrčka pozabili na neznosno vročino, ki že celo poletje muči naše kraje.

Deželni odbornik Moretton v Sovodnjah

V ospredju vprašanje upepeljevalnika

FOTO BUMBACA

Deželni odbornik za okolje, prostorsko načrtovanje in javna dela Gianfranco Moretton se je prejšnji teden sestal na pobudo Slovenske skupnosti s sovodenjskim županom Igorjem Petejanom ter si ogledal upepeljevalnik, odlagališče na Malnišču in tovarno Chemica. Prisotni so bili tudi podžupan Leopold Devetak, deželni svetovalec Mirko Špacapan, deželni predsednik SSk Damijan Terpin in predsednik sovodenjske sekcije SSk Julijan Čaudek. Skupno so torej obravnavali vprašanja, ki v zadnjih časih burijo in delijo duhove. Najbolj zapletena je seveda zadeva upepeljevalne naprave, ki naj bi po sklepu goriškega občinskega sveta in po pokrajinskem načrtu za odpadke še naprej delovala, medtem ko predvideva deželni načrt njeno zaprtje. Moretton, ki je tudi podpredsednik deželne uprave, je povedal, da bodo pokrajinski načrt preverili na deželni ravni, saj morajo upravitelji prvenstveno upoštevati zdravje, okolje in kakovost življenja občanov.

O upepeljevalniku si natočimo čistega vina

Sprememba proračuna občine Gorica za leto 2003, ki zadeva sanacijo upepeljevalnika v industrijski coni, je sprožila vrsto mnenj, posegov in ostrih stališč, ki so po eni strani verjetno vezani na pripravljajočo se volivno kampanjo za obnovo sovodenjske občinske uprave, po drugi strani pa na medijsko sušo, do katere pride običajno v poletnih mesecih. O tematiki, problematiki in s temi povezanimi posledicami je bilo v zadnjih tednih marsikaj napisanega. V svojstvu koordinatorja občinske komisije za okolje, ki se je ukvarjala z zadevo, ter kot občinski svetovalec slovenske narodnosti, pa bi rad podčrtal nekatera dejstva, ki jih je marsikdo spregledal.

Deželni načrt, ki sega v leto 1997, ne predvideva zaprtja upepeljevalnika pri Sovodnjah, temveč zaprtje dela njegovega delovanja, in sicer tistega, ki je vezano na sežig mestnih smeti. Sežiganje posebnih smeti, kar opravljajo že danes, se bo nadaljevalo tudi v prihodnje, in to na podlagi deželnega načrta. Govor torej o zaprtju upepeljevalnika je zato precej netočen.

Od leta 1997 se nadalje vije tudi zahteva po posodobitvi napeljave s postavitvijo posebnih filtrov, ki so potrebni za nadaljnje delovanje naprave. Če je to bilo storjeno komaj letos, ni bila to želja župana Brancatija, temveč potrebna intervencija, katere so se doslej vsi otepali. Omenjeni poseg bo omogočil upepeljevalniku nemoteno delovanje po predpisih, ki jih predvidevajo okoljevarstveni zakoni. To pomeni, da se struktura prilagaja parametrom proti onesnaževanju.

Nastanek posebnega krajevnega odbora, ki se bo protivil nadaljnjemu delovanju upepeljevalnika, je nekaj povsem legitimnega, škoda le, da do tega ni prišlo že leta 1997 oz. v vseh teh letih, ko naprava ni delovala v skladu z okoljevarstvenimi predpisi, torej je onesnaževala okolje in ko njeno zaprtje ni bilo predvideno. Glede tega je bilo v vseh teh letih bolj malo povedanega oz. ni bilo povedano niti to, kar predvideva deželni lačrt.

Ukrep, ki ga je odobrila politična večina, ki legitimira Brancatijevo upravo v občinskem svetu, to pomeni Levi demokrati, Marjetica, Zeleni ob vzdržanju posameznikov in SKP, pa je po drugi strani pomembna za sovodenjsko občino, predvsem zato ker vnaša nekatere postavke, ki doslej niso bile na dnevnem redu. Dokument namreč predvideva oz. zavezuje goriškega župana, da morebitne odločitve o upepeljevalniku bodo predmet dogovora med prizadetimi občinskimi upravami, torej sovodenjsko, in prebivalstvom, ne govori o krepitvi delovanja strukture ter zavezuje goriško občino, da nudi prebivalstvu, ki živi v neposredni bližini upepeljevalnika, ekonomske protiusluge za nevšečnosti.

Zaradi omenjenih točk bi lahko prebivalstvo sovodenjske občine oz. župan izrazili nekoliko bolj odprto stališče, saj bi bil dokument na tak ali drugačen način itak odobren, prizadevanja nekaterih posameznikov pa so prinesla omenjene amandmaje, ki so v prid prebivalstvu.

Demagoška stališča, vzdržanje in odmikanje odgovornosti oz. neprisotnost pa je najlažje in neobvezujoče ter ne prinaša posledic.

Silvan Primožič, občinski svetovalec Marjetica-SSk

Župan Brancati na srečanju z zunanjim ministrom RS Ruplom

Za razvoj čezmejnega območja

Goriški župan Vittorio Brancati se je prejšnji četrtek sestal v Ljubljani z zunanjim ministrom Republike Slovenije Dimitrijem Ruplom. V slovensko prestolnico ga je spremljal občinski odbornik Damijan Terpin, sestanka pa se je udeležil tudi državni sekretar, sicer pa tudi bivši župan občine Nova Gorica, Črtomir Špacapan.

Po enem letu Brancatijevega upravljanja so italijansko-slovenski sestanki tudi na najvišji ravni postali nekaj povsem normalnega. Pozornost medijev, družbenih opazovalcev in samih protagonistov se tako lahko usmeri od dogodka samega na tematike, ki so postavljene na dnevni red. Zaradi ustaljenih čezmejnih in mednarodnih odnosov so zato pogovori lahko povsem konkretni.

1. MAJ 2004

Na zunanjem ministrstvu je beseda tekla predvsem okoli tematik, ki so vezane na razvoj italijansko-slovenskega čezmejnega območja ob skorajšnjem vstopu Slovenije v EU. Torej najprej samo praznovanje ob meji 1. maja 2004, za kar je minister potrdil podporo slovenske vlade pri odpravljanju mreže na meji pri železniški postaji (Transalpina) že pred vstopom Slovenije v schengensko območje. Tehnični vidiki zadeve bodo predmet pogovorov prihodnjega srečanja med zunanjima ministroma obeh držav, medtem ko je Brancati potrdil prizadevanje in sodelovanje občine Gorica pri urejanju proceduralnih poti na italijanski strani.

Glede pobud, ki se pripravljajo za zgodovinski dogodek, je slovenska vlada potrdila namero, da nakaže posebno nakazilo MO Nova Gorica; o tem bo tekla beseda meseca oktobra v državnem zboru. Meseca septembra pa se pripravlja srečanje med deželnim predsednikom F-Jk Riccardom Illyjem, predsednikom slovenske vlade Tonetom Ropom in predsednikom RS Janezom Drnovškom, z namenom, da se potrdi prisotnost slovenskega in italijanskega predsednika na slovensko-italijanski meji za 1. maj 2004.

ZDRAVSTVO

Druga pomembna problematika čezmejnega sodelovanja je vezana na zdravstvo. Glede nakupa skupne naprave za magnetno resonanco je župan Brancati (zaradi teme, ki je skupna trem obmejnim občinam, govoril tudi v imenu županov Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe), podčrtal tudi politično pomembnost potrditve in krepitve že prisotnega sodelovanja med zdravstvenimi ustanovami Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe. Špacapan je potrdil svoje osebno angažiranje pri Ministrstvu za zdravstvo RS Kebru in državnem sekretarju Dorjanu Marušiču z namenom, da se v najkrajšem času določi intervencija v prid šempetrske bolnišnice in tako omogoči nakup aparata.

UNIVERZA

Glede razvoja univerzitetnih struktur pa je bila potrjena podpora glede projekta univerze Srednjeevropske pobude, za katero je v teku tudi projekt Interreg v vsoti 250 tisoč evrov, namenjen študiji o možnosti uresničitve univerze SEP v Gorici, Novi Gorici, Trstu in Kopru. Iz zgodovinskih razlogov ter tudi kot simbol mednarodnega sodelovanja sta Gorica in Nova Gorica potrdili svojo kandidaturo za sprejetje institucionalnega sedeža omenjene univerzitetne strukture.

ODPRAVA CARINE

Padec carinske meje prihodnje leto bo prizadel predvsem špediterje, pa tudi druge panoge. V ta namen se na obeh straneh meje pripravljajo podporni posegi, ki bi ublažili odpravo carine in gredo od specifičnih projektov v pomoč sektorju do prizadevanj za uresničitev posebne cone na obmejnem območju. Rupel je v zvezi s tem potrdil pozitivno mnenje slovenske vlade, Brancati pa je sodil kot premagljive pomisleke okoli omejevanj, ki jih predvideva EU pri poglavjih o carinah in konkurenci, ter potrdil potrebo, da tudi italijanska vlada v svojih odnosih z EU podpre v polni meri pobudo. Župan občine Gorica pa se je obvezal, da se bo v zvezi s tem angažiral pri Deželi Furlaniji-Julijski krajini, v Rimu ter iskal tudi pomoč pri podsekretarju Antonioneju ter tako spodbujal uresničevanje projekta, ki je bil med drugim prvič vključen v letno poročilo ustanove Banca d'Italia.

Srečanje v Novi Gorici / Oživitev Protokola o sodelovanju

Brandolin in župani o skupni "Goriški evropski čezmejni evroregiji"

Prejšnji teden se je predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin srečal v Novi Gorici z župani petih slovenskih občin, ki mejijo na goriško provinco; to so: Nova Gorica, Brda, Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica in Šempeter-Vrtojba. Osnovna tema srečanja je bila oživitev delovanja Protokola o sodelovanju (bivše Čezmejne zaveze). Prisotni so soglašali z nadaljevanjem reševanja skupnih problemov in uresničevanjem skupnih interesov tako v odnosu do italijanske in slovenske vlade kot tudi v odnosu do mehanizmov EU. Cilj sodelovanja je, kot so se udeleženci sestanka strinjali, oblikovanje skupne Goriške evropske čezmejne regije, kjer naj bi njeni prebivalci zaživeli enotno in enakopravno, brez upravnih in drugih ovir.

Mirko Brulc, župan Mestne občine Nova Gorica, je uvodoma kot pobudnik srečanja izpostavil potrebe po skupni predstavitvi zadev, ki se dotikajo obeh strani. Ob tem je posebej izpostavil probleme regionalizma v Sloveniji, Univerze, bolnišnice v Šempetru in 5. železniškega koridorja. Brandolin je že na začetku poudaril pomen reševanja skupnih vprašanj in poudaril, da se določene pobude na področju čezmejnega sodelovanja že spontano uresničujejo, zato bi bilo še posebej smiselno, da bi se na tem področju še dodatno usklajevali, ker bi bili tako rezultati lahko še boljši. Ob tem je povedal, da zelo podpira že obstoječe sodelovanje treh uprav Nove Gorice, Gorice in Šempetra-Vrtojbe, in dodal, da si zelo prizadeva, da bi prišlo tudi do reševanja problemov na širšem območju. V tem kontekstu je izpostavil nekaj širših tem, o katerih so prisotni razpravljali. Govorili so o 5. koridorju, problemu

mejnih prehodov, infrastrukturah in avtocestah, o problemu čezmejne delovne sile in delavcev med trgatvijo, pa še o letališču v Gorici, o organizaciji skupnega javnega prevoza, o projektu Transplan, ureditvi zgodovinskega parka 1. svetovne vojne idr.

Župani so si ob koncu srečanja razdelili področja, o katerih bodo zbrali informacije in o tem poročali na naslednjem srečanju petih županov, kjer naj bi se dogovorili o konkretnih potezah. Na skupnem srečanju v septembru naj bi se o zbranih informacijah najprej pogovorili župani petih občin, nato pa bi predloge predstavili Giorgiu Brandolinu.

Društvo Tržič vabi na "Monfalconestate": prisoten bo Zamejski kvintet

Kulturno športno rekreativno društvo Tržič bo v sredo, 19. avgusta, sodelovalo pri priljubljeni poletni tržiški prireditvi Monfalconestate 2003. Na Trgu republike bo namreč ob 21. uri nastopila na pobudo društva, ki ga vodi Bernardka Radetič, glasbena skupina Zamejski kvintet. Sestavljajo jo Andrej Petaros, Igor Peric, Aljoša Starc, Dean Rebecchi, Aljoša Saksida in Andrej Budin; vsi so diplomirani na konservatoriju in vsak od njih igra na več instrumentov, skupaj pa znajo mojstrsko poustvarjati tako t.i. tirolsko kot tudi rock, pop, tradicionalno plesno in latinskoameriško glasbo. Zamejski kvintet, ki ima običajno do 150 koncertov letno, bo seveda igral in pel v živo, in to v slovenščini, italijanščini in nemščini, v veselje vseh, ki jih bodo zanesli živahni ritmi in bodo zaplesali na tržiškem trgu.

Štandrež: poletno središče v drugi polovici avgusta

Rajonski svet Štandrež prireja s sodelovanjem župnije, didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo in krajevnimi organizacijami poletno središče od 18. avgusta do 5. septembra v prostorih osnovne šole Fran Erjavec. Center, ki bo potekal od 8. do 13. ure (za kosilo ne bo poskrbljeno), je posvečen otrokom od 6. do 10. leta starosti iz Štandreža oz. tistim, ki obiskujejo tamkajšno osnovno šolo. Sprejetih bo približno 40 otrok, ki jih bodo spremljali animatorji, med njimi tudi dve učiteljici. Za poletno središče bo odgovarjal župnik Karel Bolčina (Trg sv. Andreja 1, tel. 0481 21849). Program v glavnih smernicah predvideva pripravo na začetek šolskega leta, animirano rekreacijo, skupinske igre na odprtem, laboratorije ročnih spretnosti, ekskurzije ipd. Vse omenjene pobude bodo koordinirali animatorji središča tudi v sodelovanju z zunanji operaterji.

Jubilej

Damjan Paulin 60-letnik

Dne 10. avgusta pred 60 leti se je v Štandrežu rodil dr. Damjan Paulin, v vsem zamejstvu in tudi v Sloveniji znan kulturni in politični delavec, že desetletja steber našega organiziranega življenja na Goriškem. Med številnimi zadolžitvami, ki jih dr. Paulin danes ima, je tudi predsedovanje Zadrugi Goriška Mohorjeva, ki izdaja naš tednik.

Osnovno šolo je dr. Paulin obiskoval v rojstni vasi, slovensko gimnazijo in licej v Gorici, iz agronomije pa je doktoriral leta 1967 v Padovi. Dve leti kasneje in vse do upokojitve je bil zaposlen pri Deželni ustanovi za razvoj kmetijstva (ERSA). Že mlad je stopil v naše javno življenje. Na listi SDZ je bil l. 1970 izvoljen v goriški občinski svet, kjer je bil tudi odbornik. V svet je bil izvoljen tudi l. 1975, 1980 in 1985. Pomembna mesta je zasedal tudi v pokrajinskem in deželnem vodstvu Slovenske skupnosti. Na ustanovnem občnem zboru Sveta slovenskih organizacij leta 1976 je bil izvoljen za predsednika in to tudi ostal do leta 1984. Ogromno je naredil in še dela za najbolj razširjeno mrežo slovenskih kulturnih društev na Goriškem, t.j. Zvezo slovenske katoliške prosvete, katere predsednik je postal pred skoraj 20 leti in ki ji posveča svoje energije še danes. Na zadnjem občnem zboru ZSKP je sicer dejal, da se bo držal načela, po katerem naj ne bi bil več predsednik po dopolnjenem 60. letu starosti, a je bila dobesedno enoglasna potrditev za predsednika dober dokaz, da se članice in člani Zveze še kako zavedajo njegove vloge.

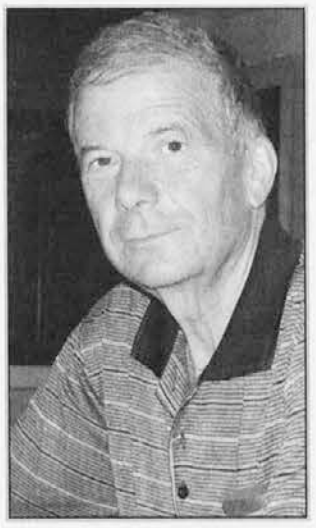

Vse od nastanka Zadruge Goriška Mohorjeva pred 10 leti je tudi predsednik te pomembne ustanove, ki skrbi za izdajanje Novega glasa, revije Pastirček in knjig Goriške Mohorjeve družbe. Prisoten je tudi v vodstvu Katoliškega tiskovnega društva in Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Prav gotovo smo kakšno njegovo zadolžitev izpustili. Brez nepotrebnega pretiravanja pa lahko zapišemo, da se dr. Paulin, ki je sicer redkobeseden, a odločen in skrajno pošten mož, nikdar ni odrekal odgovornostim v našem javnem življenju. Je eden tistih redkih predstavnikov v naši narodni skupnosti, ki raje delajo kot govorijo; večkrat tudi trd sogovornik, saj za svojim prepričanjem stoji z vso svojo osebnostjo, življenjem in delom, a vedno odprt in dober sogovornik, ki svoje življenje in delo vedno postavlja za javno dobro in za koristi naše narodne skupnosti.

Dr. Paulin je tudi med organizatorji in pobudniki kulturnih izmenjav s koroškimi Slovenci; stkal je tudi veliko vezi s slovenskimi sorodnimi organizacijami v naši domovini.

Plodna je tudi publicistična dejavnost jubilanta, ki rad poglablja zlasti krajevno politično in kulturno zgodovino. V preteklosti je sodeloval pri urejanju več brošur o štandreški čitalnici, o delovanju dramske dejavnosti Prosvetnega društva Štandrež, o župnijskem domu v Štandrežu in drugih dejavnikih naše narodnostne prisotnosti na Goriškem. Na poseben način se je v zadnjih letih posvetil preučevanju zgodovine štandreške skupnosti, ki je v zadnjem poldrugem stoletju veliko dosegla na kulturnem, šolskem, verskem, športnem, gospodarskem in upravnem področju. Pred tremi leti je izšla v tem sklopu - po knjigah *Štandrež samostojna občina 1866-1947* in *Štandrež 1927-1947 Od fašizma do zavezniške vojaške uprave* - tretja zajetna publikacija *Štandrež 1947-2000*, ki sodi v okvir protestnih pobud proti tem, ki tako ali drugače grozijo izvirni kulturni in etnični podobi Štandreža. Lani decembra pa je izšla še knjiga *Štandreški duhovniki Andrej Marušič, Josip Kosovel, Jožef Žorž - gojitelji naših korenin*, ki samo še nadgrajuje že itak številčno domoznansko literaturo o rojstni vasi našega jubilanta. Dr. Paulin je veliko pisal tudi o Jeremitišču, kjer je pravzaprav bil rojen in za katerega se je v prvi vrsti boril, ko je šlo za njegovo ohranitev.

V uredništvu Novega glasa cenimo dr. Paulina tudi zaradi njegovega poznavanja pravne zakonodaje, ki na deželnih in drugih ravneh ureja status naše narodne manjšine, še bolj pa zato, ker redno prinaša zapise za naš tednik in prispeva vrsto fotografij.

Dr. Damjanu Paulinu želimo, da bi še dolgo ostal sredi naše skupnosti dejaven; iz srca mu tudi želimo, da bi si po hudi preizkušnji, ki jo je pred kratkim prestal, čimprej in popolnoma opomogel!

40 let skupnega življenja

Družinsko slavje v Podgori

Ljubezen je najbolj imeniten berač in najboljši gospod: prosi, da more darovati; daruje, ker je vesela, da mora prositi za bližnjega.

Na Antoničevem domu v Podgori je bilo v nedeljo, 3. t.m., še posebno lepo. Neutrudna pevca in kulturna delavca Klavdija Hvala in Natko Antonič sta praznovala 40-letnico skupnega življenja. Pri jutranji maši sta si zakonca ponovila poročne obljube in si spet podala prstana. V poznih popoldanskih urah pa se je začelo praznovanje na vrtu ob Soči. Prišli so prijatelji, znanci, sosedje, sorodniki, člani PD Podgora in pevskega zbora. Veliko nas je bilo. Ob zvoku harmonike mladega Tadeja Langa, ob poskočni glasbi, lepem petju, odlični gostiji in kljub neznosni vročini smo se vsi zabavali do jutranjih ur. Bilo je lepo, res lepo.

Zakoncema kličemo še na mnoga srečna leta. **lidi**

OBVESTILA

VRH SV. Mihaela. V nedeljo, 10. avgusta, bo praznovanje sv. diakona in mučenca Lovrenca ob 10. uri. Po slovesni maši z darovanjem "ofrom" bo - ob ugodnem vremenu - tradicionalna procesija. Dan prej, v soboto, 9. avgusta, bo ob 16. uri spovedovanje.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško sporoča udeležencem piknika v Idriji, da bo avtobus odpeljal 10. avgusta ob 7.30 iz Sovodenj izpred cerkve, s postanki pred lekarno v Sovodnjah, v Štandrežu pred cerkvijo, v Gorici pred gostilno Primožič in v Podgori.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško sporoča, da bo sedež v Križni ul. 3 v Gorici zaprt od 7. avgusta do 3. septembra.

KRUT PRIREJA križarjenje po Sredozemlju z ladjo Lirica: Genova, Sicilija, Tunizija, Balearski otoki, Španija, Francija, Genova, od 28. septembra do 5. oktobra. Vpisovanje in dodatne informacije dobite na sedežu krožka, ul. Cicerone 8, te. 040 360072.

GORIŠKO-TRŽAŠKO ROMANJE NA BARBANO bo v ponedeljek, 1. septembra. Ob 11. uri bo slovesna sv. maša, ob 14.30 pa sv. rožni venec.

DRŽAVNA SREDNJA šola Ivana Trinka sporoča, da se bo letos po sklepu zavodskega sveta pouk začel 11. septembra.

DAROVI

ZAKONCA MARICA in Tonče Podveršič darujeta ob zlati poroki: za cerkev sv. Ivana 250,00, za mladinski sklad pri Sv. Ivanu 200,00 in za Števerjanski vestnik 50,00 €.

ZA CERKEV v Gabrjah: Angela Malič Klede 10,00; za novo nebo: N.N. 50,00 €.

ZA ZVONOVE na Vrhu svetega Mihaela: Remo in Mara 30.00 €.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Ester Sirk namesto cvetja na grob sestrične Jožice 50,00 €.

ZA MISIJONARJA Pedra Opeko: v spomin na pok. Bogdana Fabrisa daruje Angela Špacapan 100,00 €.

ČESTITKE

Prosvetno društvo Štandrež čestita svojemu dolgoletnemu predsedniku **Damjanu Paulinu** *ob pomembnem življenjskem jubileju in mu kliče: Še na mnoga leta!*

Našemu predsedniku dr. **Damjanu Paulinu** *ob pomembnem življenjskem jubileju želimo veliko dobrega sodelavci iz uredništva in uprave Novega glasa. Čestitkam se pridružujejo člani Zadruge Goriška Mohorjeva, Kulturnega centra Lojze Bratuž, Katoliškega tiskovnega društva, Zveze slovenske katoliške prosvete, Združenja cerkvenih pevskih zborov in drugi prijatelji, ki cenimo njegovo vztrajno delo za dobro naše skupnosti!*

Občina Ronke išče strokovnega sodelavca z znanjem slovenščine

Občinska uprava Ronke razpolaga z enim mestom za strokovnega sodelavca v administrativnem-računovodskem znanju, z obveznim znanjem slovenskega jezika, tako ustnega kot pisnega – kat. B za dodelitev uradu občinske knjižnice v Ronkah, po postopku prostovoljne mobilnosti, bivši zak. 30 D.Lgs. 165/2001. Ronška občinska uprava vabi zainteresirane, naj pošljejo prošnjo s krajšim življenjepisom omenjeni upravi do 15. septembra 2003. Kandidat bo izbran predvsem po izkušnjah v upravnem sektorju in na osnovi znanja uradniških programov.

S 3. STRANI

Uspehi...

Niso pa samo italijanski člani mešanih zakonov, ampak tudi taki, ki so se posredno ali neposredno zavedeli, da so bili njihovi starši ali nonoti Slovenci. So pa tudi radovedneži iz bolj oddaljenih krajev, kot npr. Romans, Gradišče, Červinjan, Devin. Tudi zato smo nekajkrat organizirali izlet po Sloveniji. Nadaljevalni tečaj ne poteka vsako leto; povprečno konča tečaj polovica vpisanih. To so tisti, ki so prejšnje leto uspešno končali tečaj in si želijo tudi zaradi zaposlitve izboljšati znanje jezika. Vsekakor so ti tečaji - kot tudi letošnji tečaj kuhanja kraških jedi, na katerega bi lahko sprejeli več kot 20 udeleženk - v širši okolici pokazatelj slovenske prisotnosti v Laškem.

Vaše društvo živi tudi od prijetnih družabnih trenutkov in izletov...

Društvo je letos organiziralo romanje v frančiškanski samostan v Kamniku, kjer smo si ogledali bogato knjižnico. Obiskali smo še izvir Kamniške Bistrice, park Arboretum, Volčji potok, Ljubljanski grad; počastili smo tudi talce, pokopane v Gramozni jami. Svetoivansko kresovanje pa smo letos izvedli s sodelovanjem mladine iz Doberdoba v sprejemnem centru. Sv. Miklavž nas je obiskal v skoro premajhni dvorani župnije S. Nicolo' v Tržiču, kjer so mu otroci pripravili prisrčen sprejem s pomočjo učiteljic vrtca in osnovne šole ter otroške skupine društva Sedej iz Števerjana.

Kaj bi povedali o sodelovanju z društvom Tržič in skupnih prizadevanjih, da bi bila v laških občinah slovenska narodna skupnost primerno prisotna?

V novembru že nekaj let organiziramo z društvom Tržič in Ženskim zborom iz Ronk mašo za rajne v Tržiču in martinovanje, sodelujemo tudi pri mesečni slovenski maši v Ronkah. Sodelovanje pri drugih prireditvah ovira dejstvo, da je delovanje odvisno od kraja, navad in specifičnosti društva. Poudarjam, da je naše delo prostovoljno in torej žrtvujemo naš prosti čas in za delo nimamo uradov, struktur in plačanih oseb. Društvo Jadro je nastalo, da bi pokazalo tukajšnjemu prebivalstvu prisotnost Slovencev v Laškem in da bi pomagalo šoli in vrtcu v Romjanu. Zaradi tega je bila tudi prvenstvena skrb članov psihološka postavitev slovenskega jedra, tako da se otroci zavedajo, da je v okolici nekaj slovenskega življa. Skrbimo bodisi za pisano besedo kot za stike z ronško občino, za šolabus (prevoz tudi v srednjo šolo v Doberdob), za dvojezično knjižnico, za slovenskega knjižničarja, za občinski statut idr. Društvo Tržič pa je nastalo, da bi obogatilo slovenske pobude v laški "prestolnici". Društvo Tržič prireja veliko javnih prireditev, poleg tega pa je, hvalevredno, v nemogočih razmerah ogromno naredilo za to, da se tam upoštevajo določila zaščitnega zakona in zakona 482.

Kako je pa z mladimi v vašem društvu?

Problem mladih v društvu je pereč. K sreči je v zadnjem času nastalo v Ronkah združenje staršev otrok, ki obiskujejo osnovno šolo in vrtec v Romjanu. V tem sklopu sta nastala dvojezični Mešani pevski zbor Starši ensamble ter zborček otrok, ki ga vodi Tatjana Legiša iz Turjaka. Pomaga še občinska knjižnica, ki organizira bralne urice, posoja slovenske knjige in letos že tretjič organizira poletni center za otroke. Skupina otrok med 9. in 13. letom pa vsako leto sodeluje pri tradicionalnih prireditvah, ki jih občina organizira s pobratenima občinama Metlika in Wagna.

Gotovo imate že kakšen načrt za prihodnje delovanje...

Jesen bo za nas res bogata. Najprej bi poudaril, da bo društvo v septembru izdalo knjigo o slovenskih mlekaricah, ki so v prejšnjem stoletju iz okoliških kraških vasi hodile vsak dan v Ronke in predvsem v Tržič, da bi preživljale lastne družine in seveda mestno prebivalstvo z odličnim kraškim mlekom in maslom, poleg tega pa še s sadjem in žlahtnimi travami ter rujem. Te gospodinje in žene niso bile zavarovane in nekatere so začele hoditi peš in bose v mesto še pred prvo svetovno vojno. Njihova "zgodba" se je v glavnem končala v 60 letih, ko so se med drugim "uveljavili" električni hladilniki. Menimo, da bi bilo treba dejavnost omenjenih mlekaric zaradi prehrambenih in ekonomskih zaslug ovrednotiti; prav bi bilo, da bi jim okoliške kraške občinske uprave posvetile ulico ali postavile primerno spominsko ploščo, saj so jim npr. na Reki postavili spomenik. Knjigo bodo bogatila tudi družinska imena 270 mlekaric iz 25 zaselkov oz. vasi, ki bodo taka, kot so jih podali informatorji. Zanimiva bi bila tudi študija o pomenu teh raznolikih družinskih imen in poimenovanj. Vsekakor je ta raziskava tudi prispevek za mlade rodove, da bi spoznali in bolje razumevali krajevno dogajanje, razsežnosti osebnih stikov in dogodkov v tistih časih in dejstvo, da so se nekatera razpoznavna imena selila, izginila ali spremenila. Knjiga bo tudi opremljena z več dragocenimi slikami in bo imela pokroviteljstvo vseh obravnanih občin (t.j. Sovodnje, Opatje selo, Doberdob, Devin-Nabrežina, Ronke in Tržič).

SKRD Jadro bo proti koncu leta izdalo tudi 11. številko istoimenskega društvenega glasila, s katerim je od l. 1988 društvo skušalo prikazati svojo pomembno kulturno in narodnoobrambno delo. Zbornik povezuje in zbližuje ljudi na tem področju spodnjega Posočja, razpetega med dvema pokrajinama, in posreduje javnosti nekaj pomembnih podatkov in novic, ki izpričujejo našo krajevno istovetnost, našo preteklost in sedanjost ob morju.

Poleg tega bo v oktobru društvo sodelovalo pri pobudah ob 60-letnici padca fašizma in kapitulacije Italije, ko se bosta župnija sv. Lovrenca in občinska uprava spomnili na dneve po 8. septembru, ko so v Ronkah pomagali slovenskim taboriščnikom iz Viška in Gonarsa, ki so se s težavo vračali peš na svoje domove.

Predstavili bomo tudi komaj objavljeno raziskavo Slorija *Slovenci in Italijani v Laškem-Medsebojno poznavanje*, ki jo je koordiniral Aldo Rupel in je izšla tudi s pomočjo ronške občinske uprave ter tržiškega večnamenskega kulturnega konzorcija iz Beljana. Novo sezono bomo torej začeli s polno paro.

KOROŠKA

Kaj se je te dni dogajalo na Koroškem?

Oddih za Karavankami

Počitnice so se začele tudi na Koroškem, in to ne le za številne sonca žejne turiste, ki so in bodo vse do velikega šmarna oblegali avtocestne in železniške povezave z Italijo. Teh, resnici na ljubo, je res malo, zato - zlasti v poletnih mesecih - politiki prisegajo na potrebo po boljših in kvalitetnejših povezavah v mini alpsko-jadranskem prostoru, to je v regiji, ki obsega Slovenijo, Koroško in našo deželo.

Novi deželni glavar Furlanije-Julijske krajine Illy se je na čezmejnem praznovanju v Mokrinah srečal s koroškim glavarjem Haiderjem. Kot so poročali mediji, sta se v prijetnem vzdušju dogovorila za več projektov s področja turizma in zdravstva, v katere naj bi bila vključena tudi Slovenija. To naj bi okrepilo sodelovanje med deželama v turizmu nasploh. V ta namen bodo začeli skupno oglaševanje za "Destinacijo jugovzhodne Alpe", s katerim naj bi privabili goste iz vzhodne in jugovzhodne Evrope, je poudaril Haider.

Še večji naval italijanskih gostov pa so v soboto doživeli v Beljaku, kjer so praznovali 60. beljaško žegnanje. O tem nazivu velika večina obiskovalcev iz Italije ni poučena, saj ga v naših krajih zelo uspešno tržijo pod imenom *Festa della birra*. Na spletni strani te prireditve, ki je v Beljak pretekli teden privabila nad 250.000 obiskovalcev (samo v soboto je po beljaških ulicah praznovalo 45.000 veseljakov), najdemo skorajda kot zaščitni znak prireditve par v pristni slovenski ziljski noši, a vendar brez nobene oznake, da gre za pomembni del slovenske dediščine na Koroškem.

Poleg tradicionalnega navala italijanskih ljubiteljev piva so v soboto zabeležili res svojevrstni naval Koroščev na Trbiž. Cilj njihovega sobotnega izleta niso bile trgovine s tekstilom, čevlji ali delikatesami, temveč obe izpostavi *superenalotta*. Da, glas o bajnem jackpotu je omamil tudi severne sosede in tudi številne Slovence iz matice. Čar tromeje ali evrov?

Če evro očara in ustvarja novo podobo Evrope, se v Celovcu pripravljajo na uvedbo nove valute, in sicer na *Klagenfurter City Zehner* (celovški mestni desetin). Gre za svojevrsten kovanec v vrednosti desetih evrov. Celovške mestne banke, med katere je vključena tudi slovenska Zveza bank, bodo konvertibilni evro, s katerim lahko kupujemo širom po Evropi, zamenjali za kovanec, ki je pravzaprav darilni bon, s katerimi bomo lahko plačevali nakupe ali storitve znotraj celovškega mestnega obzidja. Organizatorji te pobude niso vraževerni, saj bo začetek akcije 13.9.2003. Še pred tem pa bodo imeli Korošci in vsi gostje, ki dopustujejo med Ziljo in Podjuno, veliko možnosti, da zapravijo lastne evre. Tisto, kar bo septembra še ostalo, pa bodo zamenjali v bone, ki so v Avstriji najbolj priljubljen način obdarovanja za rojstni dan ali za Božič. Sedaj ima vsaka trgovina lastne darilne bone, celovški mestni desetin pa bo uvedel tako rekoč prosti trg darilnih bonov. V času odpiranja mej in ukinjanja nacionalnih valut je to pravzaprav samoumevno.

Zvesti tradiciji, a odprti v nove čase - to bi lahko bilo vodilo Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju (KSŠŠD), ki je v soboto priredil v K&K-centru v Št. Janžu v Rožu proslavo in družabnost, na kateri so se zbrali bivši in sedanji člani tega kluba, ki že 80 let združuje mlade študente iz Koroške in Slovenije in s tem nadaljuje tradicijo slovenskih akademskih društev na Dunaju, ki se je začela že v 19. stol. Kot tedaj predstavlja pomemben povezovalni dejavnik za študente na Dunaju pevski zbor, ki ga vodi mag. Anja Kapun.

Peter Rustja

S 1. STRANI

Romanje treh...

Podobno se dogaja na Hrvaškem, Češkem, Madžarskem in drugod, kjer je diviji kapitalizem dobesedno zabrisal izjemno pomembni srednji sloj in je nastala izkrivljena družba, ki ima peščico bogatašev in vplivnih ljudi na eni strani ter socialno revne ter ogrožene ljudi na drugi strani. Dejal je, da se na Slovenskem temu lahko izognemo, kar bi bilo tik pred vstopom v EU izjemno pomembno. Sicer pa bomo odmevno predavanje dr. Staneta Grande objavili v nekaj nadaljevanjih v prihodnjih številkah Novega glasa, in to zato, ker gre za eno prvih jasnih razmišljanj slovenskega krščanskega izobraženca, ki nedvoumno spregovori o izzivih ter seveda težavah slovenskega človeka v sedanjem trenutku in se pri tem zaveda tudi svojih slabosti.

Dr. Stane Granda je letos postavil višarsko romanje na raven, na kateri naj to romanje treh Slovenij ostane, ker si to zasluži. To romanje namreč ne sme biti shod take ali drugačne politike in takih ali drugačnih obtoževanj. Prav tega se je zavedel tudi prof. Tomaž Pavšič, ki je po predavanju dr. Staneta Grande predlagal, da bi slovenski romarji postavili po zgledu nemško govorečih trajno obeležje na božjepotno cerkev na Svetih Višarjah, ki so že itak simbol slovenstva in sanj o sodobni slovenski državi.

"Romanje treh Slovenij ima namen v cerkvi Višarske Matere Božje združiti Slovence iz zdomstva, iz zamejstva in matične domovine in ima seveda v luči skorajšnjega vstopa Slovenije v Evropsko unijo predvsem verski pomen, medtem ko je bilo v minulih letih tudi srečanje vseh Slovencev, tudi tistih, ki zaradi takih ali drugačnih razlogov niso mogli v domovino. Pri Materi Božji na Višarjah se zbiramo tudi zato, ker je to romanje, na katerem seveda molimo k Materi Božji za pomoč in skušamo razmisliti svojo sedanjost in prihodnost in zato, ker so Svete Višarje na stičišču romanskega, slovanskega in germanskega sveta, kulture in omike," nam je pred mašo povedal na Svetih Višarjah msgr. Alojz Uran, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za Slovence izven meja Republike Slovenije.

Med slovensko peto mašo je na Svetih Višarjah msgr. Alojz Uran zbrane slovenske vernike iz zamejstva, zdomstva in iz Slovenije, med katerimi je bilo tudi veliko nekdanjih in sedanjih vidnih političnih predstavnikov iz Slovenije (Bajuk, Jerovšek, Vencelj, Hvalica in drugi), nagovoril, naj zaupajo v prihodnost in naj verjamejo v demokratično Evropo, ki pa "ne more in ne sme sloneti samo na materialnih dobrinah, ampak se mora zavzemati za duhovno plat človeka".

Prisotne je msgr. Alojz Uran nagovoril, naj zaupamo Materi Božji in Gospodu, ki nam stojita ob strani v tem razdrobljenem sedanjem svetu, v katerem se prevečkrat zdi, da ni izhoda, kot je tudi pozval vernike, naj molimo in prosimo Višarsko Mater Božjo za pomoč.

Romanja treh Slovenij na Višarjah se je udeležilo več sto vernikov od vsepovsod, še največ jih je prišlo iz Slovenije in iz naših krajev, še posebej je bila dobro zastopana Goriška.

V popoldanskem času pa je s svojimi romarji na Svete Višarje prišel župnik z Repentabra Tone Bedenčič, ki je v cerkvi Višarske Matere Božje daroval zahvalno mašo za trideset let svoje duhovniške službe.

SLOVENIJA

Na Ligu / Mladi bogoslužni sodelavci

Šola pritrkovanja

Od 26. julija do 2. avgusta je na Ligu-Marijinem Celju potekala šola za mlade pritrkovalce. Že četrto leto Pritrkovalsko društvo Dolenjske in Bele krajine ob koncu julija prireja šolo pritrkovanja. Predsednik društva, Marko Česen, po rodu iz Vipave, živi pa v Novem mestu, se že vrsto let s svojimi sodelavci trudi, da bi vzgojil čim več mladih ekip iz vse Slovenije. Na Dolenjskem in v Beli krajini je tako v zadnjih letih nastalo mnogo dobrih pritrkovalskih ekip. Člani teh ekip pomagajo na poletni šoli.

Prvič je bila taka šola leta 2000 na Primskovem, na Dolenjskem, naslednje leto je "gostovala" v Novi Štifti na Dolenjskem, lani se je "preselila" na Primorsko, na Sveto Goro, letos na Lig pri Kanalu.

Letošnjo šolo je ob Marku Česnu vodil Dominik Hrovat iz Šmihela pri Novem mestu, pomagalo pa je deset mentorjev. Za duhovno vsebino je skrbel duhovnik Andrej Vovk. Učencev, fantov in deklet od nižjih razredov osnovne šole do srednje šole, je bilo 39 iz enajstih župnij: Lig-Marijino Celje, Ustje, Kanal, Semič, Primskovo, Šempeter-Otočec, Šentvid pri Stični, Novo mesto, Kobarid, Ljubljana-Zalog, Vitovlje-Osek.

Delo je potekalo vse dni od jutra do večera. Ob predavanjih so tečajniki spoznavali zvonove, njihovo zgodovino, kako se ulivajo zvonovi, kako jih je treba vzdrževati in nanje paziti, kako je treba skrbeti za varnost v zvoniku itd. Seznanili so se tudi o bogoslužnem pomenu zvonjenja in pritrkavanja. Posebej so bile na predavanjih poudarjene zapovedi, ki jih je za zvonarje napisal Ivan Mercina. O njem je bilo posebno predavanje, v katerem so mladi pritrkovalci spoznali življenje, delo in pomen prvega slovenskega zvonoslovca. Primorski rojak, rojen na Gočah, je s svojim znanjem in spisi, ki jih je zapustil, mnogim rodovom pritrkovalcev vlil ljubezen do te zvrsti glasbe. Bolj kot predavanj so bili tečajniki veseli praktičnega dela. Cele dneve je po Ligu odmevalo zvončkljanje, ko so po skupinah vadili na uglašene cevi, potem pa se poizkušali tudi na cerkvenih zvonovih. Tudi zabave in igre ni manjkalo, še posebej zvečer. Zadnji dan, v soboto, so morali kandidati pred komisijo opraviti izpit. V prvem delu so pokazali svoje teoretično znanje o zvonovih, v drugem delu pa, kako obvladajo posamezne melodije.

Pravi izpit za mlade pritrkovalce pa bo delo doma, kjer bodo morali naučeno nadaljevati in prenesti svoje znanje na domače zvonike, ko bodo s svojim delom polepšali župnijska praznovanja in postali redni bogoslužni sodelavci. Želimo jim, da bi nadaljevali s takim veseljem in zagnanostjo, kot so ga pokazali na šoli na Ligu.

AV

GLOSA JURIJ PALJK

O množicah

Ničesar novega ne bom napisal o množicah, česar človek sam ne bi našel v našem odličnem Slovarju slovenskega knjižnega jezika, kjer pod geslom množica najdemo najprej pojasnilo, da je to "velika, strnjena skupina ljudi", da so to "ljudje, ki predstavljajo največji del družbe, zlasti nižji sloji", ter seveda tudi pojasnilo, da je množica tudi "razmeroma veliko število česa" (npr. ptičev v zraku) in končno dobimo v našem Slovarju še pojasnilo, da je množica "skupina predmetov iz našega nazornega ali miselnega sveta, ki jo imamo za celoto".

Tisti, ki ste srednjih let in imate otroke v šoli, ali pa ste jih pred nedavnim imeli, veste, da pri matematiki, kakršno so poučevali v šoli vaše otroke, niste prav veliko razumeli o množicah, če sploh ste vsaj kaj...

Sami lahko vidite, da bi veliko bolje razumeli te množice, če bi vzeli v roke nepogrešljivi Slovar slovenskega knjižnega jezika.

O množicah je bilo napisanega že toliko, da se kaj novega skorajda napisati več ne da. Marksisti so o množicah dosti pisali, prav tako sociologi, kot tudi psihologi, ki še danes vedo povedati, da je posameznik v množici ponavadi drugačen, kot je sicer, češ da se posameznik, jaz, ti, vi, v množici spremeni, in poznamo tudi psihologijo množic, ki jo pridno uporabljajo politiki na eni strani in gospodarstveniki na drugi, predvsem zato, da nam bolje prodajajo nepotrebne stvari...

Množica in množice mi nikdar niso bile všeč in najbrž ga ni med nami, ki bi na glas rekel, da je njemu množica všeč. Vsak človek je namreč osebnost, različen od drugih, različen tudi v tistih stvareh, ki nas družijo, delajo enake in nas seveda naredijo množico.

Gotovo spremljate televizijska in radijska poročila, berete dnevno časopisje in sami ste gotovo opazili, da še posebej v Italiji v poletnih mesecih skorajda ni dneva, ko se ne bi govorilo o množicah ljudi. Jasno je, da se ne reče, da "je v Gradežu na letnem dopustu množica ljudi", ampak se napiše, da "je v Gradežu na dopustu velikanska množica turistov", ponavadi se dodajo še številke.

Tisto pa, kar me najbolj moti, je dejstvo, da se v juliju in avgustu na veliko govori o "milijonskih množicah ljudi, ki so na dopustu." Tako ne mine dan, še posebej ne konec tedna, da ne bi po televiziji slišali, kako "bo ta konec tedna odšlo na pot proti morju in v gore dvajset milijonov italijanskih državljanov", kako je minuli teden "deset milijonov avtomobilistov, ki so odhajali na letovanje, dobesedno zaustavilo normalen promet v Italiji". Mimo dejstva, da v Italiji normalnega prometa nikjer več ni, ker je avtomobilov že skorajda toliko kot ljudi, če dodamo zraven pa še tovornjake, jih je gotovo že več, se mi zdi smešno navajanje podatkov, za katere nisem prepričan, da popolnoma držijo.

Lansko leto sem se za zabavo z ženo malce poigral s "podatki o italijanskih turistih, ki so se podali na počitnice" in sem ugotovil, da bi nas v Italiji moralo biti skorajda dvakrat toliko, kot nas je. Ni namreč verjetno, da bi povprečni italijanski ljudje lahko šli v istem letu trikrat na počitnice na morje za teden dni, vedno v avgustu...

Je pa grozljivo gledati, kako te množice ljudi delujejo, kako torej delujejo in kako se obnašajo ljudje, ko so sami sestavni del množice, kako pravzaprav delujemo ljudje, ko smo sami majhen člen množice.

Ne vem, kakšne množice sta vodila Abraham in Mojzes, vem, da so bile tiste svetopisemske množice prava kaplja v morje proti današnjim stokilometrskim kolonam avtomobilov, v katerih se na vročem soncu in neznosnem asfaltu dobesedno cvre množica ljudi, in ve se, da najprej odpovejo možgani..., naravnost svetopisemsko velika množica ljudi.

Absurd je ta, da je v vsakem avtomobilu nekaj oseb, ki imajo lastno osebnost in lasten jaz, a se v množici utopijo v neko brezoblično gmoto, ki se pomika počasi, obnaša kot barbarska drhal, pušča za seboj tisoče ton odpadkov in nesnage in še bi lahko našteval.

Nisem cinik in tudi za najbolj pametnega na svetu se nimam, a vseeno bi raje gledal notranjost krstilnice v Parmi ali Zadnjo večerjo Andrea del Castagna v Florenci v ožji skupini ljudi, ki je ne bi mogli imenovati množica, kaj šele svojat, kot mirno lahko imenujemo valečo se maso ljudi, ki danes onečašča s svojo prisotnostjo in vulgarnostjo svete kraje, svete za laike in še bolj svete za verne ljudi.

In prav tako bi raje na plaži v Gradežu sedel med ne prav velikim številom ljudi, ki bi tudi zato še skoraj vsi vedeli, da svojega govna ne odlagamo ravno povsod, gotovo ne zraven mojega ležalnika, ampak so prav zato na plaži posebni zabojniki, na katerih piše, da se tja noter dajajo smeti in odpadki.

In prav tako bi takrat, ko gremo z družino na pico, (In tudi zato, ker se to zgodi zelo malokrat v letu!), rad sedel v družbi ljudi in ne divjega krdela, za katerega se lahko tudi reče, da je množica, a se obnaša kot drhal, ki vreščí in tuli, se gnete in obnaša vandalsko.

K temu dodajte še vrste, dolge, nepregledne vrste množic, neznosno vročino in smrad množic (Mimogrede: le zakaj smo prepričani, da je naša kolonjska voda dišeča, in obenem ne vemo, da je sto kolonjskih vod skupaj zagotovo neznosen smrad?), dolge vrste vsepovsod.

In prav zares nisem najbolj bister, ko postavljam vprašanje, a postavljam ga vseeno!: So to še počitnice?

paljk@noviglas.it

Zaskrbljenost zaradi napovedanega davka na nepremičnine

V Evropski uniji bo imela vlada večje pristojnosti kot pa državni zbor

Že sprejeti državni proračun za leto 2004 je postal nestvaren

Slovenska vlada obravnava predloge za znižanje primanjkljajev v državnih proračunih in na področju javnih financ, da bi Slovenija 1. maja 2004 lahko vstopila v EU kot stabilna država.

Sprejeti proračunski memorandum določa proračunsko politiko in usmeritev za leti 2004 in 2005, ko naj bi v Sloveniji uvedli varčevanje pri vseh porabnikih sredstev iz javnofinančnih virov. Skupaj s preobrazbo davčnega sistema in tudi s prispevki iz skladov evropske povezave naj bi dosegli, da proračunski primanjkljaj ne bi dosegel stopnje treh odstotkov. Vlada predvideva, da bo proračunski primanjkljaj v proračunu za leto 2004 znašal 1,49 odstotka bruto domačega proizvoda, leta 2005 naj bi se zvišal na 1,7%. Opozicijske stranke opozarjajo, da je premier Anton Rop pred leti napovedoval zdrave finance, primanjkljaji pa so se odtlej hitro večali. Negotova je tudi usoda spremenjenih zakonov o davkih, ki naj bi povečali obveznosti organizacij, podjetij in drugih javnih pravnih oseb, pa tudi državljanov.

Državni proračun bo naslednje leto dobil 65,1 milijarde tolarjev prispevkov iz EU. Slovenija bo v istem letu morala vplačati 45,4 milijarde tolarjev v proračun EU. Razlika med prejemki in izdatki bo znašala le 20 milijard tolarjev v korist, kar bo pomenilo le dober odstotek državnega proračuna. V letu 2005 naj bi slovenski proračun od evropskega dobil 91,4 milijarde tolarjev, vanj pa vplačal 76,3 milijarde. Razlika bi torej znašala slabih 15 milijard tolarjev. V vladi pri presoji predvidenih prihodkov in odhodkov v državnem proračunu ocenjujejo, da bo proračunski primanjkljaj v letu 2004 znašal okoli 93 milijard tolarjev, v letu 2005 pa približno 114 milijard. Primanjkljaja bo treba pokriti s povečanjem javnega dolga.

Andrej Engelman, državni sekretar v ministrstvu za evropske zadeve, je v intervjuju za *Delo* menil, da se ob sprejemu Slovenije v evropsko povezavo "življenje pri nas ne bo bistveno spremenilo. Še najbolj vidna bo odprava carine na mejah z Avstrijo, Italijo in Madžarsko". Parlament in vlada bosta zaradi prevzema pravnega reda EU morala do konca leta sprejeti še 331 predpisov, od tega 41 zakonov in drugih aktov parlamenta, 35 predpisov vlade in 255 podzakonskih aktov ministrstev. Vlada je vsem ministrstvom in vladnim službam naročila, naj do 20. septembra uresničijo svoje naloge. Dotlej bo namreč treba v Bruselj poslati podatke, ki jih bo Evropska komisija upoštevala pri pripravi zadnjega poročila o pripravljenosti desetih novih članic, tudi Slovenije, za vstop v EU. Sklepno poročilo bo objavljeno 5. novembra proti državi, ki ne bi izpolnila vseh svojih obveznosti, pa bo Evropska komisija uvedla t.i. varovalne ukrepe.

Treba bo opraviti tudi organizacijske spremembe delovanja državnega zbora, ki bo po sprejemu Slovenije v EU izgubil večino svojih zakonodajnih pristojnosti. Zakone in druge predpise za države članice bodo namreč sprejemali organi EU. V EU bodo sprejemali okoli 70% vseh zakonov, ki jih sedaj sprejema slovenski parlament. Večja pooblastila pa bo dobila vlada, ki bo nekak povezovalni člen med organi EU in Slovenijo.

BARBARA BREZIGAR SE JE OGLASILA ZADNJIČ, MARKO VOLJČ NOČE ODSTOPITI

Vlada je sprejela dopolnjen program graditve avtocest, ki je obsežnejši od prejšnjega (do leta 2013 naj bi zgradili 538,6 kilometra avtocest in hitrih cest in 34 km državnih cest), t.i. avtocestni križ pa bo stal 5,4 milijarde evrov. Predvidena je pospešena gradnja avtocest proti Kopru in Novi Gorici.

Še zmeraj poteka polemika o t.i. aferi Depala vas, kjer so vojaki specialci 20. marca 1994 aretirali in ranili Milana Smolnikarja. Dosedanja pričanja kažejo, da ni nobenega dokaza o tem, da naj bi šlo za poizkus državnega udara. V obtoku pa je več trditev in domnevnih dokazov o pomenu afere za tedanjo oblast in opozicijo, pri čemer uporabljajo tudi ponarejene. "Afero vseh afer" pa so oživili tudi zato, da bi Barbari Brezigar preprečili nadaljnje politično delovanje. Vrhovna državna tožilka je glede na očitke v pismu časniku *Delo*, objavljenem 1. t.m., zapisala, "da še tako umetelne analize, ki temeljijo na lažnih predpostavkah, ne morejo laži spremeniti v resnico. Ker vem, da tudi pri *Delu* veste, da gre v izjavah o moji vpletenosti v afero Depala vas, za laži, se tokrat oglašam zadnjič".

O tem, kako vladajoča LDS ščiti svoje kadre, priča primer predsednika uprave Nove ljubljanske banke, Marka Voljča. Kljub zahtevam okoli 700 tisoč imetnikov osebnih in drugih računov pri omenjeni banki, naj odstopi, pa se še naprej spreneveda in pravi, "da bo odgovornost treba ugotoviti pozneje". Voljč naj bi bil skupaj z drugimi člani uprave NLB krivec za to, da je pri izdajanju novih osebnih računov klientom banke nastala velika zmeda, ki še traja, tako da mnogi, med njimi tudi upokojenci in celo predsednik vlade Anton Rop, niso mogli do svojega denarja.

Marjan Drobež

Tudi finančna pomoč matične države Slovencem v Italiji

Letos nad milijardo tolarjev prispevkov

Viri: državni proračun in pomoč dveh ministrstev

Generalna konzulka Slovenije v Trstu Jadranka Šturm-Kocjan bo sredi septembra sklenila svoj mandat in se vrnila v službo v slovenskem zunanjem ministrstvu. Pred nekaj dnevi je svoje poslanstvo presodila v daljšem pogovoru za TV Primorka v Šempetru pri Gorici. Poudarila je, "da so bili njeni napori in delo v veliki meri namenjeni slovenski narodni skupnosti v Italiji", pri čemer je zavrnila trditve nekaterih posameznikov in okolij, češ da matična država ne skrbi dovolj za svoje manjšine oz. da so ji le-te celo v breme.

V omenjenem intervjuju je opozorila tudi na finančne obveznosti italijanske države za delovanje organizacij, društev in raznih ustanov slovenske narodne skupnosti na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji. Te obveznosti so sicer določene v globalnem zaščitnem zakonu, vendar jih Italija izvaja z zamudami, ki lahko trajajo do dveh let. Naša narodnost se zato nahaja v finančnih oziroma materialnih težavah, ki jih matična država poskuša zmanjševati s svojo pomočjo in prispevki. Ti bodo letos znašali več kot milijardo tolarjev, denar pa bo Slovenija dala iz državnega proračuna in iz virov ministrstev za šolstvo, znanost in šport oziroma za kulturo.

Generalna konzulka Jadranka Šturm-Kocjan je v omenjenem pogovoru za TV Primorka tudi povedala, da se je med svojim delovanjem v Trstu prijetno počutila, pridobila pa je tudi veliko prijateljev med Slovenci v Italiji. "Sicer so bila našim rojakom vrata v generalni konzulat zmerom odprta", je dodala. Sporočila je tudi, da bo na slovenskem zunanjem ministrstvu morda prevzela mesto vodje Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, novi generalni konzul Slovenije v Trstu pa naj bi postal Črtomir Špacapan, nekdanji župan mestne občine Nova Gorica.

M.

Iz črpališča Mrzlek tudi v sušnem obdobju dovolj vode

Redna dobava vode tudi za porabnike v Gorici

Črpališče vode Mrzlek v Solkanu tudi v sušnem obdobju dokazuje svoj sloves neizčrpnega vira tako dragocene tekočine, kot je voda. Iz njega preskrbujejo okoli petdeset tisoč potrošnikov vode na območju Nove Gorice, Šempetra in okolice, Vrtojbe in Volčje Drage v spodnji Vipavski dolini. Posebno velik porabnik vode je Splošna bolnišnica dr. Franca Derganca v Šempetru pri Gorici. Iz črpališča, v katerem deluje tudi moderna čistilna naprava, pošiljajo vsako sekundo v omrežje okoli 330 litrov vode. Od te količine je približno 60 litrov vode namenjene porabnikom v Gorici, v Italiji, saj iz Mrzleka sosednjemu italijanskemu območju dobavljajo vodo skladno z Mirovno pogodbo med nekdanjo Jugoslavijo in Italijo, ki je bila sklenjena leta 1947.

Količino vode iz omenjenega črpališča bodo lahko še povečali, in sicer do obsega, ki ga omogoča čistilna naprava. Ob letošnji dolgotrajni suši je tehnični direktor družbe Vodovodi in kanalizacija v Novi Gorici, diplomirani inženir Andrej Miška, v pogovoru za naš časnik poudaril, da vodo črpajo iz ogromnega podzemeljskega jezera, ki s svojimi kraki sega do Lijaka in drugih območij v spodnji Vipavski dolini. Jezero je tolikšno, da vode v njem praktično nikoli ne more zmanjkati.

M.

Tudi zaradi gmotnih težav in revščine

Skoraj devetintrideset odstotkov Slovencev ne bo šlo na dopust

Hrvaška obala še zmerom najbolj priljubljen cilj, a ponekod Slovenci niso zaželjeni

Iz javnomnenjskih anket in raziskav, pa tudi iz podatkov v raznih poročilih in člankih, ki jih objavljajo tiskana in elektronska občila v Sloveniji, izhaja, da ljudje še zmerom v znatni meri odhajajo na dopust oz. na počitnice. Do konca julija je bilo na dopustu že 26,7% od tistih, ki so sodelovali v raziskavah, 34,3% pa jih bo na počitnice odšlo v mesecu avgustu. Izbira dopustniških ciljev se skoraj ne spreminja. Najbolj zaželjeni so slovenska obala, turistični kraji ob hrvaški obali, nekatera turistična središča v tujini, slovenska zdravilišča, slovenske gore in letovanja na specializiranih kmetijah, ki imajo popularni vzdevek kmečki turizem. Med tistimi Slovenci, ki so že bili na dopustu, jih je 17,5% počitnikovalo na slovenski obali, kar 57,9% pa jih je letovalo ob hrvaški obali, pretežno v Istri oz. Dalmaciji. V tujini je dopust preživelo 8,9% Slovencev, v domačih zdraviliščih pa okoli 8%. Predvidevanja za mesec avgust so približno enaka, pri čemer prednjačijo kraji na hrvaški obali. Tam naj bi preživelo dopust kar 51,7% Slovencev, ki so sodelovali v anketi ljubljanskega časnika *Dnevnik*.

V javnih občilih pa objavljajo čedalje več primerov grobega odnosa in šikaniranja Slovencev, ki jih ugotavljajo ponekod na Hrvaškem. Odnos do naših ljudi se je občutno poslabšal tudi ponekod v Hrvaški Istri, morda zaradi vpliva nerešenega mejnega vprašanja med Slovenijo in Hrvaško v Piranskem zalivu. V hrvaških občilih le redko poročajo, da je Slovenija po številu gostov, ki počitnikujejo na Hrvaškem, na drugem mestu, takoj za Nemci. Mnogi Slovenci živijo v težkih socialnih razmerah, saj je kar 38,9% tistih, ki so sodelovali v javnomnenjskih raziskavah ali anketah, povedalo, da letos niso bili in tudi ne bodo odšli na dopust. Seveda pa so med njmi tudi taki, ki ne bodo odšli na počitnice zaradi gmotne stiske, to je zaradi pomanjkanja denarja, pač pa bodo ostali doma iz drugih, čisto osebnih razlogov.

M.

Slovensko morje je letos zelo čisto

Sodeč po analizah vzorcev morske vode, ki jih v poletnih mesecih odvzemajo strokovnjaki Zavoda za zdravstveno varstvo v Kopru, je morje ob celotni slovenski obali zelo čisto. Vzorce morja odvzemajo vsak teden na sedemnajstih kopališčih oz. na dvajsetih odvzemnih mestih vzdolž celotne slovenske obale. Vodja zavoda za zdravstveno varstvo Neva Furlan poudarja, da je morje lahko povsod čisto ali pa onesnaženo. Vmesnega stanja ni nikoli. Temperatura morja je v letošnjem vročem poletju dosegla celo do 27 stopinj, kar je še povečalo obisk kopalcev ter domačih in tujih gostov. Nikjer se ni pojavilo sluzenje. Nekateri pa se vendarle boje, da bo kopalcem še v tej sezoni grozila nevarnost meduz, nadloge, ki se je že pojavila ponekod ob Jadranskem morju na Hrvaškem.

M.

Ob vstopu Slovenije v EU, 1. maja 2004

Morda slovesnost tudi ob slovensko-avstrijski meji

Kot smo že poročali, sta se Mestna občina Nova Gorica in Občina Gorica dogovorili, da bo pred 1. majem leta 2004, ko bo Slovenija postala polnopravna članica EU, večja slovesnost ob slovensko-italijanski meji pri železniški postaji v Novi Gorici. Priprave nanjo že izvajajo, s pobudo pa menda soglašata tudi vladi obeh držav. Podobna pobuda pa je prišla iz Gornje Radgone, slovenskega mesta, ki ob tamkajšnji reki Muri in z mostom čez reko meji s sosednjim mestom Radgono, v Avstriji. Tudi tam naj bi na primeren način, vsekakor pa slovesno, počastili dan vstopa Slovenije v evropsko povezavo. O pobudi za proslavo na območju Gornje Radgone in Radgone sta se pred kratkim na srečanju, ki je bilo na prizorišču morebitnega dogodka, pogovarjala tudi slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in njegova avstrijska kolegica Benita Ferrero-Waldner.

M.

Nasveti varčevalcem

Hranilna pisma

V današji rubriki bomo spregovorili še o eni obliki bančnih hranilnih vlog, in sicer o hranilnih pismih (it. certificati di deposito). Ta oblika varčevanja je dobro uspevala do junija leta 1996, ko se je obdavčenje na obresti za vse variante hranilnih pisem zvišalo od 12,5% na 27%. Kot pri ostalih bančnih hranilnih vlogah (tekoči računi, hranilne knjižice) varčevalec iz formalnopravnega vidika posodi banki denar in zato dobiva obresti. Slednje so lahko fiksne ali se spreminjajo glede na donosnost državnih obveznic (npr. BOT) ali medbančnih posojil (npr. indeks EURIBOR). V prvem primeru varčevalec lahko vnovči obresti letno, šestmesečno, trimesečno ali celo mesečno, v drugem pa šestmesečno ali trimesečno. Varčevalec se lahko odloči za obliko hranilnega pisma "zero coupon bond" in dvigne obresti samo ob zapadlosti pogodbe. Bančni zavodi izdajajo hranilna pisma tudi v tujih valutah.

Na finančnem tržišču obstajajo tudi "posebna hranilna pisma". Pri takih vlogah se varčevalcu zajamči minimalna donosnost in vrnitev kapitala, včasih tudi maksimalna donosnost, višina obresti pa je vezana na razne borzne indekse, na tečaj evra do drugih valut ali na cene raznih surovin (commodity). Primer "posebnega hranilnega pisma" je varianta "corridor", pri kateri donosnost je odvisna od števila dni, ko se izbrani indeks obdrži med neko minimalno in maksimalno vrednostjo.

Trajanje hranilnih pisem gre od vsaj 3 do največ 60 mesecev. Vlagatelj sicer lahko predčasno vnovči naložbo, vendar pri tem bančni zavod obdrži nekaj obresti zase, tako da operacija lahko ni rentabilna. Minimalna naložba znaša 500,00 evrov, dejansko pa se ponujajo na tržišču hranilna pisma z minimalno vsoto 2.500,00 evrov. Kot hranilne knjižice so tudi hranilna pisma imenska ali na prenosnika. Za izdajo in uničenje certifikata si bančni zavodi zaračunajo komisijo, ki znaša vsaj pet evrov. Razen tega stroška hranilna pisma nimajo drugih komisij.

Bruto obrestne mere na hranilna pisma z kratkoročno zapadlostjo (od 3 do 36 mesecev) se gibljejo okrog 2% letno, z dolgoročno zapadlostjo (od 36 do 60 mesecev) pa okrog 3% letno in se bistveno ne razlikujejo pri bančnih zavodih. Če odštejemo letni donosnosti še inflacijsko stopnjo (2,6% letno), ima ta oblika naložbe negativen realen donos. Prav zaradi tega in zaradi visokega davčnega odtegljaja so hranilna pisma v zadnjih časih precej zanemarjena. Zanimiva so le za vlagatelje, ki ne ljubijo nikakršnega tveganja. Povratek kapitala je namreč v vsakem primeru zagotovljen. Pri racionalnem in dinamičnem investicijskem načrtu varčevalca pa ta način vlaganja v današnjem finančnem okviru ne pride v poštev, razen v zelo specifičnih primerih.

Stojan Pahor

Nova trgovina v Tržiču / Bricocenter

Široka ponudba vsega, kar človek potrebuje za urejen dom

Vsakdo od nas prej ali slej potrebuje žeblje, kladivo, klešče, čopič in barvo, desko za police, električni kabelj ali novo ključavnico. Od srede, 23. julija, se lahko z vsem tem in še 23.000 drugimi blagovnimi artikli oskrbimo v trgovini Bricocenter, ki stoji ob cesti, ki gre iz Tržiča proti Gradežu prav v neposredni bližini že znane in uveljavljene trgovine Ferrojulia.

Gre za trgovini, ki sta sicer organsko povezani. Družba z omejeno odgovornostjo Ferrojulia je že 30 let prisotna na tržišču, v zadnjih letih pa se je vse bolj specializirala v dobavi orodja, okovja in drugega železninskega materiala za industrijo. Svojo uspešnost potrjuje tudi z dejstvom, da trenutno zaposluje 25 ljudi. Poverjeni upravitelj te družbe, Fabio Pahor, pa je ugotavljal, da na področju Tržiča in širše okolice ni trgovine, ki bi s podobnim železninskim in mizarskim blagom oskrbovala male potrošnike. Zato se je odločil, da odpre trgovino, ki bi zadostila temu povpraševanju. Stopil je v stik z družbo Bricocenter iz Milana, ki pripada skupini Rinascente. Po analizi tržišča je bil sklenjen dogovor, da odprejo tovrstno trgovino z mešanim blagom, ki po sistemu franšize, se pravi odbitkov, ponuja blago in izdelke pod znamko Bricocenter. V ta namen so preuredili halo, ki je bila do nedavnega skladišče za podjetje Ferrojulia, in v njej uredili 810 kvadratnih metrov prodajne površine, zaposlili pa so sedem oseb. Pahor pri tem ugotavlja, da je imel določene težave tudi pri iskanju osebja.

Po preverjenem sistemu družbe Bricocenter je tudi nova trgovina v Tržiču urejena po sistemu veleblagovniške ponudbe, kar pomeni, da se kupec sprehodi med razstavnimi pulti in policami ter gre tako skozi deset različnih oddelkov, ki so, glede na različnost ponudbe, razdeljeni po sklopih in na koncu pride do dveh blagajn pri izhodu. Ob vstopu je oddelek namenjen potrebam vrtičkarjev. V njem ponujajo najrazlišnejše malo vrtnarsko ročno orodje, a tudi različne stroje, kosilke, mulčerje in obrezovalne škarje ter osnovni izbor semena. Urejanju doma z bogato ponudbo barv, osnovnega orodja za mala popravila in domača dela pa tudi zaves s potrebnimi pritiklinami itd. je namenjen naslednji oddelek, ki mu sledi širok izbor ogledal in kopalniške opreme s pipami, tuši, cevmi, priključki, grelniki za vodo in ustrezno opremo za postavitev ali popravljanje vsega tega. Podobna raznolikost velja tudi za ponudbo v oddelku za električne napeljave in osvetljevanje notranjih in zunanjih prostorov ter za oddelek za les in mizarska dela, kjer bomo dobili bogat izbor desk različne kakovosti in širine, lepljene deske, iverne plošče, obzidne letve različnih oblik in velikosti itd. ter orodje za njegovo ročno in strojno obdelavo, barve za les in lake, ne nazadnje pa je na razpolago tudi žaga, s katero si lahko že v trgovini, glede na potrebe, nažagamo izbrani les. Izredno bogat je izbor okovja, žebljev in vijakov za različne potrebe in obremenitve, pa tudi kljuk in ključavnic ter drugega podobnega blaga za opremo pohištva in domov.

Nova trgovina Bricocenter torej skuša zadostiti vsem potrebam vrtičkarjev in ljudi, ki znajo sami popraviti puščajočo pipo ali sploh opravljati osnovna vzdrževalna dela doma in na vrtu. Želja upravitelja Fabia Pahorja je, da bi predvsem z raznoliko ponudbo znal ustreči vsem potrebam in željam možnih kupcev.

Problem za vse, ki gredo na počitnice

Kako z lončnicami med našo počitniško odsotnostjo?

Čas poletnih počitnic je za ljubitelje cvetočih balkonov in okenskih polic velika skrb, saj vsi vemo, da je treba cvetje redno zalivati. Brez potrebne vlage namreč rastline ne preživijo. Kdor se torej odpravi z doma, je v stiski, kako naj ravna, da ob vrnitvi ne bo bolečih presenečenj z nepopravljivo suhim cvetjem. Najboljša rešitev je torej namestitev avtomatskega namakalnega sistema, ki samodejno poskrbi, da ob določeni uri ustrezno zalije vse, kar želimo. Kdor pa si kaj podobnega ni omislil, naj poskusi izbirati med sledečimi možnimi napotki.

Najprej je treba upoštevati sestavo zemlje, v katero smo posadili svoje cvetje. Če je prst v loncih in čebričkih izrazito peščena in propustna, so rastline, ki so v teh posodah posajene, bolj izpostavljene suši. Zato naj velja osnovno pravilo, da na dno posode ob presajanju nasujemo vsaj 5 cm glinopora, se pravi gradbene izolacijske glinene kroglice različne debeline, ki jo v naših krajih poznamo z italijanskim izrazom "argilla espansa". To plast prekrijemo s t.i. propustno polietilensko vrtnarsko tkanino, nanjo pa nasujemo posebno prst - humus za lončnice. Po sajenju je zelo primerno, če zemljo lahko prekrijemo z nekaj centimetri zdrobljenega lubja, ki dobro zadržuje vlago. Kljub temu se prst v zabojčkih in lončenih vazah hitreje izsušuje, kot če bi te rastline rasle na vrtu. Zato, preden odidemo na dopust, najprej dosujemo novo prst v posode, zlasti če se je prva zemlja sesedla. Na ta način vsaj deloma zaščitimo vrhnje, bolj izpostavljene korenine. Vedno pa moramo ohranjati površino vsaj 2 cm pod robom posode, da lahko lepo zalijemo.

Najlažje je, če se dogovorimo s kakim sorodnikom, prijateljem ali sosedom, da redno obišče naš dom in poskrbi za hišne posodovke in balkonsko cvetje ter ga zalije in mu po potrebi dognoji. Teh posod s cvetjem ni priporočljivo prenašati drugam, saj so rastline navadno na take spremembe zelo občutljive. V primeru pa, da se ne moremo tako dogovoriti, imamo nekaj možnosti za omiljenje posledic pomanjkanja potrebne vlage. Preverjeno in dovolj uporabno je, če lončnice umaknemo v ustrezno zasenčen, a ne teman prostor, ali vsaj na severno stran stanovanja ali hiše, čeprav je včasih lahko tudi taka selitev rastlini dokaj škodljiva. Če bomo odsotni le dva - tri dni, bo zadoščalo, da rastline zelo dobro zalijemo in mogoče, po potrebi same posode ovijemo z vlažno cunjo. V primeru pa, da nas ne bo doma teden ali še več dni, moramo ukrepati drugače. Ob lonce s cvetjem bomo postavili večjo posodo z vodo in napeljali med posodama trak iz vrečevine ali drugačnega, lahko tudi tršega blaga. Po načelu kapilarnosti, se voda pretaka v osušeno zemljo, a paziti moramo, da tako pripravimo stvar, da bodo lahko vse rastline deležne le potrebne vlage, prav toliko, kolikor je potrebujejo in niti malo več, ker se žal lahko zgodi, da zaradi prevelike moče rade gnijejo korenine. Dovolj učinkovit je lahko tudi sistem plastične posode z luknjico, skozi katero kaplja voda v podstavljeno cvetje. Izmeriti pa moramo hitrost kapljanja, da se ne bi posode z vodo prehitro izpranile in ne bi imeli zaželjenega učinka.

Možne so tudi nekatere druge zasilne rešitve, a omenjene so preverjene in dovolj učinkovite. Med vsemi pa je pomoč drugih ljudi še najbolj pametna rešitev, saj je stalna človeška prisotnost ob cvetočih lončnicah in drugih sobnih rastlinah najboljše, kar lahko nudimo svojim ljubljenkam.

SLOVENIJA

Nova strategija družbe HIT v Novi Gorici

Veleigralnice in zabavišča na območju Okroglice ne bo

HIT bo v prihodnje ustanovil nekaj novih manjših igralnic tudi v Šempetru pri Gorici in v Kobaridu

Nadzorni svet delniške družbe HIT v Novi Gorici je obravnaval in potrdil novo strategijo igralniške dejavnosti, kot jo oblikuje in razvija ta družba. Ugotavljajo namreč, "da je tržno okolje odslej delovalo bolj ali manj spodbudno na razvoj igralništva, sedaj pa napovedujejo nekatere spremembe, ki bi lahko pomembno ogrozile in spremenile poslovanje podjetja. Konkurenca v igralništvu narašča in se zaostruje, načrtuje se liberalizacija igralniške zakonodaje v sosednjih državah, tudi v Italiji, ki bo pomenila odprtje novih konkurenčnih igralnic v neposredni bližini Nove Gorice. To bo nedvomno povzročilo občuten upad števila gostov v hitovih igralnicah".

Nova strategija igralniške dejavnosti družbe HIT, ki sta jo sooblikovala in utemljila tudi prof. dr. Marko Jaklič, vodilni slovenski strokovnjak s področja strateškega razmišljanja in skupina izvedencev Ekonomske fakultete v Ljubljani, pod vodstvom prof. Janeza Prašnikarja, vsebuje ukrepe za izpolnjevanje poslanstva in vizije novogoriške družbe.

Menijo, da bo HIT do leta 2007 postal eno vodilnih podjetij v igralniško-zabaviščni dejavnosti v Evropi. "Svoje prihodke, dodano vrednost in obisk bomo nenehno povečevali", so zapisali. Odločili so se, da družba ne bo gradila t.i. mega veleigralnice in zabavišča na območju Okroglice na Vipavskem, za kar naj bi bila kriva država, ki od igralništva terja zmeraj višje davke in druge dajatve. Pač pa bo HIT ustanovil oziroma zgradil nove manjše igralnice v Šempetru pri Gorici, v Kobaridu, Šentilju pri Mariboru in v Gornji Radgoni (ob meji z Avstrijo).

M.

In pravijo, da imajo težave

Investicije italijanskih nogometašev, malo za šalo in malo za res

Italijanski poklicni nogometaši se spopadajo z velikimi problemi. Ob koncu vsake sezone so v strahu, kje bodo v naslednji sezoni igrali, katero društvo jih bo kupilo, bodo ali ne bodo poklicani v državno reprezentanco, kako bodo v najkrajšem času pozdravili poškodbe ipd. Vsem tem problemom pa gre prišteti še dodaten nezanemarljivo težavo, in sicer: kako investirati svoje zaslužke, da bodo lahko "preživeli" tudi, ko ne bodo več igrali.

Ko se neki poklicni nogometaš odloča, kako bo investiral svoje dohodke, mora upoštevati več spremenljivk. Najpomembnejši podatek je dejstvo, da ne bo mogel igrati celo večnost in da se bo njegova bolj ali manj uspešna nogometna pot prej ali slej končala in s tem se bo zaključil tudi dotok denarja. Sicer pa bi moral pri tem upoštevati tudi dejstvo, da bo ob koncu nogometne kariere prejemal pokojnino, v kateri mu bodo priznani številni olajševalni pogoji, začenši s številom delovnih let in s predpisano starostjo. Poleg tega je treba upoštevati, da poklicni nogometaš, ki igra v A ligi, sicer zasluži v povprečju "le" milijon evrov letno bruto plače, vendar ima pri tem zelo visok življenjski standard, zato mu za investicije ostanejo samo manjši zneski. Sicer pa najbolj znani poklicni nogometaši zaslužijo veliko več, saj moramo k temu prišteti še nagrade, sponzorizacije pa reklamne spote ipd., npr. Del Piero **(na sliki)** je v letu 2002 prijavil 11 milijonov evrov letne bruto plače.

In tako imajo poklicni nogometaši težave, kako investirati svoje dohodke, da bodo lahko še naprej obdržali svoj življenjski standard, tudi ko bodo upokojenci. Svoje prihranke navadno zaupajo staršem, pri tem imajo najbolj vidno vlogo predvsem mame, ki so se v letih izkazale kot precej bolj zanesljive investitorke kot očetje, in razni športni tehniki, ki so mladega nadebudnega nogometaša odkrili, ko mu je bilo kakih 15 ali 16 let. Navadno pa omenjene osebe nimajo zadostnega znanja, da bi lahko svojemu varovancu zagotovili uspešno investicijo. Zato se je pokazala potreba po novih poklicnih figurah finančnih posrednikov, ki bi bili specializirani predvsem v investicijah športnikov, saj imajo specifične potrebe in probleme. Tako so nastale razne investicijske družbe, ki so jih ustanovili v glavnem poklicni športniki sami in ki pomagajo pri finančnem svetovanju športnikom in pri izbiri najboljših naložb. V zadnjih letih so take družbe ustanovile tudi nekatere banke.

Seveda pa se poklicni nogometaši ne odločajo samo za naložbe v vrednostne papirje. Nekateri so se odločili, da bodo investirali predvsem v nepremičnine in nek nogometaš je že kupil večje število vil v bližnji Benečiji in jih daje v najem. Nekateri so se odločili, da bodo sledili zgledu ameriških filmskih zvezdnikov, in so zato odprli restavracije in bare, vendar se v tem primeru pritožujejo zaradi skromnega donosa, saj upravitelj često prijavlja manjše dohodke od dejanskih. Posledično pa je tudi nogometašev donos sorazmerno manjši. Poleg tega pa so take restavracije navadno le modna muha in ko nogometaš zaključi svojo kariero in postane nezanimiv, se nenadoma tudi zmanjša število stalnih gostov. Nekateri pa so se odločili, da bodo ustanovili svoje podjetje. Tako je neki poklicni nogometaš vložil skoraj vse svoje dohodke v družbo Giochi preziosi, kar se mu sedaj zelo dobro obrestuje.

Mara Petaros

Trženje z živimi blagovnimi znamkami

Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke (6)

Poglavje izkoriščanja Afroameričanov, ki ga izvaja velika industrija, sem obdelal že v prejšnjih prispevkih. Če govorim v prispodobah lahko rečem, da je zgodba "rekoloniziranja" črnske populacije bolj podobna mitu Pandorine skrinje kot Aladinovi legendi. Vprašanji vidnosti in prepoznavnosti sta pripeljali do tega, da je afroameriška skupnost odprla sporno skrinjo, ki so ji jo ponudili predstavniki velikih kapitalov. Iz nje so se res v javnost priplazili čudežni duhovi Michaela Jordana **(na sliki)** in Magica Johnsona, hkrati pa tudi zapeljivi klici velikih znamk, ki so ponovno, a tokrat tiho, zasužnjile širše množice črnske skupnosti.

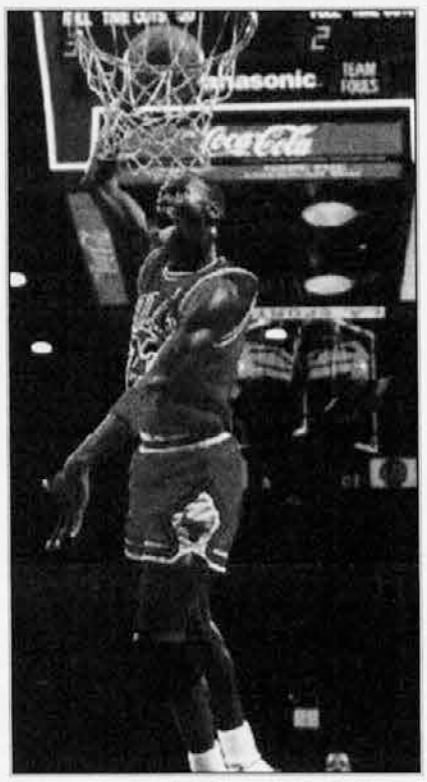

Najvidnejši predstavnik in pravzaprav vzorec novodobnega mita, rojenega v porodnišnici potrošniške kulture, je že večkrat omenjeni košarkar Michael Jordan. V tem in v naslednjih prispevkih bom skušal prikazati, kje tičijo psihološki in sociološki ključi njegovega uspeha. Najprej pa bom na kratko predstavil najbogatejšega in po mnenju mnogih tudi najmočnejšega košarkarja na svetu in okolje v katerem deluje.

Mnogi so o Jordanu govorili kot o sinu Eola, kralja vetrov. Tudi njegov vzdevek Air (zrak) je v tem smislu zelo zgovoren. Jordan je namreč zelo pogosto dajal vtis, da je pri skokih in metih na koš bil sposoben ostati v zraku vedno trenutek več od nasprotnika in je tako lahko v večini primerov uspešno zaključil akcijo. Mike, kot so ga mnogi kasneje imenovali, se je rodil v New Yorku leta 1963. Zanj izredno pomembno je bilo leto 1982. Takrat je z odločilnim metom v zadnji sekundi tekme zagotovil svoji univerzi North Carolina naslov državnega prvaka univerzitetne lige NCAA. Jordanova zvezda je takoj zasvetila zaradi produktivnosti (število doseženih košev se je iz tekme v tekmo večalo) in predvsem zaradi spektakularnosti (zabijanja in "čudeži", ki jih je Jordan počenjal v zraku, so bili daleč najlepši v celotni NBA ligi). Ob vsem tem si je čudežni deček, rojen v okolici mosta v Brooklynu, zgradil že podobo zmagovitega vodje, ki svojo ekipo vedno popelje do načrtovanega cilja. V devetdesetih je nekdanji zvezdnik iz North Caroline kot kapetan čikaške ekipe Bullsov zmagal šest naslovov prvaka NBA lige (1991-1993 in 1996-1998). Levji delež zaslug vsake zmage je bilo treba seveda pripisati prav Jordanu, ki je bil, razen v izjemnih primerih, vedno najboljši strelec in si je poleg tega prevzemal tudi vse najpomembnejše mete na koš v najbolj vročih trenutkih tekme. Tako si je kapetan ekipe iz Chicaga prislužil celo vrsto priznanj za najkoristnejšega igralca sezone in končnice, desetkrat je bil najboljši strelec, dvakrat pa je prejel tudi priznanje kot najboljši branilec lige. Jordan si je ne samo med navijači, ampak tudi med mnogimi strokovnjaki zgradil svetniški sij mesijanstva na košarkarskih parketih. Naenkrat ni bil več samo normalen športnik, ampak ponos mesta, za katerega je nastopal, in skupnosti, ki jo je predstavljal. Začel se je širiti modni trend *be like Mike* (bodi kot Mike). Chicago ni več slovel kot mafijsko mesto Ala Caponeja iz tridesetih let, ampak kot kraj, kjer se večer za večerom piše košarkarska zgodovina pod peresom Michaela Jordana. Pomembno spremembo je Jordan uvedel tudi med pripadniki svoje etnične skupnosti. Vse do osemdesetih je bila namreč za večji del Afroameričanov značilna afro pričeska oziroma zelo bujno in na videz nekoliko zanemarjeno kodrasto lasišče (da bom nekoliko bolj jasen: tukaj mislim na tip pričeske, s katero se je proslavil Jimi Hendrix). Jordan je afro način pričeske "ovrgel". Sam je namreč gologlav: njegova "pričeska" je v kratkem postala prevladujoča na vseh košarkarskih igriščih. V devetdesetih smo na parketih NBA ekip nasploh lahko opazovali skoraj izključno gologlave košarkarje.

/ dalje

Andrej Černic

V poročni dvorani kobilarne Lipica

V. Mednarodni festival kitare

Glavni pobudnik glasbenih srečanj je kitarist in pedagog Marko Feri

Mednarodni Festival kitare se letos po petih letih obstoja preseli iz sežanskega Kulturnega centra Srečko Kosovel v Poročno dvorano v Lipico, ki je za ta inštrument akustično primernejša. Organizacija festivala, ki želi nuditi vsem ljubiteljem glasbe možnost, da prisluhnejo najboljšim mojstrom in mladim izvajalcem, pa ostane skoraj nespremenjena; Kulturnemu centru Srečko Kosovel in Glasbeni Matici šoli Marij Kogoj Trst se le pridruži Kobilarna Lipica, ki nudi nove prostore za koncerte, organizacijski odbor pa je isti, ki je v letih skrbno in požrtvovalno pripravljal sezone: Aleksander Peršolja, Vladimir Mljač, Bogdan Kralj in Igor Kos. Umetniški vodja in pobudnik pa je od vsega začetka kitarist Marko Feri, ki ga vsi poznamo kot odličnega glasbenika in pedagoga na Glasbeni Matici.

Nora Buschmann

Prvi koncert je že mimo; 11. julija je nastopil Matteo Mela, mladi kitarist iz Imperie, ki je dosegel pomembne podvige na mednarodnih tekmovanjih bodisi kot solist bodisi v duu. Izvedel je skladbe Ville-Lobosa, Piazzolle, Brittena in Regondija. Naslednji koncerti pa se bodo vrstili v avgustu s pričetkom ob 21. uri, v septembru pa ob 20.00. V soboto, 16. avgusta, bosta nastopila Marko Feri (kitara) in Ettore Michelazzi (flavta) v duu, ki je nastal leta 1992 in od takrat veliko koncertiral in si pridobil veliko uspehov in priznanj. Izvedel je tudi turnejo po Avstraliji in izdal CD zgoščenko z naslovom *Original 20th century Works for Flute and Guitar*; njun spored vsebuje skladbe Iberta, Rodriga, Duarteja, Castelnuovo-Tedesca, Sergia Assada in Piazzolle.

Marko Feri in Ettore Michelazzi

23. avgusta bo vedno v Poročni dvorani v Lipici nastopil Zagrebčan Ratko Podvorac, to je kitarist, ki si je prislužil številne nagrade in se izpopolnjeval z vrhunskimi mojstri. Program sestoji iz skladb J.S.Bacha - Suita za lutnjo v e-molu BWV 996, Fernanda Sora - Variacije na Mozartovo temo op. 9, J.K. Mertza - Trois Morceaux op.65, Carla Domeniconija - Koyunbaba (Suita za kitaro op.19), Federica Morena-Torrobe - Sonatina v A-duru ter Francisca Tarrege - Gran Jota.

Ratko Podvorac

Posebnost festivala ni samo, da vsako leto privlači največja imena evropskega in svetovnega kitarizma, ampak tudi da nudi možnost boljšim mlajšim in najmlajšim učencem primorskih glasbenih šol, da nastopajo na istem odru, na katerem so nastopili mojstri; zato bo tudi letos večer z mladimi učenci kitare, in sicer 12. septembra, ki so se med letom posebno izkazali.

Matteo Mela

Kitaristka Nora Buschmann, ki je svojo umetniško pot začela pri Jurgenu in Moniki Rost na glasbeni šoli Franz Liszt v Weimarju ter nadaljevala študij s Hubertom Kapplom, Davidom Russelom in Manuelom Barruecom, bo 13. septembra zaključila sezono festivala kitare. Na sporedu bodo skladbe G.Ph. Telemanna - Fantaziji št. 3 in 9, M. Giulianija - Varijacije na Haendlovo temo op. 107, A. Barriosa-Mangoreja - Julia Florida, Choro da Saudade in Un Suenho en la Floresta, D. Bogdanovića - Omars Fancy in Levantine Suite ter C. Domeniconija - Variacije na anatolsko pesem ter Koyunbaba.

Marko Sancin

Po popisu prebivalstva v Sloveniji / Izjava

Statistični osip pripadnikov italijanske narodne skupnosti

Zadnji popis prebivalstva v Sloveniji je prinesel občuten osip pripadnikov italijanske manjšine. Ob tem, sicer neprijetnem in zaskrbljujočem pojavu je bila izrečena ploha očitkov na račun Slovenije, njene domnevne neustrezne manjšinske politike, neprimerne družbene klime, nezaupanja do Italije in vsega, kar je italijansko, itn.

Podpisani menimo, da je v zvezi s popisnimi rezultati potrebno najprej opraviti verodostojno raziskavo o vzrokih osipa in potem šele bo mogoče delati zanesljive zaključke. Glede manjšinske politike Slovenije pa bi želeli opozoriti, da je bila slednja zaradi svojih nad evropskih zaščitnih standardov deležna priznanja tudi na mednarodni ravni. Pri tem gre za konkretno zaščitno prakso z njenimi temeljnimi kamni, kot so zajamčeno zastopstvo v predstavniških organih, pravica veta, zajamčena podžupanska mesta v občinah, pravica do uporabe manjšinskega jezika v stiku z oblastmi, otipljiva in kar zgledna vidna dvojezičnost idr. In ta visoki standard zaščite se manjšini priznava neodvisno od njene številčnosti. Medtem ko se po drugi strani Slovencem v Italiji priznava le del navedenih pravic (vidna dvojezičnost, uporaba slovenskega jezika v stiku z oblastmi), in to samo v primestnih občinah, kjer so (bili) Slovenci v večini. Slovenske vlade niso nikoli javno zaostrovale te diskriminacije naših rojakov v Italiji, kot tudi niso nikoli dramatizirale udarcev, ki so pol stoletja padali in še padajo po njih, in tudi ne surovih pritiskov, ki jim je bila Slovenija izpostavljena s strani Italije v zadnjem desetletju. Niti niso z ničimer ščuvale javnosti proti Italiji ali komurkoli drugemu. Tudi financiranje manjšinskih ustanov je, v okviru danih možnosti, potekalo korektno. Zato smatramo, da ni nobenega resnega argumenta za kako diskvalifikacijo manjšinske politike slovenske države.

V zvezi z valom nacionalizmov, ki je spremljal razpad Jugoslavije in nastanek novih držav, menimo, da ga ob takih tektonskih družbenih in zgodovinskih premikih ni bilo mogoče preprečiti. Končno so podobni pojavi spremljali nastanek tudi drugih držav v preteklosti, vključno z Italijo. Čeprav je sleherni agresivni nacionalizem neprijeten in obsojanja vreden pojav, pa vendarle slovenskega ni mogoče primerjati s tistim onstran naše zahodne meje, ki z drugačno intenzivnostjo in surovostjo divja najmanj že pol stoletja. Po podatkih Primorskega dnevnika se je npr. samo v letih 1971-1992 zvrstilo okrog dvesto različnih vandalskih dejanj, izvršenih je bilo tudi prek trideset fizičnih napadov, predvsem na predstavnike slovenske manjšine in njihovo premoženje. In temu se je pridružilo pravno in politično nasilje lokalnih uprav, ki so brez vsakih posledic zase, v okrog sto primerih kršile ali odrekle z Ustavo in mednarodnimi sporazumi zajamčene pravice Slovencev v Italiji. Če k temu dodamo še italijanske diplomatske pritiske in izsiljevanja Slovenije po razpadu Jugoslavije, pritiske na Istro, zloglasne fojbarske kampanje itn., dobimo zelo otipljiv odgovor o vzrokih nerazpoloženja slovenske javnosti do Italije. V takem ozračju je povsem razumljivo, da se tudi pripadniki italijanske skupnosti ne morejo počutiti ravno ugodno, še zlasti spričo dejstva, da vodstvo italijanske manjšine ni zmoglo prave solidarnosti niti do svoje krušne države niti do naših rojakov v Italiji. In od nelagodja do zatajitve lastne identitete je zelo majhen korak. Tako so bili udarci po slovenski manjšini in Sloveniji posredno tudi udarci po italijanski manjšini in bi tako morala tudi Italija in vodstvo italijanske manjšine razmisliti o tem, zakaj postaja nelagodno izrekati se za Italijana.

Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro, podpisniki: Milan Gregorič, Lucijan Pelicon, Leda Dobrinja, Jože A. Hočevar, Ado Butala, Danilo Avgust Pucer, Tomaž Bizajl

S 1. STRANI

Dežela in...

Počasi bo treba nekaj svojih nedvomnih organizacijskih in kulturnopolitičnih sposobnosti obrniti v splošno korist, to pa italijanska javnost, vsaj tista, ki nas ceni in vidi v našem doprinosu obogatitev za vse, že nekaj časa od nas pričakuje.

Imamo kroge, ki so bolj dovzetni za take argumente, medtem ko drugi vztrajajo na zgolj narodnoobrambnih pozicijah, v skrbi za ohranjanje jezika in območja, v katerem bo še veljal in se uporabljal.

Kdo ima prav, prvi ali drugi?

Moj odgovor je lahko samo eden: prav ima, kdor uveljavlja naš jezik in našo kulturo in se ne boji stikov z drugimi, ki nam bodo lahko samo v korist v izboljšanju lastnega delovanja. Če smo kaj vredni, pokažimo to v javnosti in v soočanju z ostalimi, ki se istotako kot mi ukvarjajo s kulturo, s podjetništvom, s športom, trgovino in z gospodarstvom.

Kjerkoli smo to naredili, je naš narod izšel v dobri luči, zato se nam ni bati za bodočnost in za jezik, ki ga bodo govorili naši sinovi.

Z 2. STRANI

Kot so si...

Ta pa je očitno ustrelil prevelikega kozla, da bi državni poglavar lahko bil tiho. S Kvirinala je takoj prišlo pojasnilo, iz katerega je razvidno dvoje: Gasparrijev zakonski predlog sploh ni bil predmet pogovora med Berlusconijevim obiskom, predsednik republike pa je o tako pomembnem področju, kot je informiranje, spregovoril zelo jasno, saj je lani celo naslovil posebno poslanico na parlament, kar je tudi edina poslanica, ki jo je bil naslovil na zakonodajni zbor v vsem svojem mandatu. In kakšna je bila Berlusconijeva reakcija? V skladu s svojim značajem in prakso je svojemu glasniku naročil, naj kratkomalo potrdi, da na omenjenem srečanju na Kvirinalu zares ni bil omenjen Gasparrijev zakonski predlog!

O novih predpisih, ki naj bi veljali za področje informiranja, se bo v parlamentu nadaljevala razprava po poletnem premoru. V tej zvezi pa bi radi spet opozorili slovensko javnost v zamejstvu, da ta zadeva utegne pobliže zanimati tudi Radio Trst A , ki je danes sestavni del RAI-a , ta ustanova pa naj bi se v bistvu privatizirala! Gre torej za zelo kočljivo vprašanje, ki bi mu naša slovenska narodnostna skupnost morala posvetiti največjo pozornost. Bog ne daj, da bi ta naravnost življenjski vir kulture in omike usahnil, morda celo zaradi naše malomarnosti. V tem primeru bo gotovo držalo, da imamo to, kar smo si zaslužili.

NA REŠETU

Spoznavanje zamejstva na Radiu Slovenija

Zgodaj zjutraj in zvečer ali že ponoči, ko naša postaja ne oddaja, rada poslušam Radio Slovenija. Zgodi pa se, da kdaj pa kdaj obrnem hrbet Radiu Trst A tudi čez dan, če iz napovednika zvem za kako oddajo, ki zbudi mojo radovednost. Napoved sporedov Radia Ljubljana je namreč izčrpna, ne tako suha in nepovedna, kot so napovedniki v tisku ali na Radiu Trst A. Tako sem v sredo, 30. julija, slišala napoved za dve oddaji, ki sta bili posvečeni zamejstvu. Ob 16.30 so po programu Ars predvajali v oddaji Pogledi na sodobno umetnost posnetek govora, ki ga je imel pisatelj Alojz Rebula "Slovenska književnost na Tržaškem." Pisatelj ni govoril kot literarni zgodovinar ali literarni kritik, pač pa je v svojem kratkem predavanju analiziral najprej dileme slovenskega tržaškega literarnega ustvarjalca, prikazal njegovo "prekletstvo in privilegij" . Nato je analiziral odnos matice do tržaške slovenske književnosti in odnos italijanske večine do nje. Upam, da so nekatere njegove kritične ugotovitve predvsem o tem, kako osrednja Slovenija gleda na literaturo obrobja, segle do slovenskih poslušalcev in jim izprašale vest.

Isti učinek naj bi imela tudi druga oddaja, ki je bila na sporedu istega dne: na programu Slovenija 1 so predvajali v Studiu ob 17. uri odlomke razmišljanj predstavnikov manjšin z vseslovenskega srečanja, ki je bilo v začetku julija v državnem zboru v Ljubljani. Od Slovencev v Italiji so poslušalci slišali posege Bojana Brezigarja, Silva Devetaka, Sergija Pahorja, Rudija Pavšiča in Mirka Špacapana. Vsi posegi so bili uperjeni v iskanje možnosti izkoriščanja povezav med manjšino in matico v obojestransko korist še posebej v bodoči Evropi brez meja. Padlo je precej kritičnih pripomb - predvsem Korošci so bili ostri - o premajhnem posluhu slovenske politike za manjšine, o nesposobnosti osrednjeslovenskih inštitucij izkoristiti potencial, ki bi jim ga te lahko nudile. Sergij Pahor je bil edini od prisotnih, ki je opozoril, da bi Slovenija morala več vlagati v televizijo in omogočiti, da bi Slovenci v Italiji lahko sledili državni televiziji Slovenije, ne pa da prav najšibkejši deli manjšine (mesto, Benečija, Rezija, Kanalska dolina) vidijo samo italijansko televizijo.

V enem dnevu torej dve oddaji, ki sta poslušalcu Slovenije nudili informacije o zamejstvu. Ne ena ne druga nista bili narejeni kot radijski oddaji, obe sta bili namenjeni določenemu krogu poslušalcev (članom Sazu-ja oz. članom parlamenta), predpostavljali sta neko predznanje, vsak udeleženec je povedal svoje poglede brez povezave z drugimi, včasih je prišlo do ponavljanja stališč... Zato verjetno za navadnega poslušalca nista bili ne vem kako zanimivi. Vendar je bilo v njih precej informacij, zato sta mu odprli okence v spoznavanje zamejstva, seveda tistemu, ki ima ušesa za poslušanje...

NLP

Ob koncu sezone

Ženski zbor Devin na Sv. Višarjah

V teh vročih poletnih dneh si marsikdo privošči osvežitev v prelepem planinskem svetu. Če razvedrilu dodamo še versko vsebino, pa lahko ujamemo kar pregovorni "dve muhi na en mah".

Tako se je Ženski zbor Devin odločil, da na svojevrsten način zaključi letošnjo sezono z izletom na Sv. Višarje. Pridružili so se jim še nekatere članice štivanskega cerkvenega zbora ter prijatelji in družinski člani pevk, in družčina je bila res pisana in vesela.

Na pot smo se kot pravi hribolazci odpravili v ranih jutranjih urah, tako da smo si nekateri podaljšali spanje kar v avtobusu. Ko smo končno dospeli v Žabnice, se je večina zbora tudi zaradi pomanjkanja časa odločila za sedežnico, le skupinica petih "pogumnih" se nas je odpravila peš v hrib po stari romarski poti. Nekateri upehani, drugi spočiti smo se nato zbrali v starodavnem Marijinem svetišču, kjer smo verski del romanja okronali s sveto mašo. Devinske pevke so pri božji službi aktivno sodelovale z raznimi ljudskimi nabožnimi v čast Mariji in s pesmijo Lepa nedelja Adalberta Lipuscha. Zanjo so pevke izvedele na letošnjem Števerjanskem festivalu, kjer jo je izvedla koroška vokalno instrumentalna skupina Drava. Preskrbele so si note in jo za to priložnost naštudirale. V cerkvi je bilo med verniki tudi veliko koroških Slovencev, ki so bili posebno veseli prav te pesmi.

Seveda je bilo potem potrebno poskrbeti tudi za lakoto in žejo. Napotili smo se v gostilno *Pri samostanu*, kjer nas je čakalo res izvrstno kosilo, ki je tudi tiste, ki so se pripravljali, da se bodo podali še na Lovce, prepričalo, da so ostali kar na Višarjah. Veselo vzdušje se je nadaljevalo do ure odhoda ob petju pevk in nekaterih moških izletnikov ter zvoku harmonik Hermana Antoniča in gostilničarja Jurija Prešerna, katerima se je kmalu pridružil Michele Moro s svojo kitaro.

Sara Magliacane